

LÄÄNE- VIRU MAAKONNA TERVISEPROFIIL 2014 TEGEVUSKAVA 2014-2018

Euroopa Liit
Euroopa Sotsiaalfond

Eesti tuleviku heaks

Lääne- Virumaa 2014

Sisukord

SISSEJUHATUS.....	6
„Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2013-2014“.....	6
1 LÄÄNE-VIRU MAAKONNA ÜLDANDMED.....	8
1.1 Lääne- Virumaa asend ja piirid.....	8
1.2 Lääne- Virumaa rahvastik.....	10
1.2.1 Rahvaarv maakonnas.....	10
1.2.2 Lääne-Virumaa rahvastik soo- ja vanusegrupiti.....	10
1.2.3 Lääne- Virumaa asustustihedus.....	12
1.2.4 Rahvastiku koosseis.....	12
1.2.5 Elussünnid Lääne- Virumaal.....	14
1.2.6 Abordid Lääne-Virumaal.....	15
1.2.7 Suitsetamine ema raseduse ajal.....	15
1.2.8 Tervises seisund.....	16
1.2.9 Surmad Lääne- Virumaal.....	18
1.2.10 Loomulik iive.....	21
1.2.11 Lääne- Virumaa rahvastiku ränne.....	22
1.3 Elanikkonna haridustase.....	26
2 LÄÄNE-VIRUMAA SOTSIAALNE SIDUSUS JA VÕRDESED VÕIMALUSED.....	27
2.1 Lääne-Virumaa tööturu situatsioon.....	28
2.1.1 Lääne-Virumaa keskmine brutopalk.....	30
2.1.2 Lääne-Virumaa majanduslikult aktiivsed üksused/ettevõtted.....	32
2.2 Toimetulek Lääne-Virumaal.....	34
2.2.1 Toimetulekutoetused Lääne-Virumaal.....	34
2.3 Kaasatus kogukonna tegevustesse.....	35
2.3.1 Kogukonna motivaatorid.....	35
2.3.2 Elanike kaasamine.....	36

2.3.3	Kultuurielus osalemise ja kultuuri tarbimise võimalus	36
3	LASTE JA NOORTE TURVALINE NING TERVISLIK ARENG	37
3.1	Õpilaste arv haridusasutustes	42
3.2	Noorte süüteod	43
3.3	Lääne-Viru maakonna poolne initsiatiiv ja toetused lastele ja noortele	44
3.4	Rahvusvaheline noorsootöö	45
3.5	Huviharidus ja huvitegevus	45
4	TERVISLIK ELU-, ÕPI- JA TÖÖKESKKOND	45
4.1	Tervist Edendavad Töökohad	46
4.2	Tervist edendavad lasteaiad ja koolid	46
4.3	Üldkasutatavad spordirajatised ja terviserajad.	47
4.4	Transport ja teedevõrk	48
4.5	Roheline võrgustik	48
4.6	Kõrge puhkeväärtusega alad	49
4.7	Keskkonna mõjurid.	49
4.7.1	Vesi.....	49
4.7.2	Siseõhk- tubakaseaduse jälgimine	52
4.7.3	Lääne-Virumaa jäätmekäitlus ja välisõhu kvaliteet	52
4.7.4	Müra probleemid Lääne-Virumaal	53
4.8	Tähelepanekud keskkonnatervise kohta	53
4.8.1	Õhureostus siseruumides.....	54
4.8.2	Välisõhu reostus	54
4.9	Ettepanekud ühtse keskkonnatervise parandamise huvides	54
4.10	Kuriteod	55
4.10.1	Liikluskuriteod ja –õnnetused	57
4.11	Tulekahjud Lääne-Virumaal	60
4.11.1	Kõrgendatud riskiga objektid	60
5	TERVISLIK ELUVIIS	61

5.1	Tervisealase teabe kättesaadavus	65
5.2	Tervisedenduslikku eluviisi toetavad üritused maakonnas.	66
6	TERVISETEENUSED	67
6.1	Tervishoiuteenused.....	67
	Tabel 30. Tervishoid Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet	67
6.2	Nõustamisteenuste kättesaadavus.....	68
6.3	Kuni 2-aastaste laste hõlmatus immuniseerimisega	69
7	PEAMISED PROBLEEMVALDKONNAD JA SEKKUMISVAJADUSED	71
8	TEGEVUSKAVA 2014-2018.a.	73
9	KASUTATUD KIRJANDUS JA MUUD ALLIKAD	76
10	Lisad.....	77

Eessõna

Head lääne-virulased,

On igaühe vabadus ennetada terviseprobleeme, tegeleda aktiivselt spordiga ning järgida tervislikke eluviise. Sageli muutub see oluliseks alles pärast ohumärkide ilmumist, kuid tagajärgedega võitlemine on alati keerulisem ja raskekoelisem kui nende ennetamine. Me kõik teame, et üksikindiviidi tervis ei ole tema enda eraasi, vaid mõjutab ja puudutab kogu riiki ja rahvast- meie sotsiaalsüsteemi, majandust, töö- ja tööhõuturgu, sotsiaalset kapitali ning haigekassasüsteemi, rääkimata lähedaste ja kõrvalolijate murest. Seega on iseenda eest muretsemine ka vastutustunde ja eeskuju näitamine kogu rahvale.

Mõnedel juhtudel annavad eeskuju ka perekonnaliikmed või üldine trend liikuda, sportida ning õigesti toituda. Maakonna terviseprofiil ja tegevuskava kannab sama eesmärki- olla suunanäitajaks ja eeskujuks enda eest hoolitsemisel. Võimalus enda edusaavutusi jälgida, võrrelda ning tõestada peaks tagama järjepidevuse ja mõjuma innustavalt. Eriti oluline on see meie laste kasvatamisel, kes veel ei oska hinnata tervisega kaasnevaid riske ja ohtusid. Maakondlike ürituste ja võimaluste kava ning koolides tervisliku eluviisi propageerimine kasvatab noortes tahet end eluaegselt liikumise ja spordiga siduda. Lääne-Virumaa järjepidevat ja süsteemset tegevust tõestab ka Rahvastiku Tervise Arengukava 2009-2020, mis toimib raamdokumendina erinevate tegevuste planeerimisel, võimaluste loomisel ja elluviimisel ning analüüsi ja järelduste tegemisel. Ehk innustavad erinevad võimalused, tuttavate pingutused oma tervise ning maakondliku tervisespordi taseme ja aktiivsuse tõstmisel teidki.

Terved inimesed on terve ja rõõmsa ühiskonna alus!

Teie maavanem,

Einar Vallbaum

SISSEJUHATUS

Maakonna jätkusuutlikkus oleneb inimestest, kes siin elavad ja tegutsevad. Mida tervemad nad on, seda tervem on ka rahvas tervikuna. Aga ainult terve rahvas on suuteline haridust omandama või ümber õppima, töötama ja maakonna rikkust kasvatama.

Tervis on olulisim individuaalne ja rahvuslik ressurss. Tervis on igapäevase elu loomulik eeltingimus ja majanduslik ressurss. Igal maakonna inimesel peab olema võimalus elada tervistootavas keskkonnas ja teha tervislikke valikuid, mis on nii terve isiksuse kujunemise kui ka maakonna eduka sotsiaalse ja majandusliku arengu eeltingimuseks.

Eesti Rahvas Tervise Arengukavas püstitatakse strateegilisi eesmärke rahvastiku tervise hoidmiseks ja jätkuvaks parandamiseks. Vabariigi Valitsuse prioriteetide seas on olulisel kohal rahvastiku iibe positiivseks muutmine, eeldatava ja tervena elatud eluea pikenemine. Antud eesmärkide saavutamiseks on Rahvastiku tervise arengukavas toodud ära soovituslikud eesmärgid ja tegevused. Need suunad on aluseks ka kõigile käesolevas terviseprofiilis välja toodud eesmärkidele ja tegevustele.

TERVISEPROFIILI KOOSTAMISE PROTSESS

Lääne-Viru maakonna teise terviseprofiili koostamise protsess algas andmete uuendamise ja värskendamisega.

Suurema osa ajast hõlmas andmete kogumine, analüüsimine ja salvestamine.

Edasi järgnes kirjeldamise, analüüsimise ja hindamise protsess ning tegevuskava uuendamine tervisenõukogu poolt.

Terviseprofiili koostamine on väga ajamahukas protsess, samas vajab see ka pidevat uuendamist ning tegevuskava täitmise hindamist. Kahjuks on mõningate valdkondade andmebaas väga vana (laste tervis), mõningad andmed pärinevad 2000. aastast ja hilisemaid pole. Enamuses andmebaasides on andmed kuni 2012. a. kohta, 2013. a. pole kättesaadav. Osa andmeid on võimalik kätte saada Lääne-Virumaa kohta, osa aga koos Ida-Virumaaga, osa isegi Järvamaaga. Samuti on varasemates andmetes tehtud korrekture seoses rahvaloendusega.

Lääne-Viru maakonna terviseprofiili koostamisel on kasutatud Eesti Statistikaameti, Tervise Arengu Instituudi andmebaaside, Keskkonnaameti, Päästeameti, Politseiameti, Töötukassa, Terviseameti ja Eesti Haigekassa andmeid.

Lääne-Virumaa terviseprofiili ja tegevuskava koostamist toetas Euroopa sotsiaalfondi programm „**Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2013-2014**“.

Maakonna terviseprofiil on sisendiks teiste oluliste paikkonna strateegiliste plaanide ja muude dokumentide kavandamisel. See ei ole lõplikult fikseeritud dokument, vaid on teatud aja tagant ülevaadatav ning täiendatav värskemate kättesaadavate andmete ja tegevussuundadega.

Terviseprofiili täiendamisel on aluseks võetud Tervise Arengu Instituudi tellimusel valminud juhised “Kohaliku omavalitsuse ja maakonna terviseprofiili koostamine” ning “Maakonna indikaatorid”. Indikaatorite põhiline eesmärk on aidata tervisepiirkondadel jälgida, kui edukad on nad rahva tervise säilitamisel ja parendamisel ning kui hästi toimib tervisesüsteem.

Lääne-Virumaa terviseprofiil sisaldab terviseprobleemide ja vajaduste kirjeldust järgmiste peatükkide lõikes:

I Maakonna üldandmed

Ülevaade maakonda tutvustavatest üldandmetest- rahvastikust, sündidest ja surmadest, sisse-ja väljarändest, haigestumistest. Maakonna andmeid on võimalusel võrreldud Eesti keskmiste näitajatega.

II Sotsiaalne sidusus ja võrdsed võimalused

Peatükis on välja toodud tööturu situatsioon, sh võrreldakse maakonna keskmist brutopalka, hõivatuid, töötust, tööjõu osakaalu jms. Analüüsitakse maakonna inimeste toimetulekut, tuuakse välja puuetega inimeste osa maakonna rahvastikust, vaadeldakse sotsiaaltoetusi ning kogu maakonna kaasatust kogukonna tegevustesse.

III Laste ja noorte turvaline ning tervislik areng

Selles peatükis on maakonna õpilaste ja haridusasutuste arv, alaealiste komisjonide mõjutusvahendite võimalused, on võrreldud aastate lõikes noorte süütegusid ning kirjeldatud õpilasüritusi, laste ja noortega tegelevaid asutusi, õpilaste subjektiivset tervisehinnangut.

IV Tervislik elu-, õpi- ja töökeskkond

Neljandas peatükis on välja toodud maakonna üldkasutatavamad spordirajatised, kergliiklusteed, vaadeldud maakonna transporti ja teedevõrku ning kirjeldatud keskkonna tegureid ja nende mõjusid. On välja toodud statistika, mis iseloomustab maakonna kuritegude ning tulekajude arvu.

V Tervislik eluviis

Käesolevas peatükis antakse ülevaade sellest, kuidas oleks võimalik tervislikke valikuid suurendada ning inimeste riskikäitumist vähendada. Peamisteks käitumuslikeks tervisemõjuriteks tuleb pidada vähest kehalist aktiivsust, tasakaalustamata toitumist ja riskikäitumist, näiteks alkoholi, tubaka ja narkootikumide tarbimist, hasartmängurlust, riskivat seksuaalkäitumist ning ebaturvalist käitumist liikluses (kiiruse ületamine, turvavööde ja helkurite kasutamata jätmine jne).

VI Terviseteenused

Peatükis antakse ülevaade tervishoiuteenuste ja nõustamisteenuste kättesaadavusest ning kuni 2-aastaste immuniseerimisest.

Terviseprofiili koostamisel on kasutatud statistilisi näitajaid Statistikaameti ja Tervise Arengu Instituudi tervisestatistika andmebaasist. Kasutatud on ka maavalitsuse andmeid ning maakonna arengukava materjale. Töös on kirjeldatud nii vajalikke kui ka soovituslikke näitajaid. Valimi ja valikute põhjenduseks on andmete kättesaadavus.

Indikaatorite võrdlevaid analüüse on võrreldud kogu Eesti näitajatega.

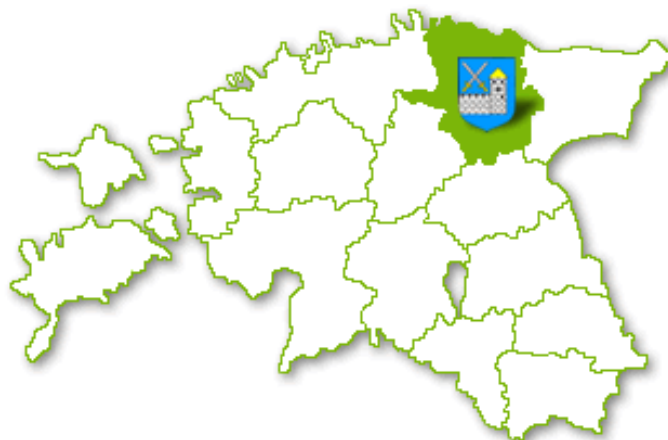
1 LÄÄNE-VIRU MAAKONNA ÜLDANDMED

1.1 Lääne- Virumaa asend ja piirid

Lääne-Virumaa - Lääne-Viru maakond paikneb Eesti põhjaosas, Soome lahe kaldal, ulatudes Soome lahe rannikust Pandivere kõrgustiku lõunanõlvani. Maakond hõlmab lääneosa endisest Virumaast ja tükikese endisest Järvamaast - Tapa, Vajangu, Rakke ümbruse. Lääne-Virumaale kuuluvad ka Vaandloo ning Lõuna-Uhtju ja Põhja-Uhtju saared ning mitu rannikulähedast laidu. Põhjas piirneb maakond Soome lahega (merepiiri pikkus u. 55 km, rannajoone pikkus u. 100 km), idas Ida-Viru maakonnaga, lõunas Jõgeva maakonnaga ning läänes Järva ja Harju maakonnaga.

Kõrgeim punkt merepinnast on Emumägi 166,6 m. Metsasus on 48,2%, valitsevad puuliigid on mänd ja kask. Enamlevinud ulukiteks on kobras, metssiga ja põder.

Maavarade varu: põlevkivi 1302,2 miljonit tonni, tsemendi- ja tehnoloogilist lubjakivi 210 miljonit kuupmeetrit, fosforiiti 2614,4 miljonit tonni. Looduskaitsealuseid territooriume on ligi 15%, suurim kaitstav loodusobjekt on osa Lahemaa rahvuspargist. Pikemad jõed on Põltsamaa 135 km, Pedja jõgi 122 km ja Valgejõgi 85 km. Suuremad järved on Ohepalu Suurjärv 68 ha ja Uljaste järv 62 ha. Suuremad sood ja rabid on Varudi 1259 ha, Sämi 807 ha ja Kestla 645 ha.

Joonis 1. Lääne- Virumaa asend ja piirid.

Lääne-Viru maakond on moodustatud 1. jaanuaril 1991. aastal. Lääne-Virumaa on elanike arvu järgi viies ja pindala suuruse järgi kolmas maakond Eestis. Maakonna elanike arv seisuga 01.01.2013 statistikaameti andmetel on 60 518, 87% maakonna rahvastikust moodustavad eestlased.

Maakonna pindala on 3 628 km².

Joonis 2: Maakonna haldusjaotus seisuga 2013. Allikas: Statistikaamet

Lääne-Virumaal on 15 kohaliku omavalitsuse üksust: Rakvere ja Kunda linn, Haljala vald, Kadrina vald, Laekvere vald, Rakke vald, Rakvere vald, Rägavere vald, Sõmeru vald, Tamsalu vald, Tapa vald, Vihula vald, Vinni vald, Viru-Nigula vald ja Väike-Maarja vald.

Maakonnakeskus on Rakvere linn, kus elab 16 639 elanikku (seisuga 01.01.2013). Lääne-Viru maakonnas on 2 linna — Kunda ja Rakvere, 2 vallasest linna (Tamsalu ja Tapa), 21 alevikku ja 377 küla. Rakvere asub Tallinnast 98 km kaugusel. Teiste suuremate linnade kaugused: Jõhvi 67 km, Tartu 123 km ja Pärnu 178 km. Maakonda läbivad Tallinn–Narva ja Sõmeru–Pärnu maantee ning Tallinn–Narva ja Tallinn–Tartu raudtee. Tapa on oluline raudteesõlmjaam ning Kundas asub oluline kaubasadam.

Tähtsamad ettevõtlusvaldkonnad on toiduainetööstus, mööbli- ja ehitusmaterjalide tootmine, laondus ja logistika, põllumajandus, aga ka turism. Tuntumad firmad on Rakvere Lihakombinaat (lihatooted), Bellus Furnitur OÜ (pehme mööbel), Kunda Nordic Tsement AS (ehitustsement), JELD-WEN Eesti AS (uksed, aknad), Maag Piimatööstus AS (FARMI kaubamärgi piimatooted), OÜ Nantecom (BONO kaubamärgi glasuurkohukesed), AS Hagar (pagaritooted), AS Viru Õlu, OG Elektra AS (Grossi jaemüügikaupluste kett), HAKA Plast AS (plastikust torud ja pontoonid), AS Estonian Cell (haava puitmass paberitööstustele), Flexa Eesti AS (lastemööbel), Aqva Hotels OÜ (Aqva spaa ja hotell).

Lääne-Viru maakonna tähtsamad vaatamisväärsused on Lahemaa, sealhulgas Lahemaa mõisad (Palmse, Sagadi, Vihula); Altja kaluriküla, Käsmu kapteniteküla, Võsu rand; Ehalkivi (Baltimaade suurim rändrahn) Letipeal, Kunda tsemendimuuseum, tarva kuju Rakveres ja Rakvere Vallimägi, Rakvere Teater, teatrifestival Baltoscandal, meeste tantsupidu ja punklaulupidu, Jäneda mõis ja traditsioonilised aia- ja lillepäevad, sügislaad ning Presidendi matk, Viru maraton, Porkuni paeriik, Emumägi, Äntu järved ja Neeruti mäed, Viitna kõrts.

Lääne-Virumaal on elanud meresõitja admiral Adam Johann von Krusenstern, sündinud loodus- ja arstiteadlane Karl Ernst von Baer, samuti sündinud ja nooruspõlve veetnud Friedrich Robert Faehlmann ning Friedrich Reinhold Kreutzwald, Eduard Bornhöhe ning Eduard Vilde, Rakveres on üles kasvanud ka Arvo Pärt. Jaapani tipp-sumotori Baruto ehk Kaido Hõovelson on samuti pärit Lääne-Virumaalt.

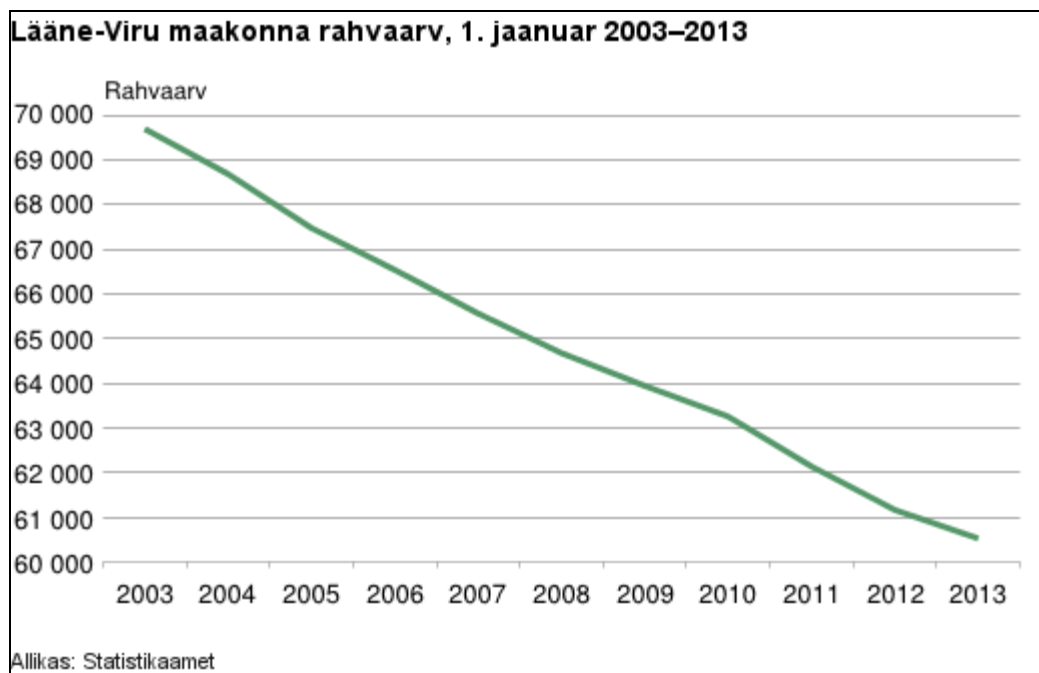
1.2 Lääne- Virumaa rahvastik

1.2.1 Rahvaarv maakonnas

Seisuga 31.12.2013 elas Lääne-Virumaal Eesti Statistikaameti andmeil kokku 60 518 inimest, neist mehi 28 594 ja naisi 31 924. Aastaga vähenes maakonna rahvastik 636 elaniku võrra (2012.a 966 võrra). Vähenemine on tingitud negatiivsest loomulikust iibest ja rändest. Maakonna rahvastikust on mehed jätkuvalt vähemuses.

Aasta		2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Rahvaarv	M	32 670	32 220	31 720	31 280	30 880	30 470	30 130	29 780	29 330	28 870	28 594
	N	36 950	36 400	35 700	35 210	34 640	34 170	33 780	33 450	32 790	32 284	31 924
	M ja N	69 620	68 620	67 420	66 490	65 520	64 640	63 910	63 230	62 120	61 154	60 518

Tabel 1. Lääne- Virumaa aastakeskmise rahvaarv aastate lõikes. Allikas: Statistikaamet. M - mehed, N - naised

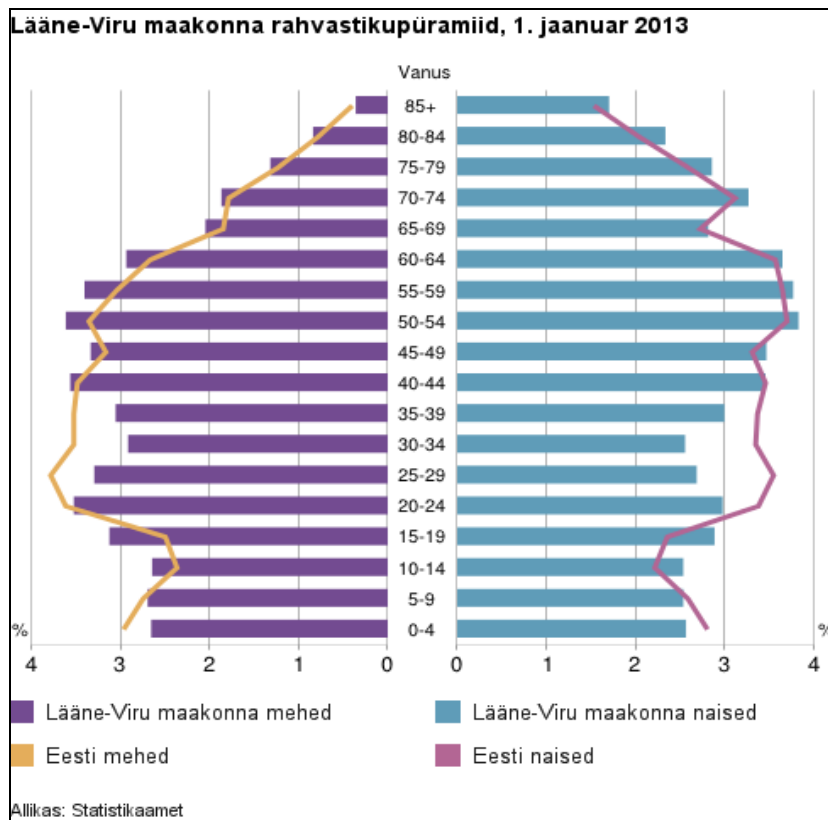

Joonis 3. Lääne- Virumaa rahvaarvu muutus. Allikas: Statistikaamet

1.2.2 Lääne-Virumaa rahvastik soo- ja vanusegrupiti.

Võrreldes Lääne- Viru maakonna rahvastikupüramiidi (vt allpool) Eesti omaga, on alaealiste vanusegrupid mõlemal juhul väikesed ja suur on 50-64.aastaste arv. Niisamuti on naisi rohkem kui mehi. Suureks riskiks on noorte inimeste (sh sünnitusealiste naiste) vähesus.

Rahvastiku jätkusuutlikkuse ja loomuliku taastekke tagamiseks tuleb välja töötada ja rakendada meetmed, mis motiveeriksid eelkõige 20-24-aastaseid inimesi siduma enda edasine elutee Lääne-Viru maakonnaga, jääma siia püsivalt elama ja kasvatama üles oma lapsed.

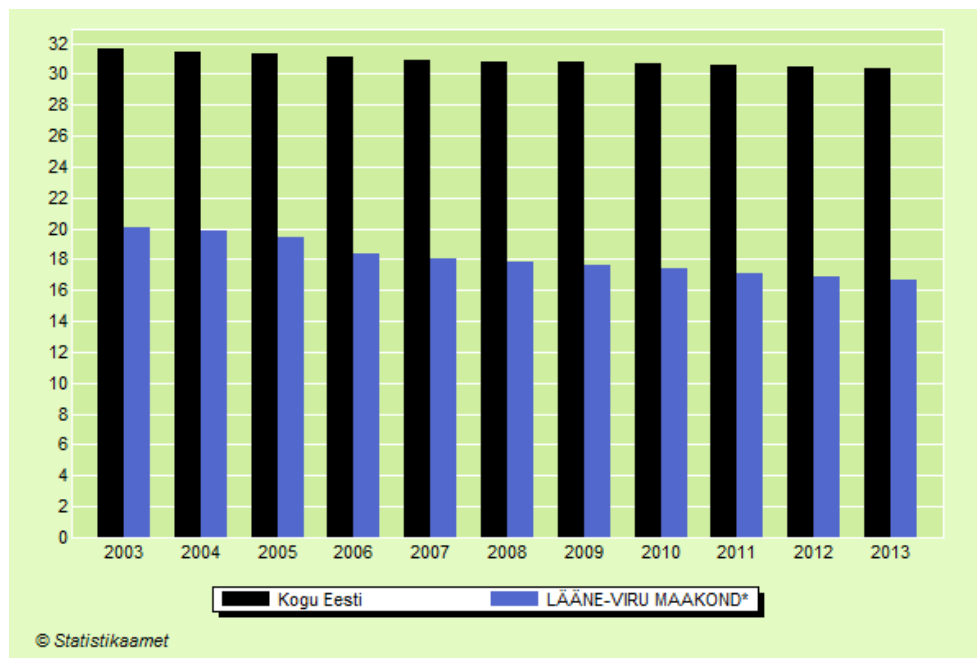

Joonis 4. Rahvastikupüramiid võrdluses Eesti ja Lääne- Virumaa rahvastikuga. Allikas: Statistikaamet

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Rahvaarv, 1. jaanuar	68 620	67 420	66 490	65 520	64 640	63 910	63 230	62 120	61 154	60 518
mehed	32 220	31 720	31 280	30 880	30 470	30 130	29 780	29 330	28 870	28 594
naised	36 400	35 700	35 210	34 640	34 170	33 780	33 450	32 790	32 284	31 924
0–14-aastased	11 630	11 100	10 770	10 560	10 370	10 170	10 000	9 840	9 610	9 454
15–64-aastased	45 560	44 720	44 100	43 180	42 470	42 010	41 510	40 660	39 891	39 336
65-aastased ja vanemad	11 430	11 600	11 620	11 780	11 800	11 730	11 720	11 620	11 653	11 728
vanus teadmata	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Elussünnid	636	606	631	712	717	699	688	693	647	636
Surmad	953	891	915	932	912	930	844	829	807	775
Sünnimuse üldkordaja	9,20	8,91	9,42	10,79	11,02	10,88	10,82	11,06	10,50	10,45
Abielud	226	236	232	273	291	237	188	186	191	196
Abielulahutused	164	164	174	175	191	135	119	113	122	134
Sisseränne	...	970	997	919	885	881	929	789	858	860
Väljaränne	...	1 699	1 437	1 476	1 388	1 214	1 329	1 581	1 510	1 646

Tabel 2. Rahvastikunäitajad Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

1.2.3 Lääne- Virumaa asustustihedus

Joonis 5. Maakonna ja Eesti asustustihedus. Allikas: Statistikaamet

Lääne- Viru maakonna asustustihedus oli 2008 a 17,8 in/km² ; 2009.a 17,6 in/km² ; 2010.a. 17,4; 2011.a. 17,1 in/km²; 2012 16,9 in/km² ja 2013 16,7 in/km². Seoses rahvaarvu vähenemisega väheneb ka asustustihedus.

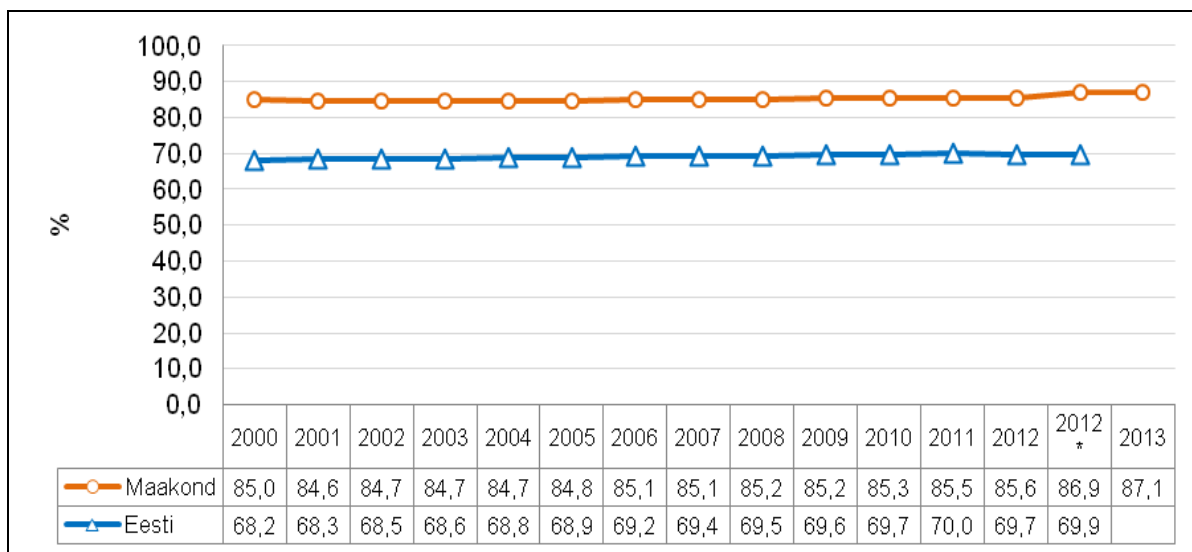
Kõige hõredamalt on asustatud Laekvere vald, kus elas 2013.a. keskmiselt 4,2 inimest ühel ruutkilomeetril.

1.2.4 Rahvastiku koosseis

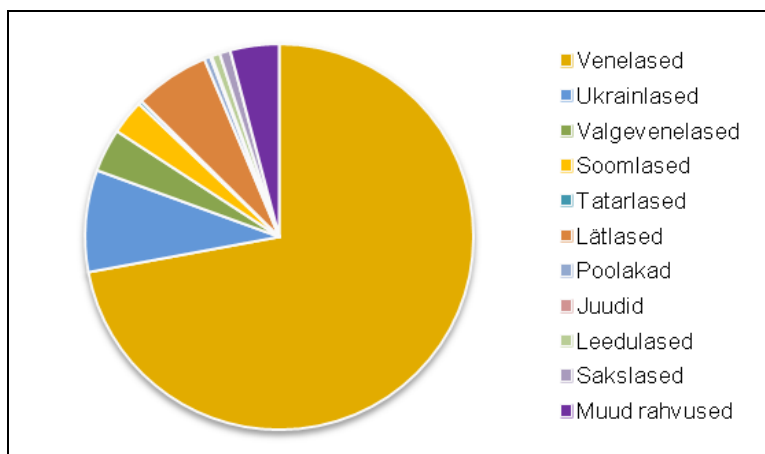
Lääne- Virumaal on rahvastiku registri andmetel esindatud 62 erinevat rahvust. Peale eestlaste on enim venelasi, ukrainlasi, lätlasi, valgevenelasi, soomlasi.

Lääne-Virumaal esindatud rahvused: abasiin, araablane, armeenlane, aserbaidžaan, austerlane, baškiir, bretoon, bulgaarlane, darg, eestlane, even, grusiin, hollandlane, ingerisoomlane, inglane, isur, itaallane, juut, kabard, karjalane, kasahh, komi, korealane, kreeklane, leedulane, lesgi, lätlane, mansi, mari, moldovlane, mordvalane, mustlane, osseet, poolakas, pärslane, rootslane, rumeenlane, sakslane, slovakk, soomlane, taanlane, tabassaraan, tadžikk, tatarlane, tšehh, tšerkess, tšuvašš, türklane, türkmeeen, udmurt, ukrainlane, ungarlane, ameeriklane, usbekk, vadjalane, valgevenelane, venelane, vepslane.

Rahvuse andmed on delikaatsed isikuandmed, mida kogutakse inimese enda ütluse kohaselt.

Joonis 6. Eestlaste osakaal rahvastikust. Allikas: Statistikaamet

Joonis 7. Muude rahvuste rahvuslik koosseis maakonnas 2013.a. Allikas: Statistikaamet

Rahvus	Arv	Rahvus	Arv
Venelased	4262	Poolakad	30
Ukrainlased	505	Juudid	8
Valgevenelased	215	Leedulased	41
Soomlased	171	Sakslased	53
Tatarlased	18	Muud rahvused	241
Lätlased	370		

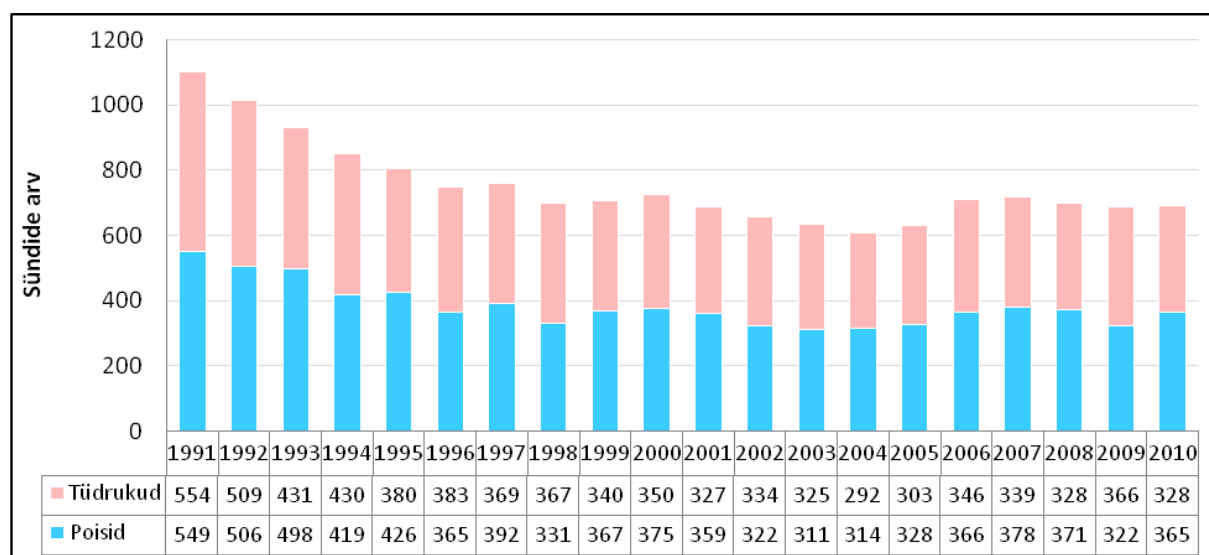
Tabel 3. Muude rahvuste rahvuslik koosseis maakonnas 2013.a. Allikas: Statistikaamet

1.2.5 Elussünnid Lääne- Virumaal

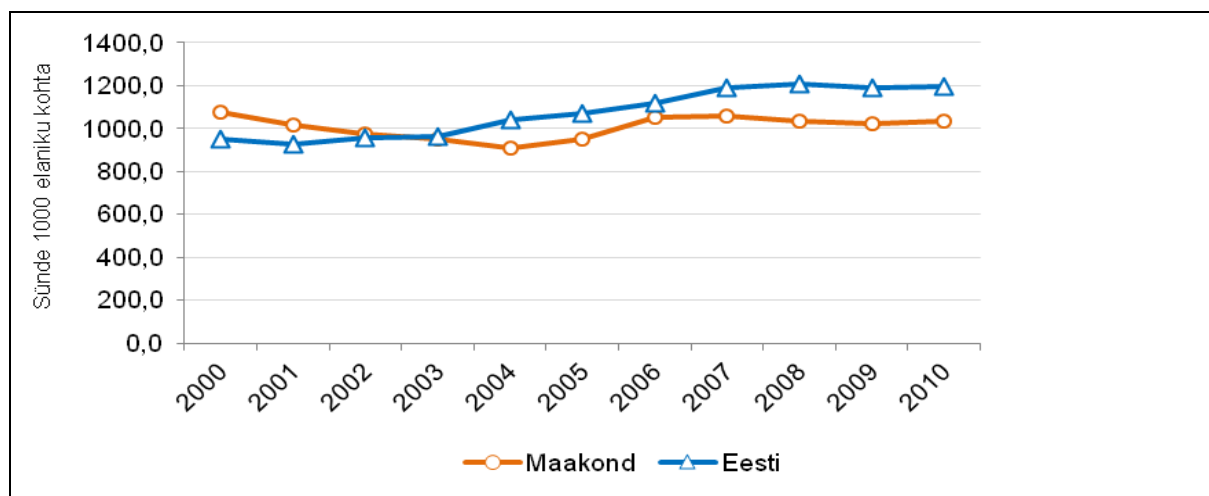
Elussünd on elutunnustega lapse sünd sõltumata raseduse kestusest. Lapse sünni registreerimisel kantakse tema elukohaks automaatselt ema elukoht. Maakonnas sündimus on aasta-aastalt vähenenud, sündimuskordaja järgi alla Eesti keskmistest näitajatest.

Aasta	2004	2006	2008	2009	2010	2011	2012
Kokku	606	712	699	688	693	647	636

Tabel 4. Sündivus Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

Joonis 8. Elussünnide arv Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

Joonis 9. Sünnimuse üldkordaja 1000 elaniku kohta. Allikas: Statistikaamet

1.2.6 Abordid Lääne-Virumaal

Indikaator	2002	2004	2006	2008	2009	2010	2011	2012
Arv	535	582	522	519	445	425	389	365

Tabel 5. Kõik abordid Lääne- Virumaal. Allikas:Tervise Arengu Instituut

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Abordid	33	34	20	35	48	34	41	34	15	18	14	19	8
Sünnid	24	16	28	27	25	24	20	26	16	15	12	11	6
Tütarlaste (10-17) arv	4522	4500	4457	4373	4220	4043	3929	3676	3453	3250	3065	2929	2559
Kordaja	12,6	11,1	10,8	14,2	17,3	14,3	15,5	16,3	9,0	10,2	8,5	10,2	5,5

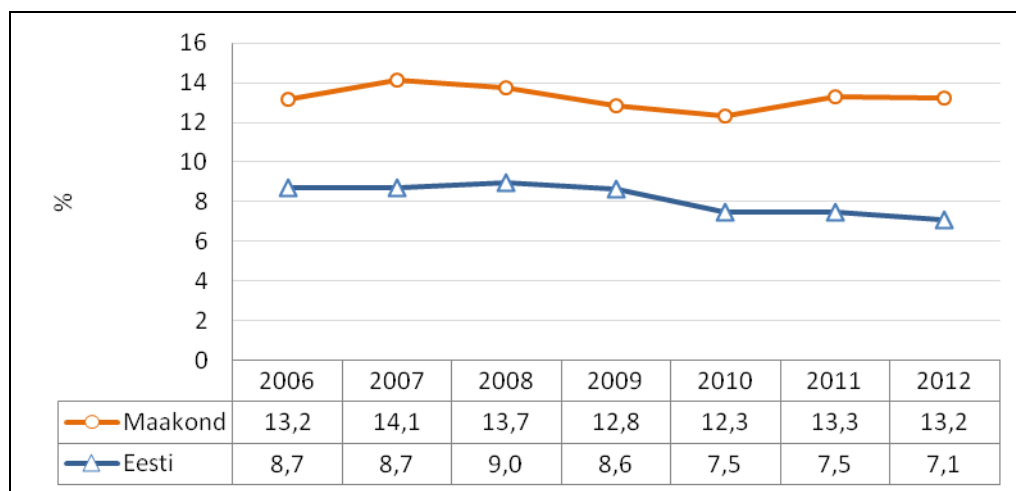
Tabel 6. Teismeliste abordid ja sünnitused Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Abortide arv on küll veidi vähenenud, kuid siiski liiga suur nii täiskasvanute kui ka noorte hulgas. Tänapäeval on rasedusest hoidumiseks väga palju erinevaid võimalusi.

1.2.7 Suitsetamine ema raseduse ajal

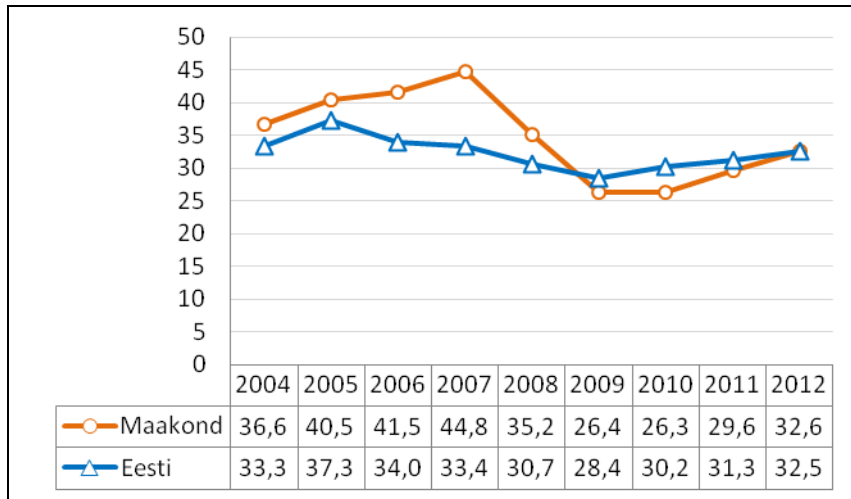
Suitsetamine raseduse ajal on aastate lõikes hakanud tõusma ja on märgatavalt kõrgem Eesti keskmistest näitajatest.

Tõhustada teavitustööd koolides ja muudes noori koondavates organisatsioonides.

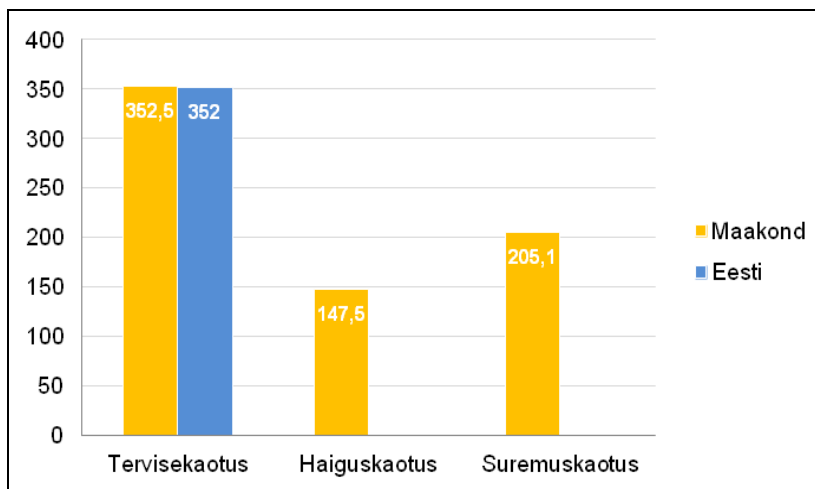

Joonis 10. Raseduse ajal suitsetavate naiste osakaal kõigist sünnitanutest Lääne- Virumaal. Allikas:Tervise Arengu Instituut.

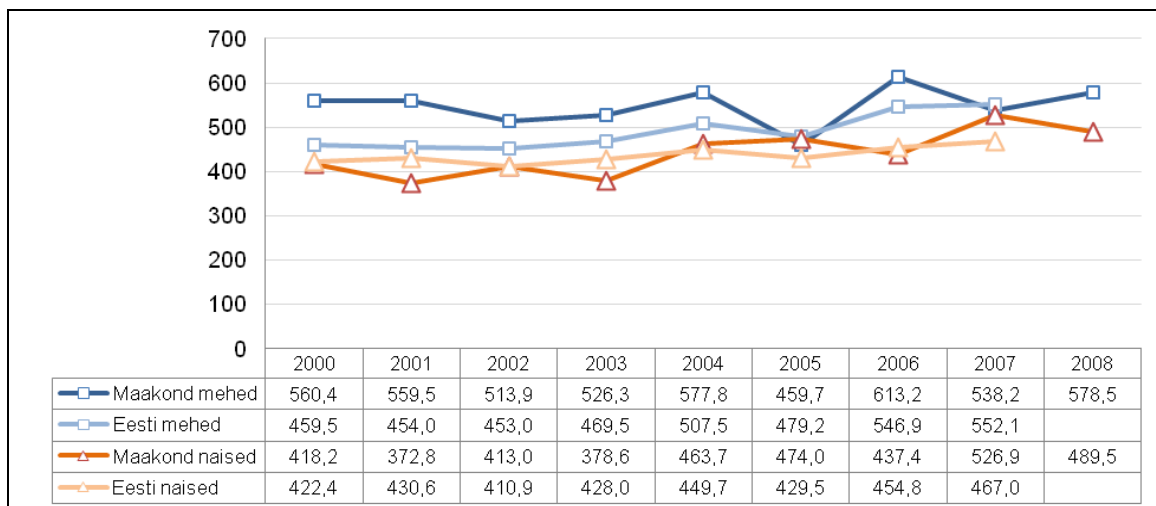
1.2.8 Terviseseisund

Joonis 11. Tervisest tingitud piiratud igapäevategevuste inimeste osakaal kogu elanikkonnast (suurel või mõningal määral) Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

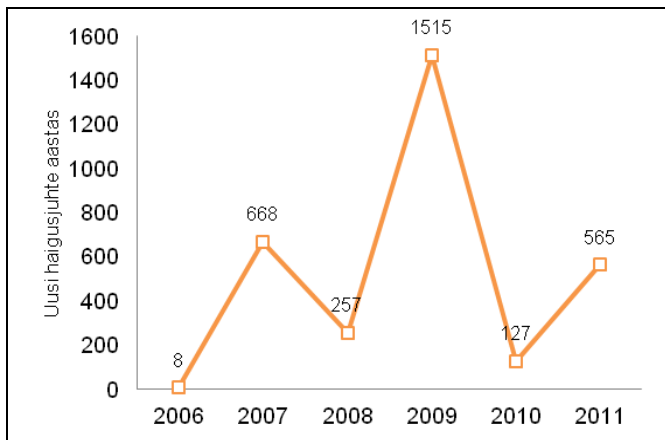

Joonis 12. Tervise-, haigus- ja suremuskaotus Lääne- Virumaal (2006). Allikas: Tervise Arengu Instituut

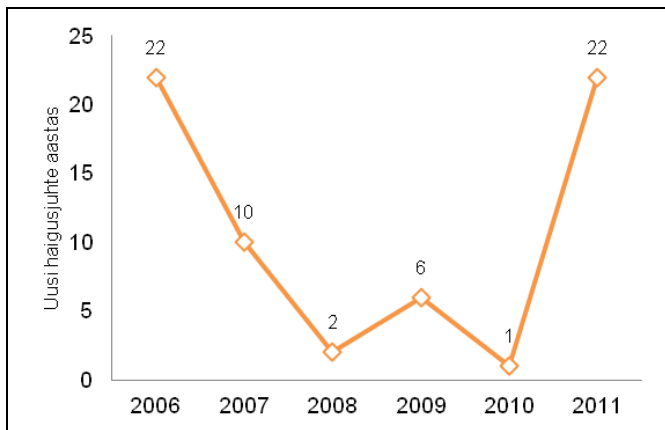

Joonis 13. Esmahaigestumiskordaja pahaloomulistes kasvajatesses Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

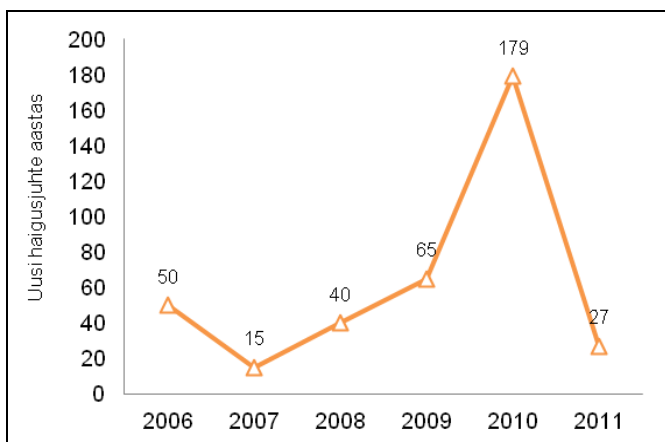

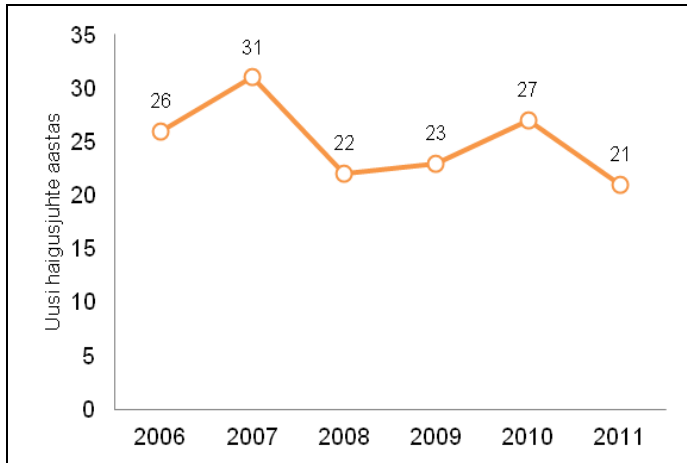
Joonis 14. Haigestumus grippi Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Joonis 15. Haigestumus soole täpsustamata bakter- ja viirusnakkustesse Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

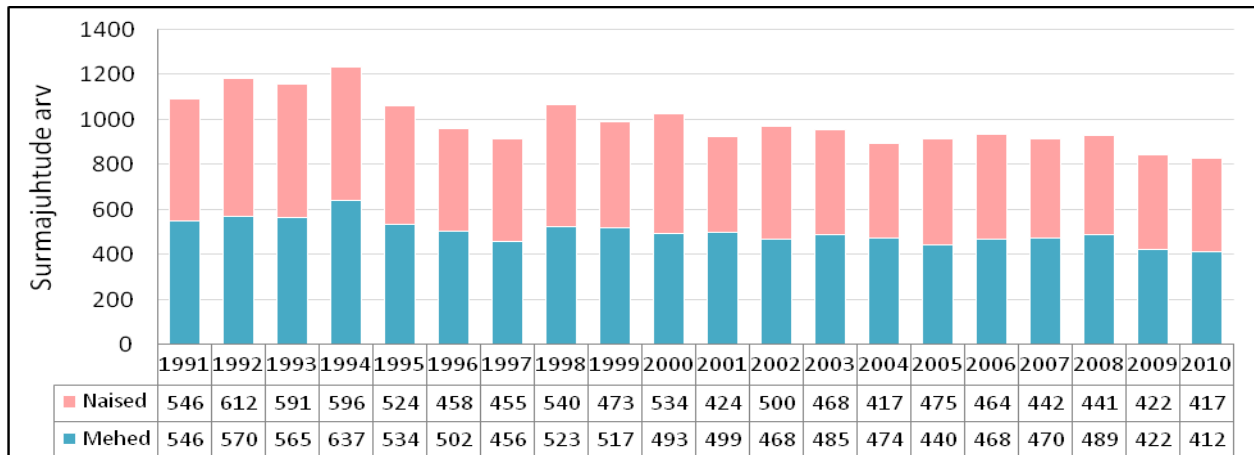

Joonis 16. Haigestumus läkakõhasse Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

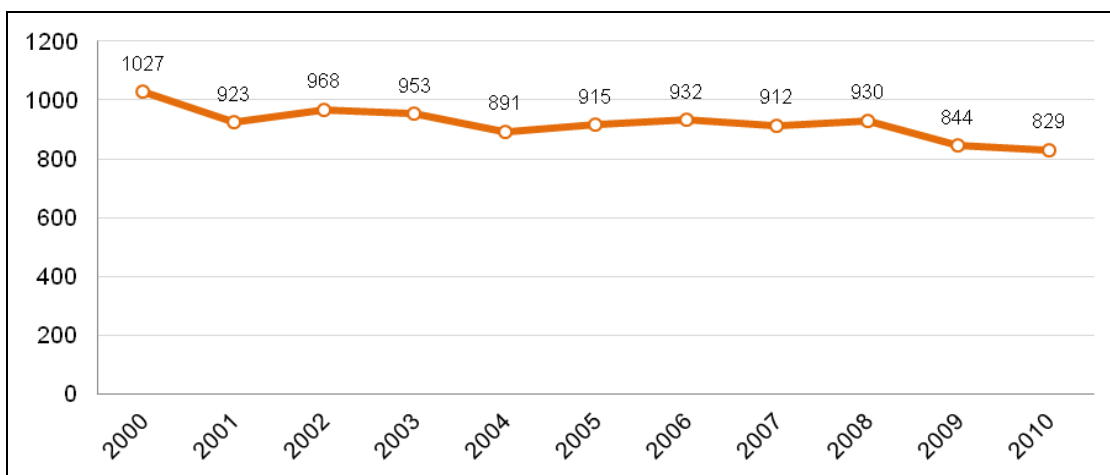

Joonis 17. Haigestumus tuberkuloosi Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

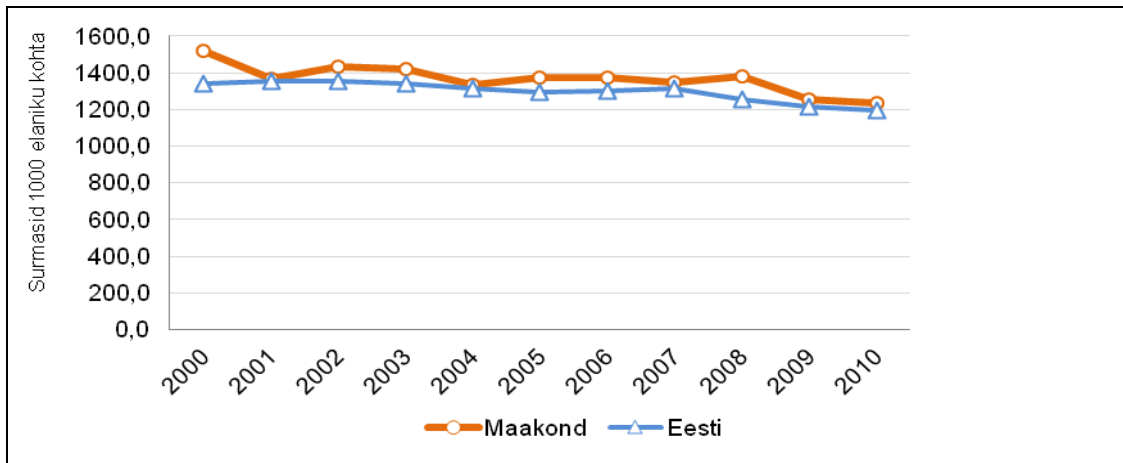
1.2.9 Surmad Lääne- Virumaal

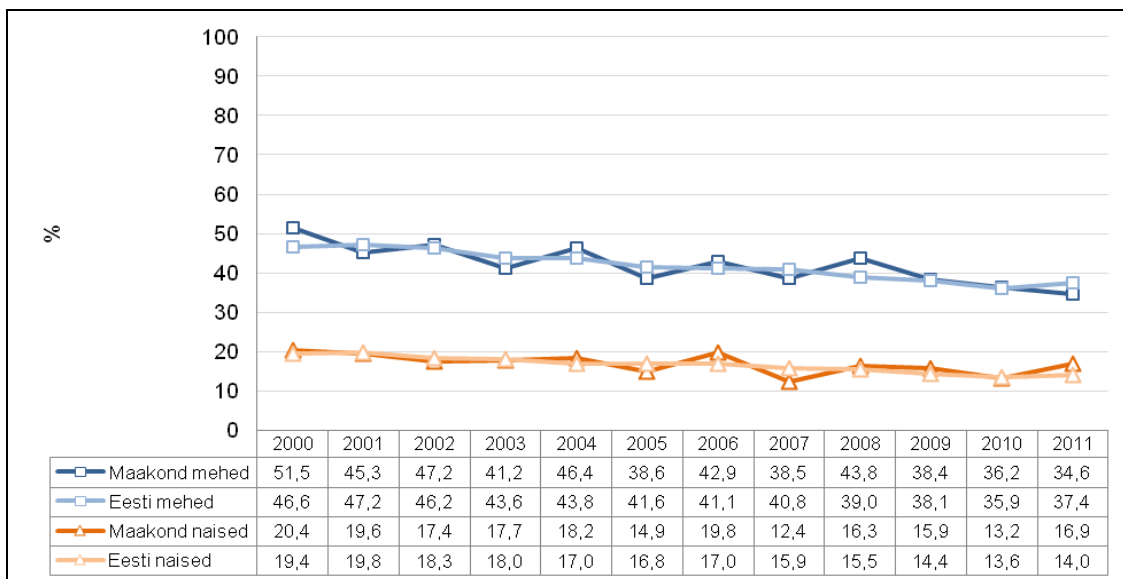
Joonis 18. Surmajuhude arv Lääne- Virumaal . Allikas: Statistikaamet

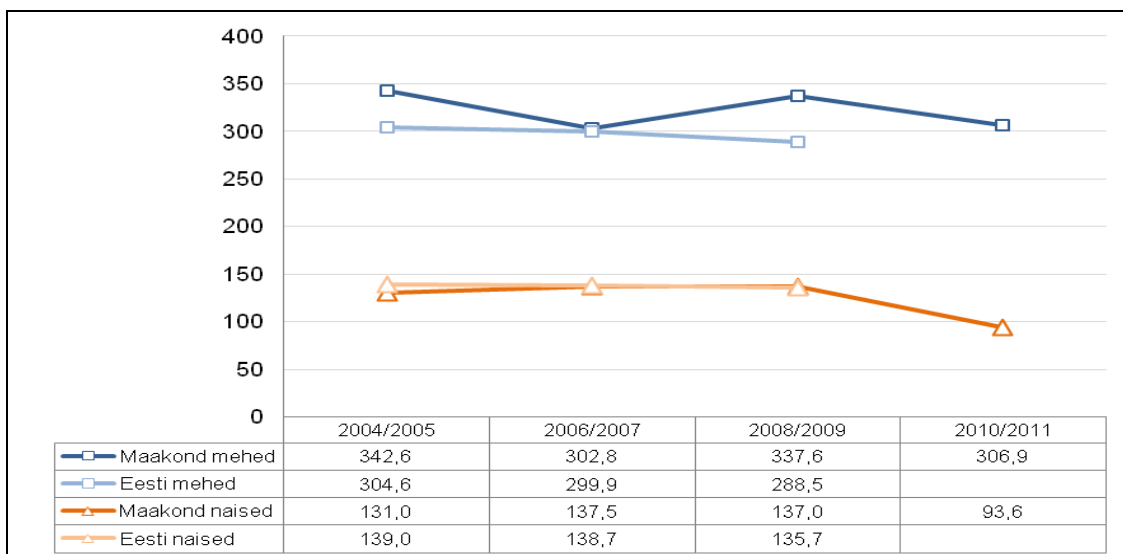
Joonis 19. Surmajuhude arv Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

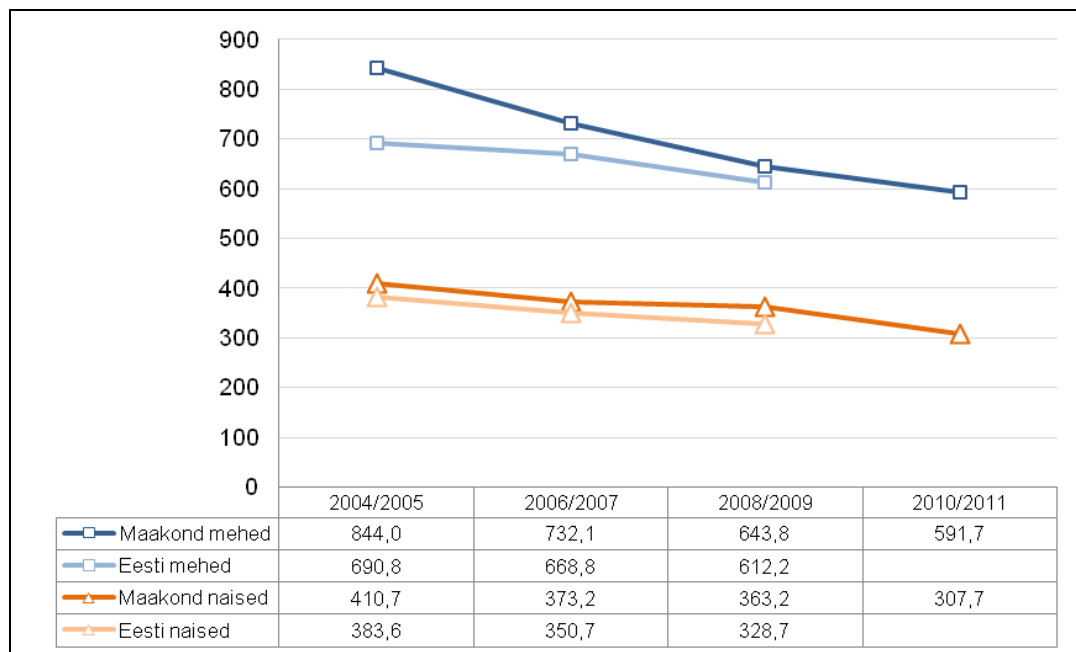
Joonis 20. Suremuse üldkordaja 1000 elaniku kohta Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

Joonis 21. Varajaste surmade (<65 eluaastat) osakaal (%) kõigist surmadest Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

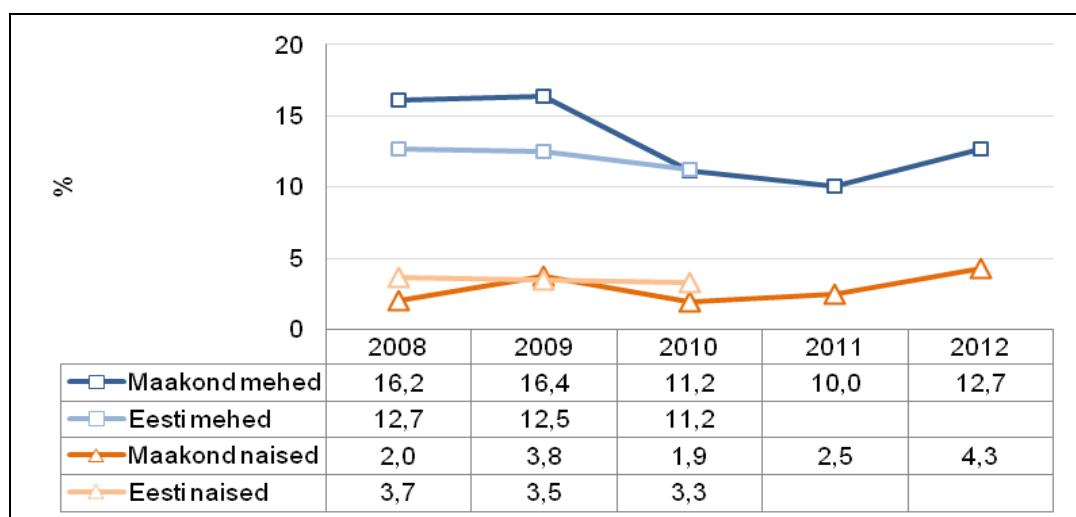

Joonis 22. Suremuskordaja pahaloomulistes kasvujatesse Lääne- Virumaal. Allikad: Statistikaamet, Tervise Arengu Instituut

Joonis 23. Suremuskordaja vereringeelundite haigustesse Lääne- Virumaal. Allikad: Statistikaamet, Tervise Arengu Instituut

Suurem osa surmadest on tingitud südame- veresoonkonna haigustest. Lääne- Virumaa meeste ja naiste näitajad on siin kahjuks suuremad Eesti keskmistest. Järgmisel kohal on elanike suremus pahaloomulistes kasvajatesses. Naiste suremus on Eesti keskmisel tasemel, meeste näitajad suuremad. Kuna suurem osa haigustest on tervislike eluviisidega vältitavad, on vajalik planeerida sekkumistegevusi, mis aitaks suurendada tervislike eluviiside järgijaid.

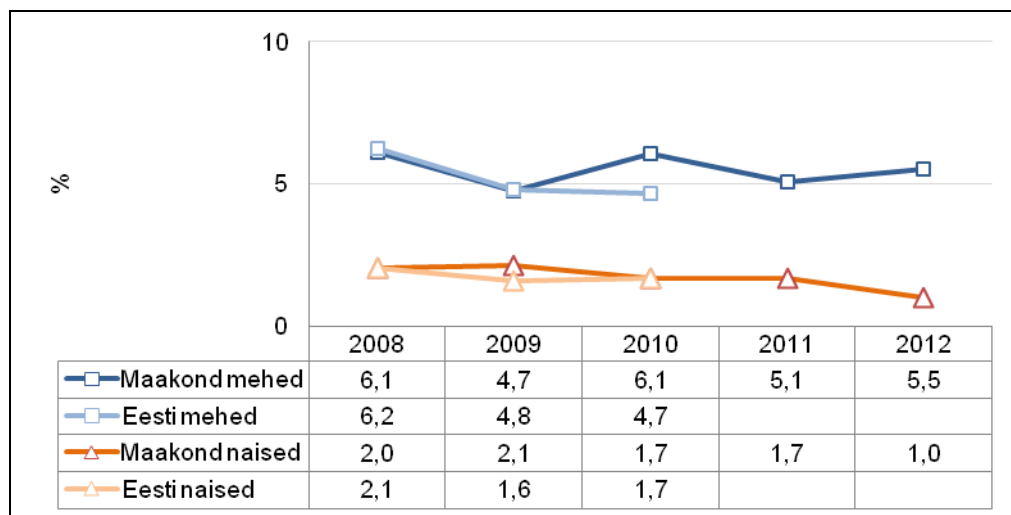

Joonis 24. Õnnetussurmade osakaal (%) kõigist surmadest Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Tööõnnetused kokku	369	449	312	327	308	358
...sh surmaga lõppenud	3	4	1	0	2	3

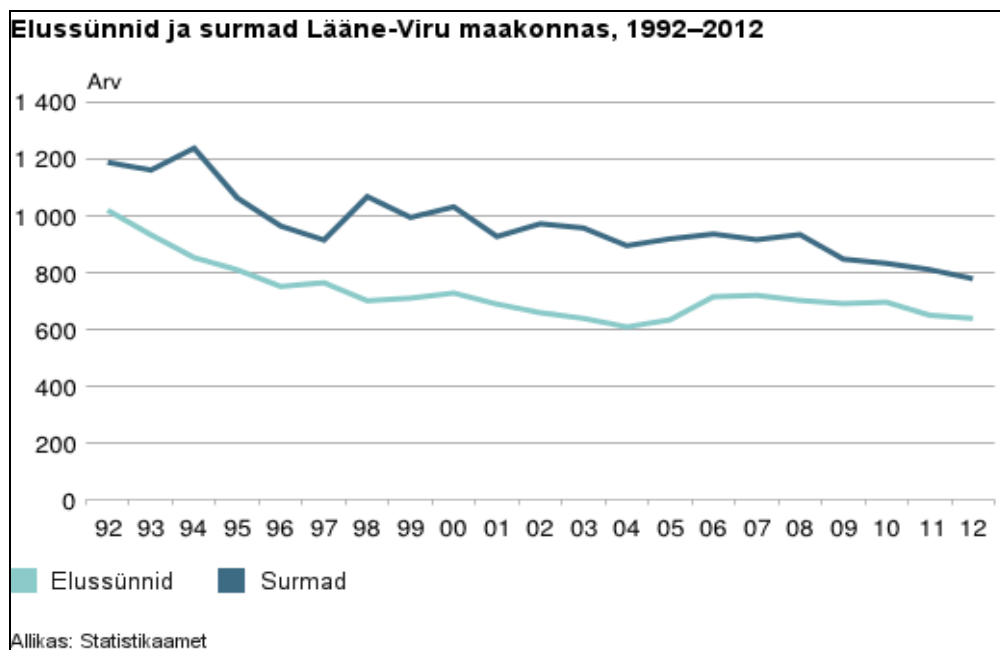
Tabel 10. Tööõnnetuste statistika Lääne-Virumaal. Allikas: Tööinspektsioon

Õnnetussurmade osakaal kõigist surmadest hakkab maakonnas suurenema. Ka 2012.a. on suurenenud nii tööõnnetused kokku, kui ka surmaga lõppenud õnnetused.

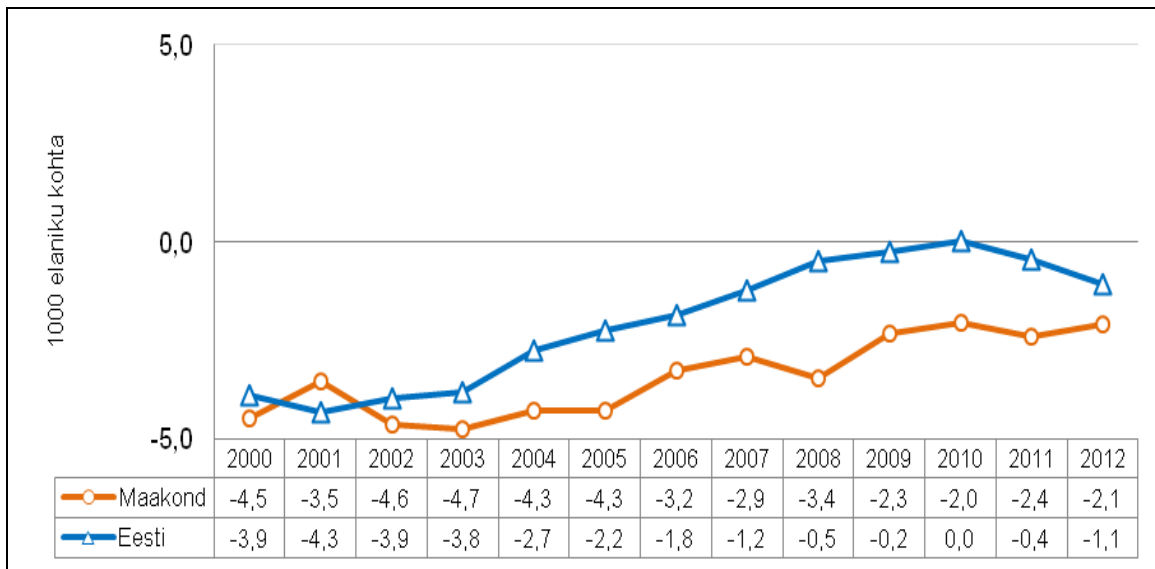

Joonis 25. Alkoholisurmade osakaal (%) kõigist surmadest Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

1.2.10 Loomulik iive

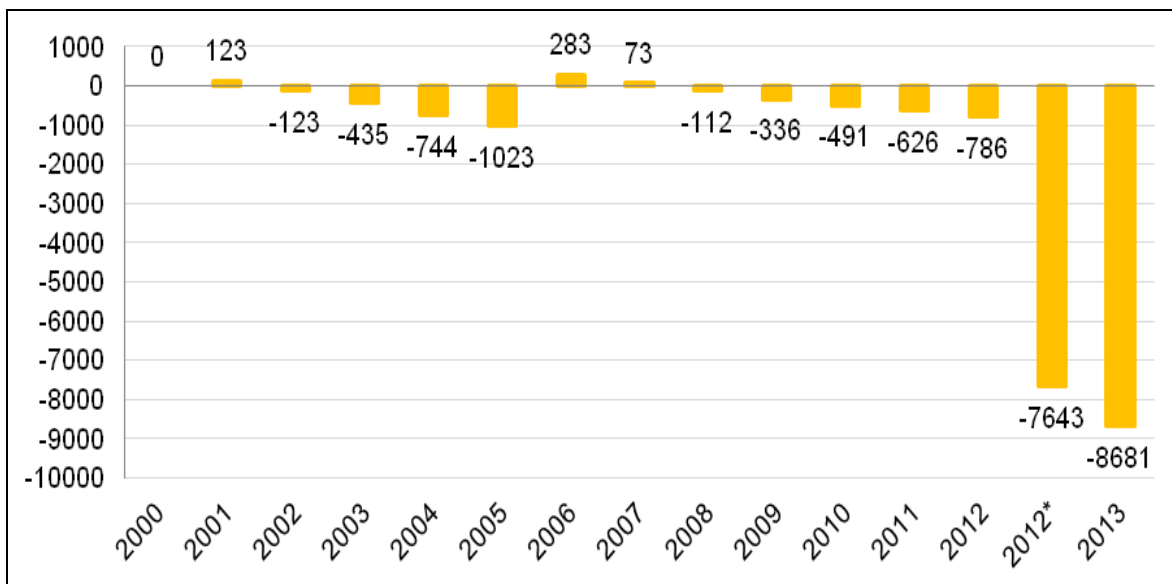
Joonis 26. Elussünnid ja surmad Lääne- Virumaal. Allikas Statistikaamet

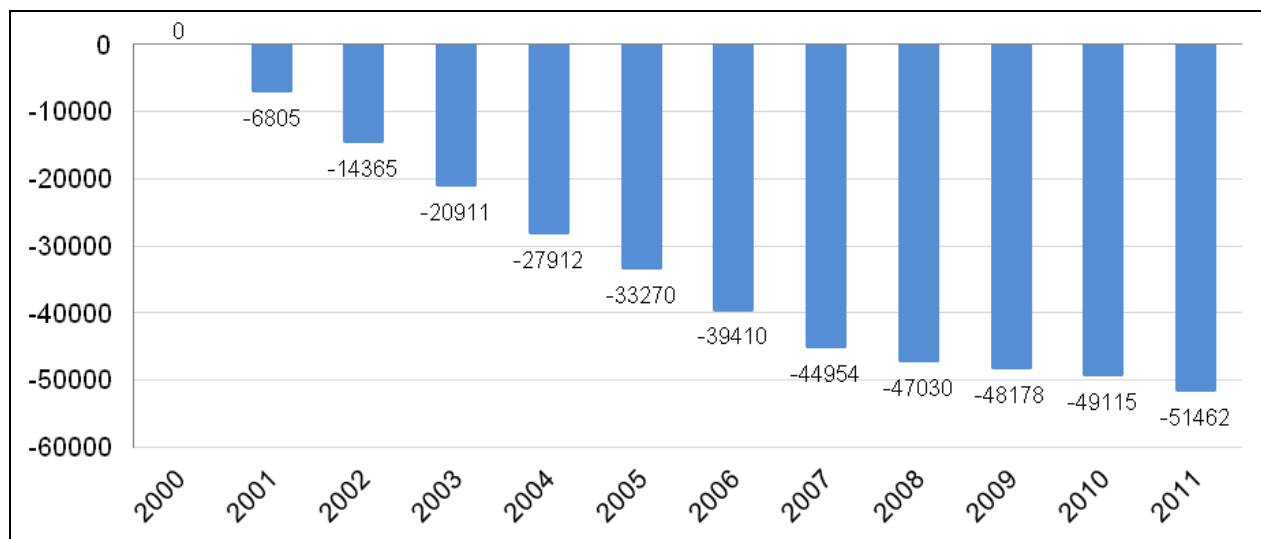
Joonis 27. Loomuliku iibe kordaja Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

Loomulik iive on jätkuvalt negatiivne, hoolimata sellest, et näitab vähenemise märke. Võrreldes Eestiga, siis meil sureb jätkuvalt rohkem inimesi kui sünnib.

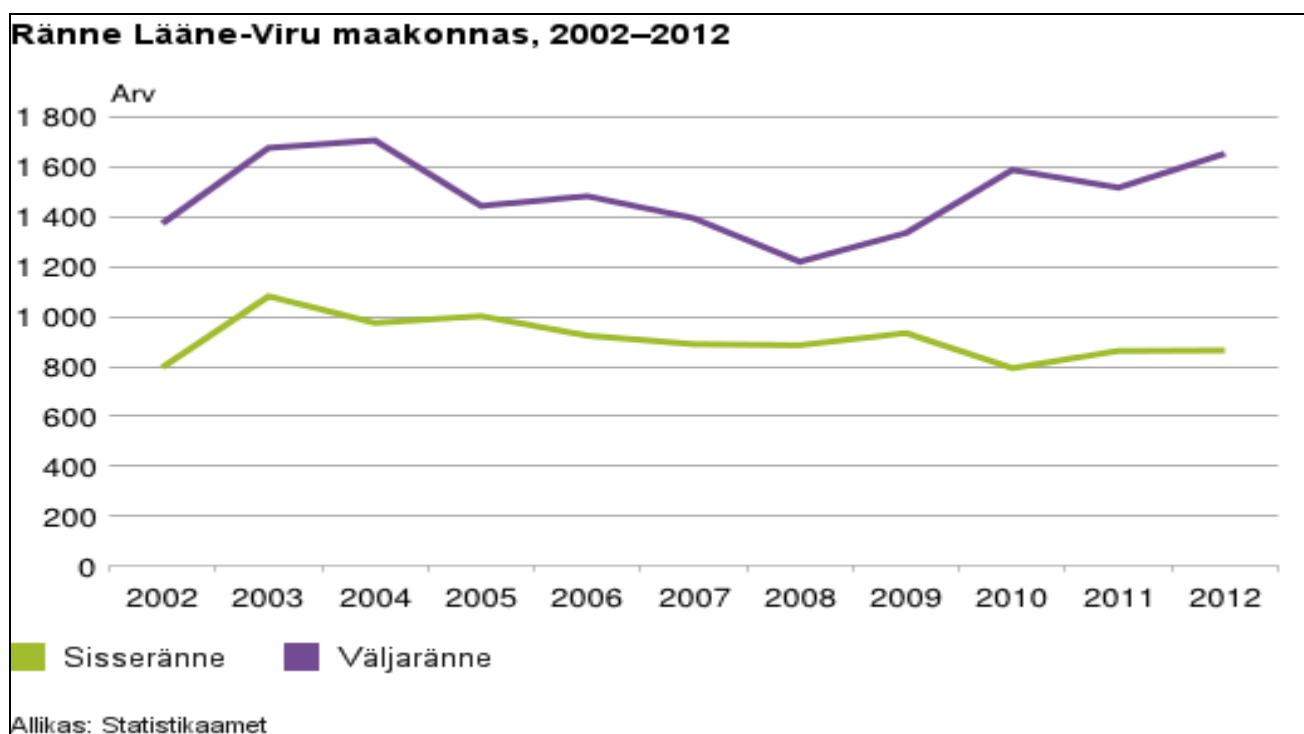
1.2.11 Lääne- Virumaa rahvastiku ränne

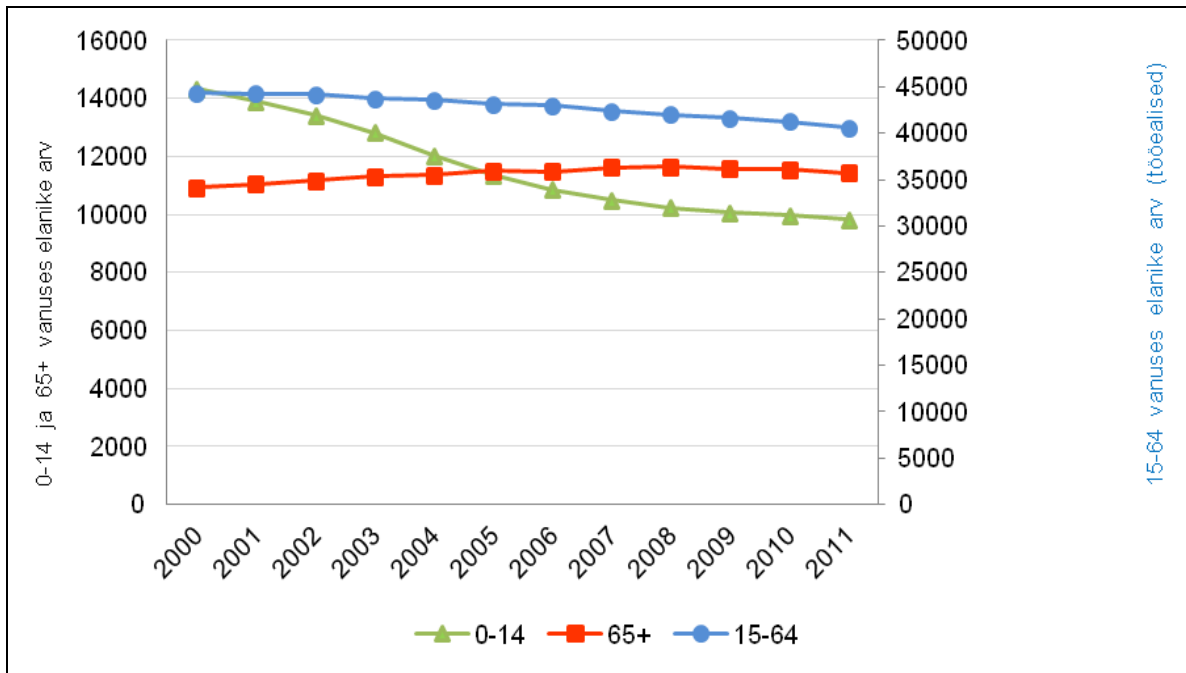
Joonis 28. Lääne- Viru maakonna rahvaarvu (arvestatud rännet) muutus võrreldes 2000.aastaga. Allikas: Statistikaamet

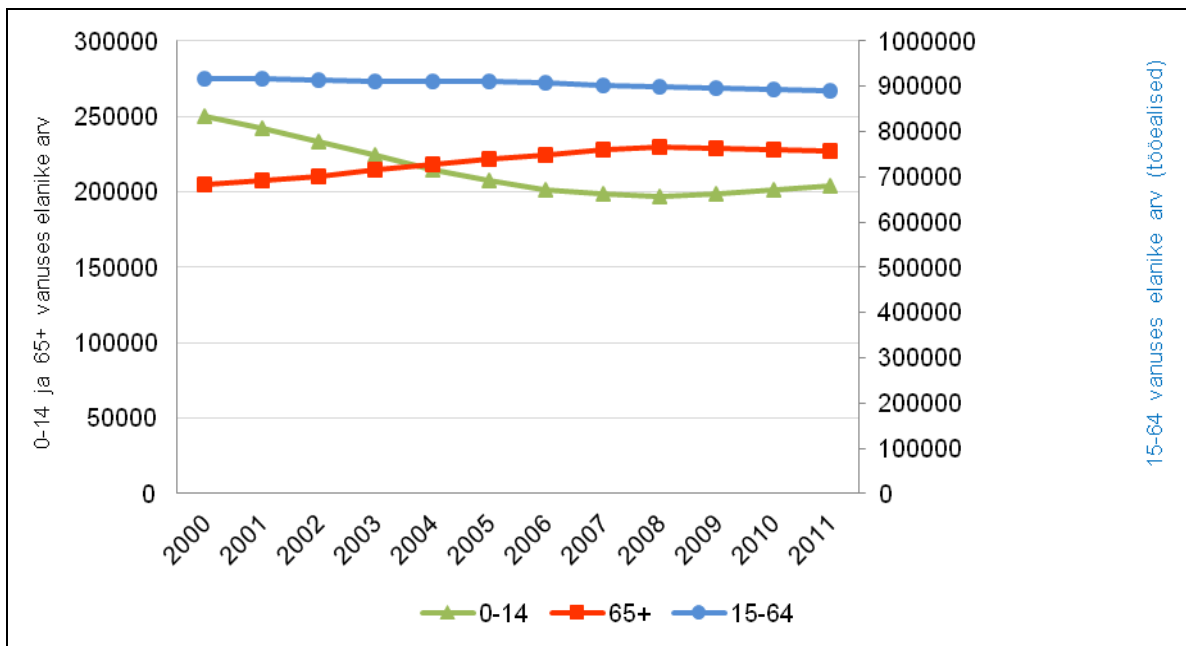
Joonis 29. Eesti rahvaarvu (arvestatud rännet) muutus võrreldes 2000.aastaga. Allikas: Statistikaamet

Joonis 30. Ränne Lääne- Viru maakonnas. Allikas Statistikaamet

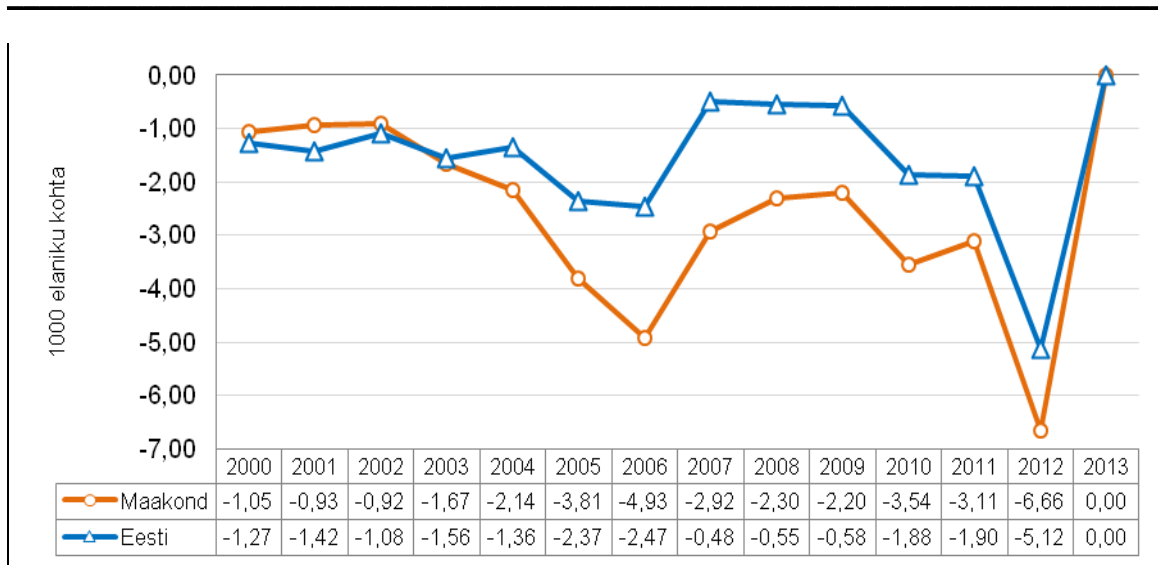

Joonis 31. Lääne- Viru maakonna rahvastiku vanusjaotus (arvestatud rännet). Allikas: Statistikaamet

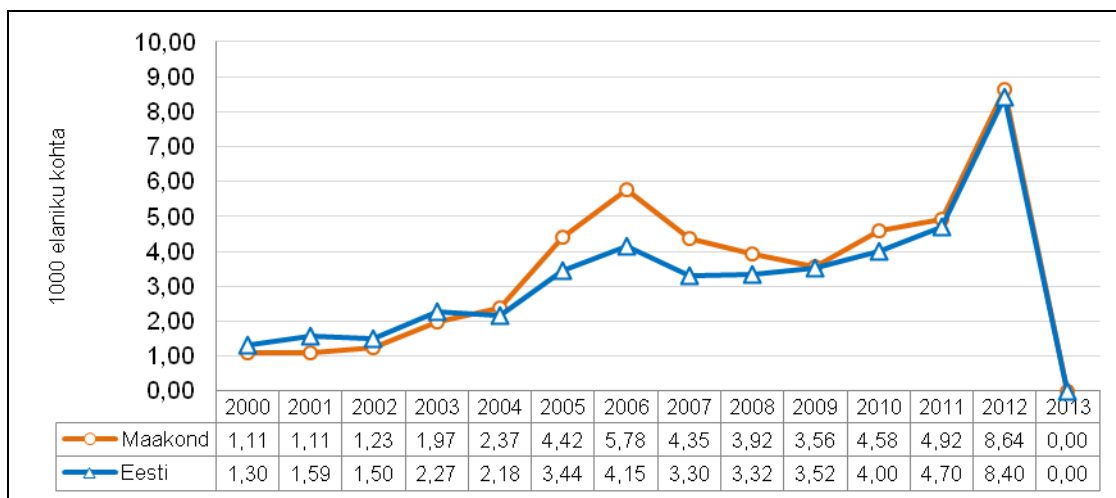

Joonis 32. Eesti rahvastiku vanusjaotus (arvestatud rännet). Allikas: Statistikaamet

Joonis 33. Rändesaldo kordaja (2013.a. puudub). Allikas: Statistikaamet

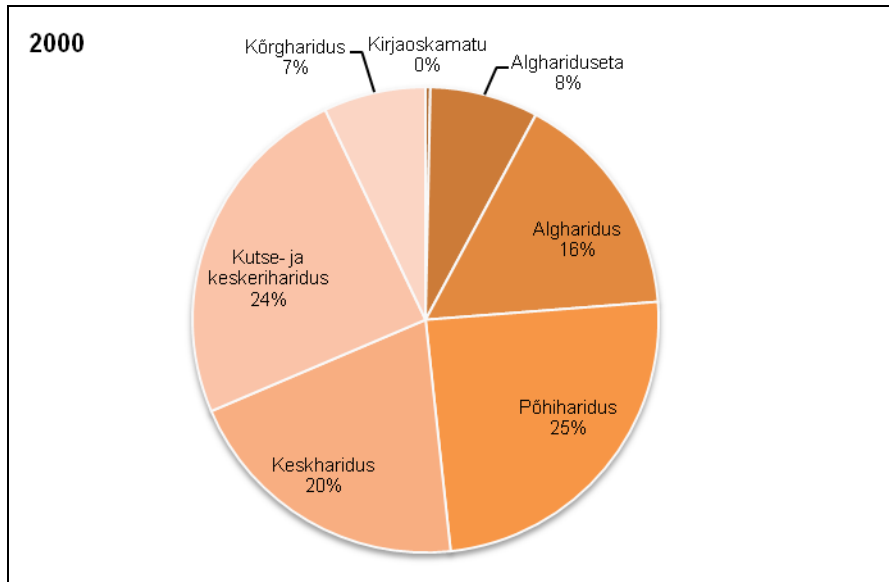

Joonis 34. Välismaale väljarände kordaja (2013.a.puudub). Allikas: Statistikaamet

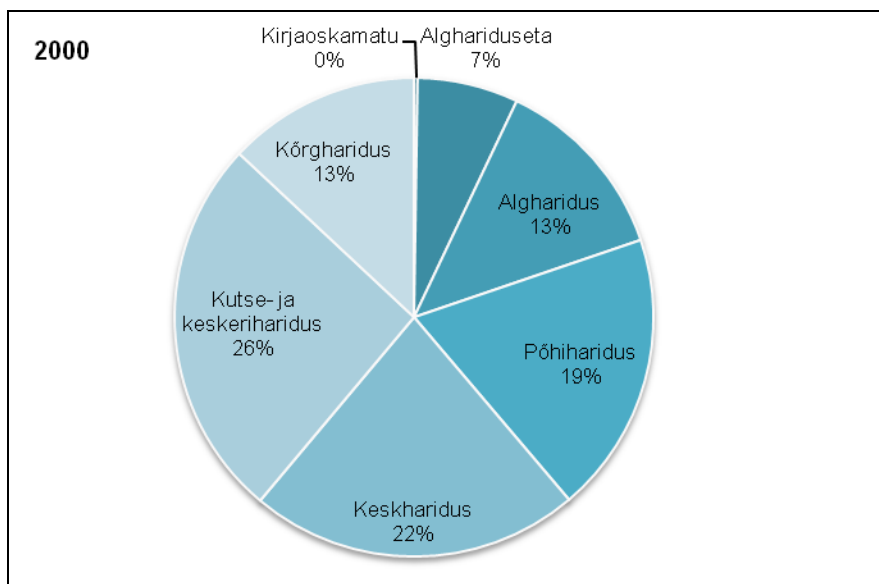
Rahvastikusündmused on oma intensiivsuse poolest enamasti vanusest sõltuvad. Rändeintensiivsus on tavaliselt kõrgeim 20–29-aastaste seas õpingute, tööelu alguse ja pere loomise tõttu. Noortel ei ole sageli kinnisvara, vaid nad elavad lühiajaliselt erinevatel üüripindadel. Domineerib jätkuvalt väljaränne.

Aktiivsem oli ränne Harju maakonna vahel, järgnes ränne välisriiki ja Tartu maakonda. Maakonnasisene rände puhul ei kaota omavalitsused elanikke mitte ainult teistele maakondadele. Aktiivne ränne toimub ka maakonna sees. Jätkuvalt on peamine tõmbekeskus Rakvere linn. Aktiivsem liikumine toimub jätkuvalt Rakvere linna ja lähiümbruse valdade vahel.

1.3 Elanikkonna haridustase

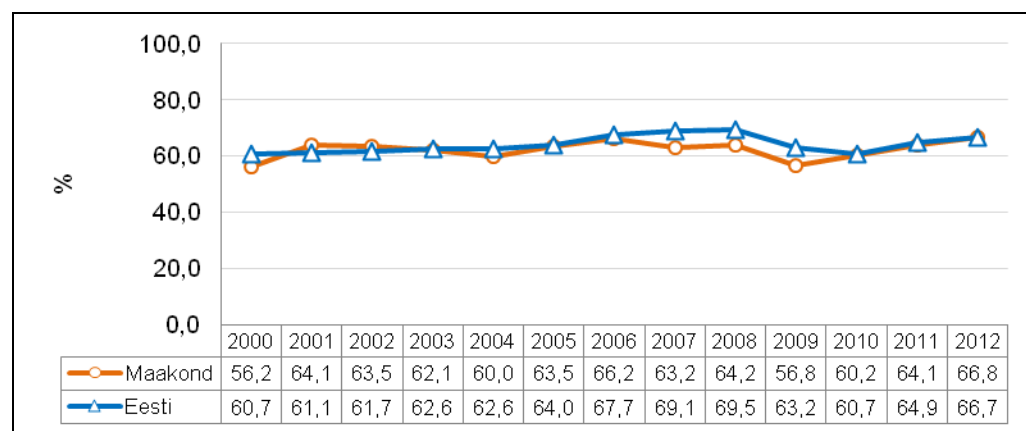
Joonis 35. Lääne- Virumaa elanikkonna haridustase (aastal 2000). Allikas: Statistikaamet

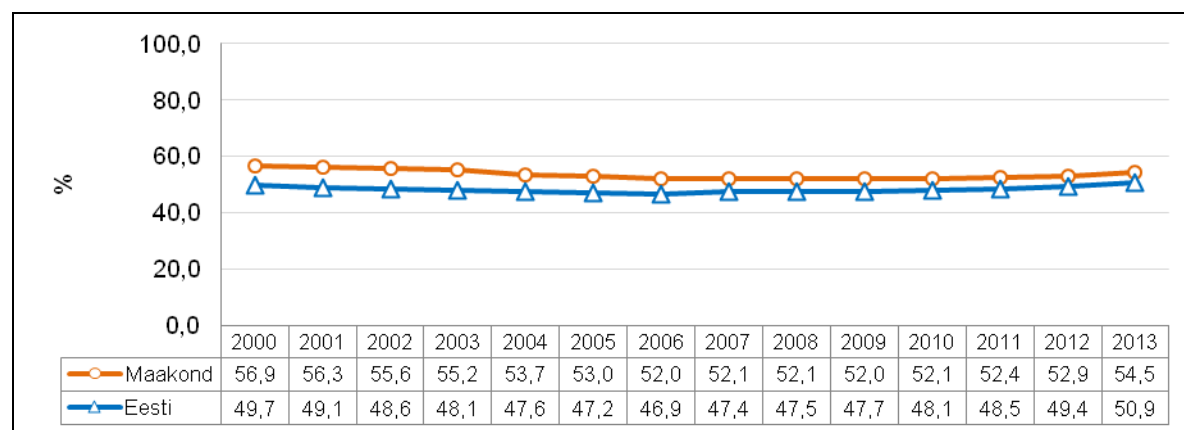
Joonis 36. Eesti elanikkonna haridustase (aastal 2000). Allikas: Statistikaamet

2 LÄÄNE-VIRUMAA SOTSIAALNE SIDUSUS JA VÕRDSED VÕIMALUSED

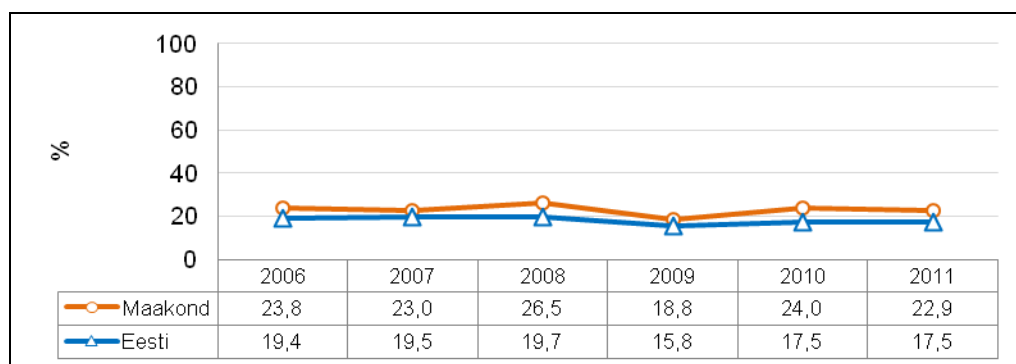
Sotsiaalse sidususe all mõistetakse ühiskonna võimet tagada iga oma liikme heaolu, ületades sotsiaalset lõhestumist ja vältides tõrjutust. Sidususel on otsene seos tervisega – mida suurem on sidususe tase, seda paremad on ka tervisenäitajad. Sidususe kõrge tase toetab ka sotsiaalset turvalisust, mis on omakorda oluline terviseõhur. Sotsiaalset turvalisust iseloomustavad tööhõive, vaesuse ja kihistumise näitajad. Tõrjutud sotsiaalsete gruppide olemasolu on oluline risk rahva tervisele, seevastu võrdsed võimalused ja võrdne ligipääs teenustele suurendavad sotsiaalset turvalisust ja sidusust ning parandavad tervisenäitajaid.

Joonis 37. Tööhõive määr Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

Joonis 38. Ülalpeetavate määr Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

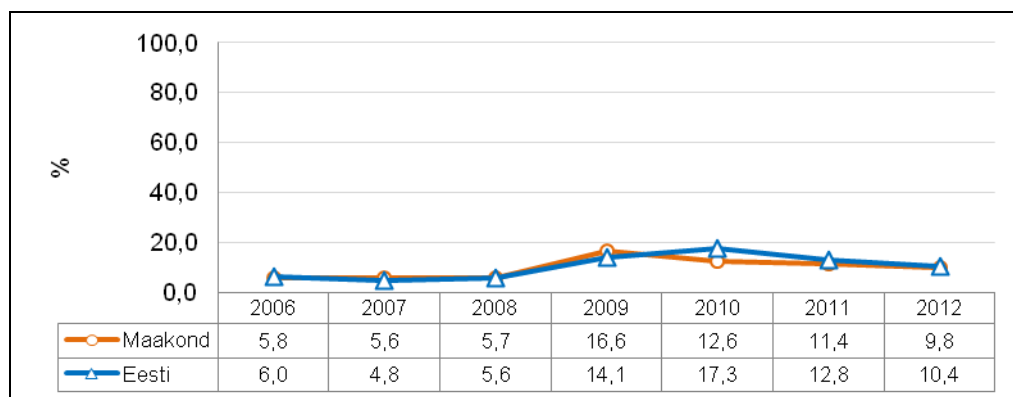
Joonis 39. Suhtelise vaesuse määr Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

Tööhõive määr on viimastel aastatel sarnane Eesti vastavate näitajatega. Ülalpeetavate määr on 2013.a. andmetel suurem- 54,5%, Eestis 50,9%. Suhtelise vaesuse määr 2011.a. andmetel on maakonnas 22,9% ja Eestis 17,5%.

2.1 Lääne-Virumaa tööturu situatsioon

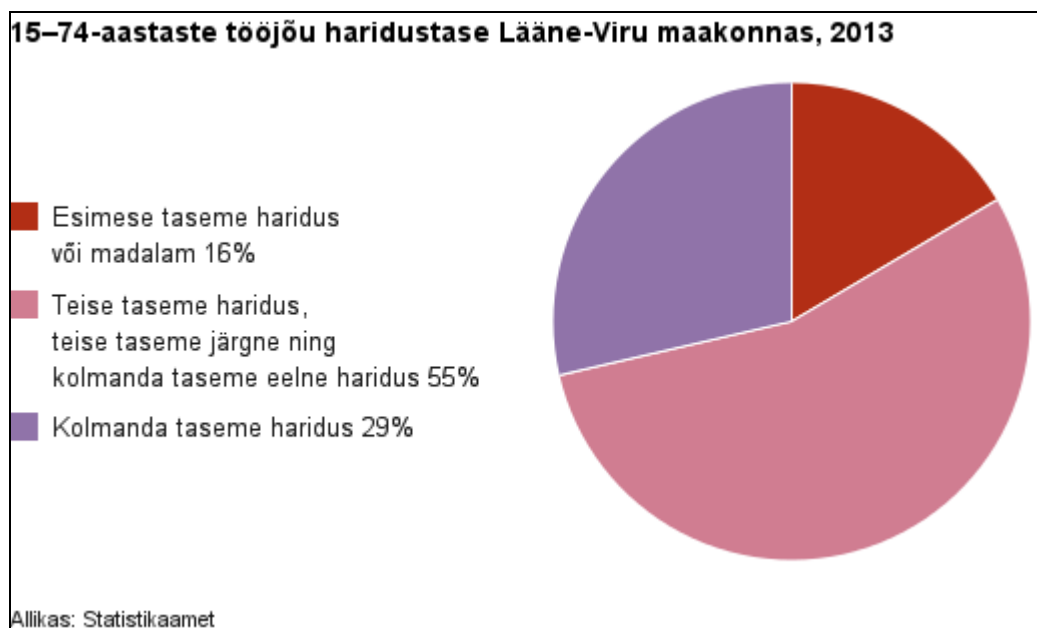
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
15-74-aastased hõiveseisundi järgi										
Töäjõud, tuhat	30,4	31,7	31,9	29,5	29,9	28,7	29,2	28,9	29,7	29,7
hõivatud, tuhat	28,0	29,6	30,0	27,9	28,2	23,9	25,5	25,7	26,9	27,1
töötud, tuhat	2,5	2,1	1,8	1,6	1,7	4,8	3,6	3,2	2,9	2,7
Mitteaktiivsed, tuhat	22,0	19,8	19,0	20,5	19,2	19,8	18,8	17,9	16,3	15,6
Tööealised kokku, tuhat	52,4	51,5	50,8	49,9	49,1	48,5	47,9	46,8	46,0	45,4
Töäjõus osalemise määr, %	58,1	61,6	62,7	59,0	60,8	59,1	60,8	61,7	64,6	65,5
Tööhõive määr, %	53,3	57,5	59,1	55,8	57,4	49,2	53,3	54,9	58,4	59,6
Töötuse määr, %	8,2	6,6	5,8	5,6	5,7	16,6	12,6	11,4	9,8	9,0
Registreeritud töötus										
Registreeritud töötud	...	1 263	727	605	746	2 761	3 400	2 369	1 855	1 504
Registreeritud töötute osatahtsus 16-aastaste kuni pensioniealiste hulgas, %	...	3,2	1,8	1,5	1,9	7,2	8,9	6,3	...	...

Tabel 11. Tööturg Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

Joonis 40. Registreeritud töötuse määr Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

Meie maakonnas töötuse määr väiksem- 9,8, Eestis 10,4. Prioriteetsed tegevussuunad töötuse vähendamisel on Eesti Töötukassa rakendatavad aktiivsed tööturumeetmed – tööpraktika, palgatoetus, tööharjutus, täiendõpe.

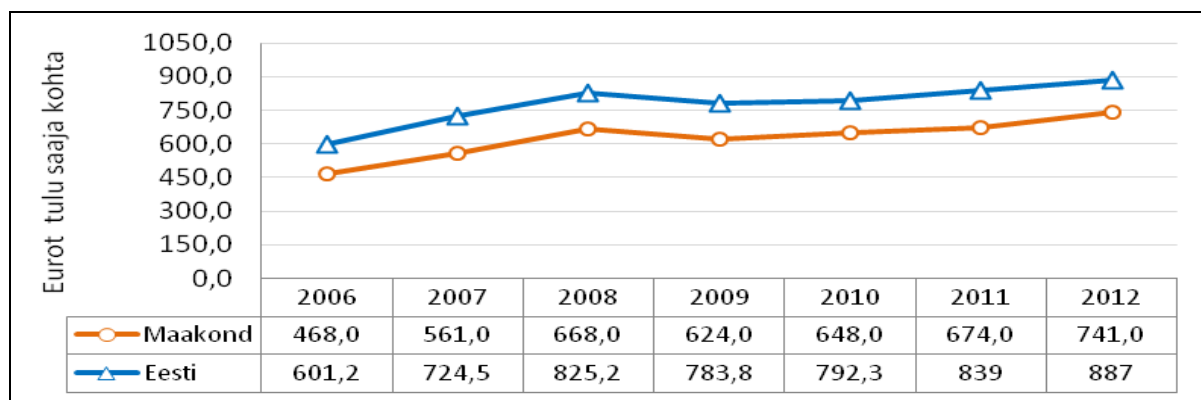

Joonis 41. Tööjõu haridustase Lääne- Virumaal 2013.a. Allikas: Statistikaamet

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Esimese taseme haridus või madalam	13,6	16,1	12,6	14,7	21,0	20,7	19,2	17,8	16,6	15,5	16,5
Teise taseme haridus, teise taseme järgne ning kolmanda taseme eelne haridus	64,4	58,6	60,3	57,4	54,9	51,8	53,3	53,4	55,4	52,5	54,9
Kolmanda taseme haridus	22,1	25,3	27,4	27,9	23,7	27,1	27,5	28,8	28,0	32,0	28,6

Tabel 12. 15–74-aastaste tööjõu haridustase Lääne-Viru maakonnas, 2003–2013 (protsentides). Allikas: Statistikaamet

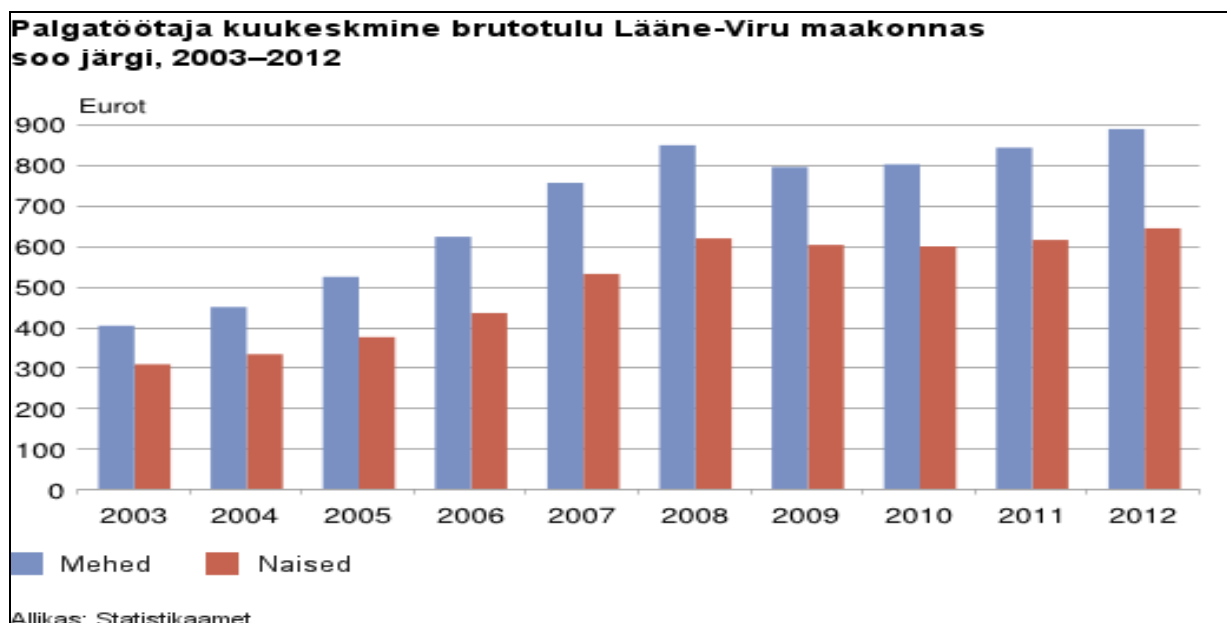
2.1.1 Lääne-Virumaa keskmine brutopalk

Joonis 42. Keskmine brutopalk Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

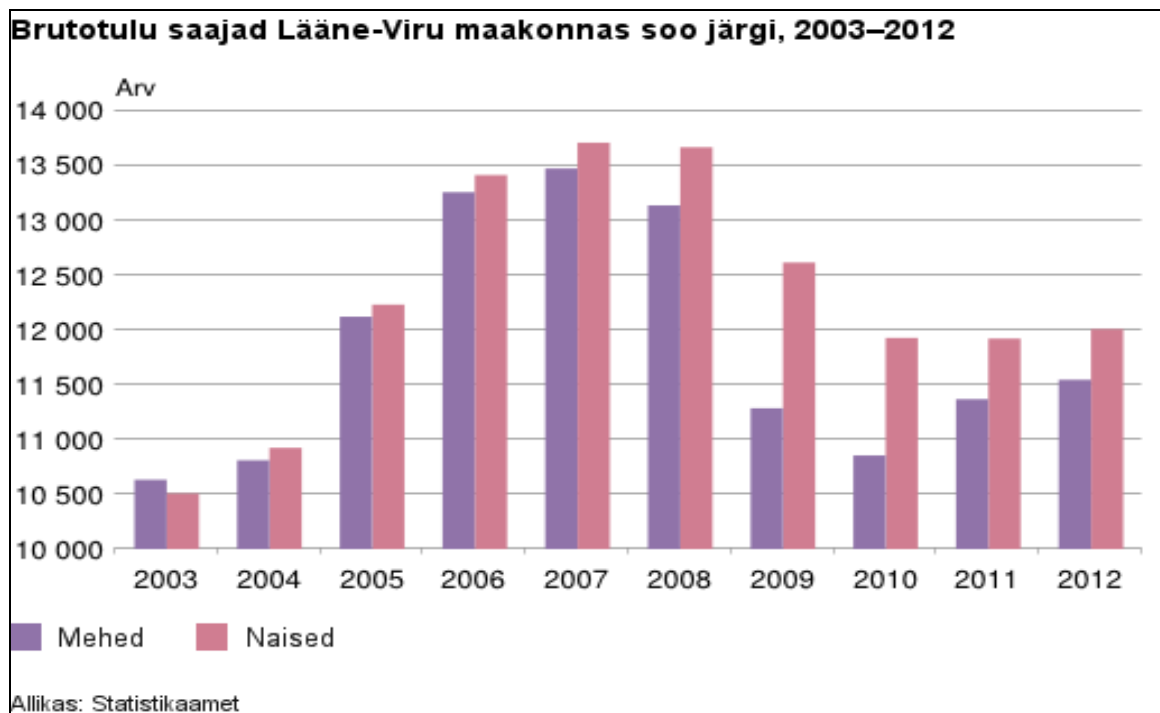
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Palgatöötaja kuukeskmine brutotulu, eurot	353,75	388,46	446,61	525,23	639,12	727,83	689,73	692,01	722,41	759,97
mehed	400,85	446,74	521,07	619,43	752,05	844,59	790,71	797,61	838,53	884,36
naised	306,01	330,74	372,86	432,04	528,17	615,60	599,36	595,89	611,67	640,37
Brutotulu saajad keskmiselt kuus	21 137	21 729	24 340	26 652	27 163	26 785	23 890	22 774	23 281	23 543
mehed	10 631	10 808	12 115	13 248	13 464	13 128	11 282	10 852	11 364	11 541
naised	10 506	10 921	12 225	13 404	13 699	13 657	12 608	11 922	11 916	12 002

Tabel 13. Sissetulek Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

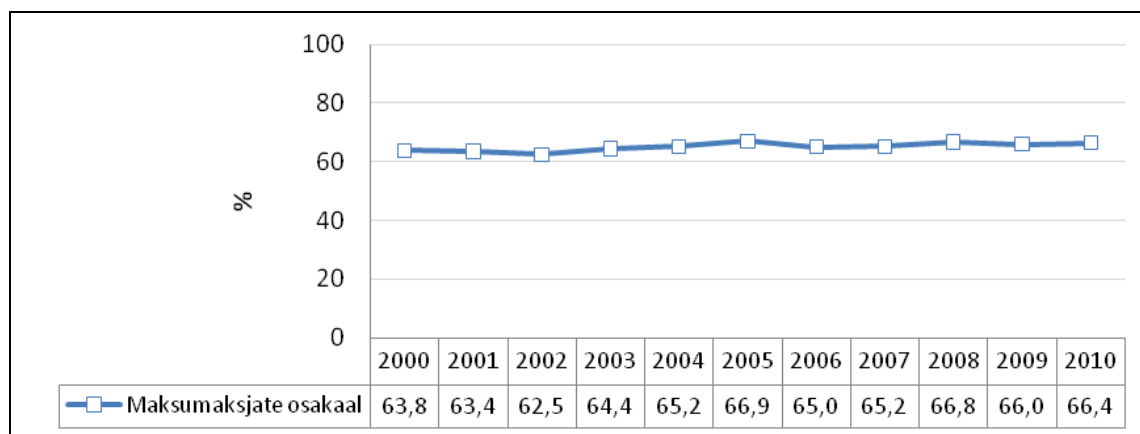
Allikas: Statistikaamet

Joonis 43. Brutotulu Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

Joonis 45. Brutotulu saajad soo järgi Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

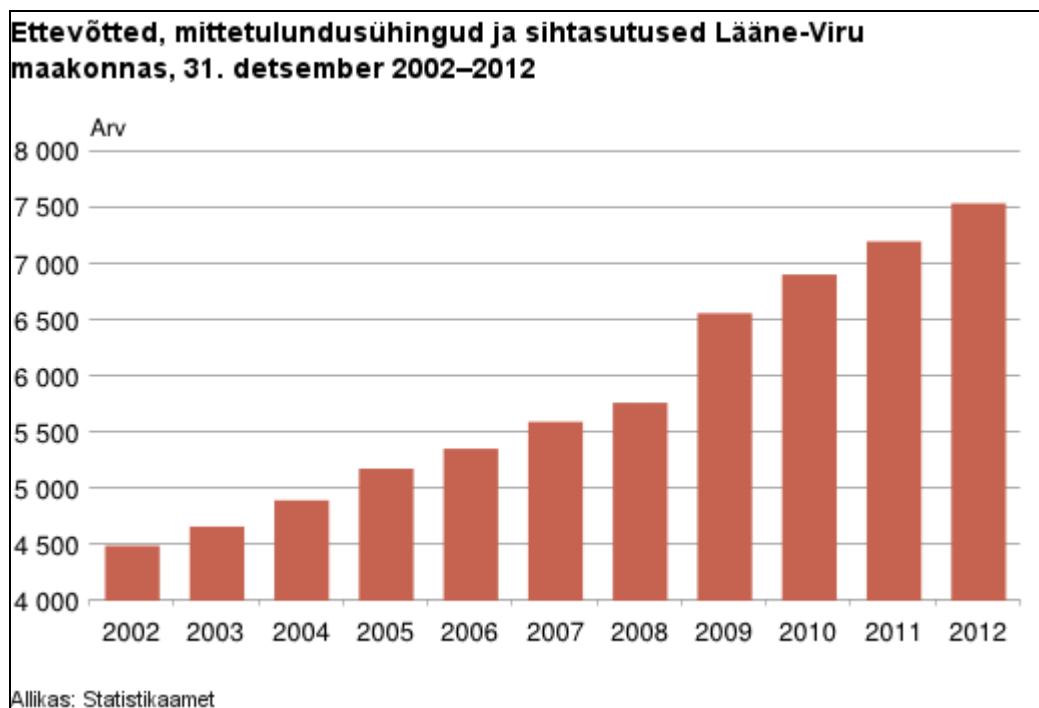
Keskmine brutopalk on maakonnas väiksem (2012.a. maakonnas 741 ja Eesti keskmine 887 eurot). Lääne- Virumaa keskmine naiste palk on meestega võrreldes väiksem (2012.a. naistel 640,37; meestel 884,36 eurot). Brutotulu saajate hulgas on maakonnas naised meestest rohkem.

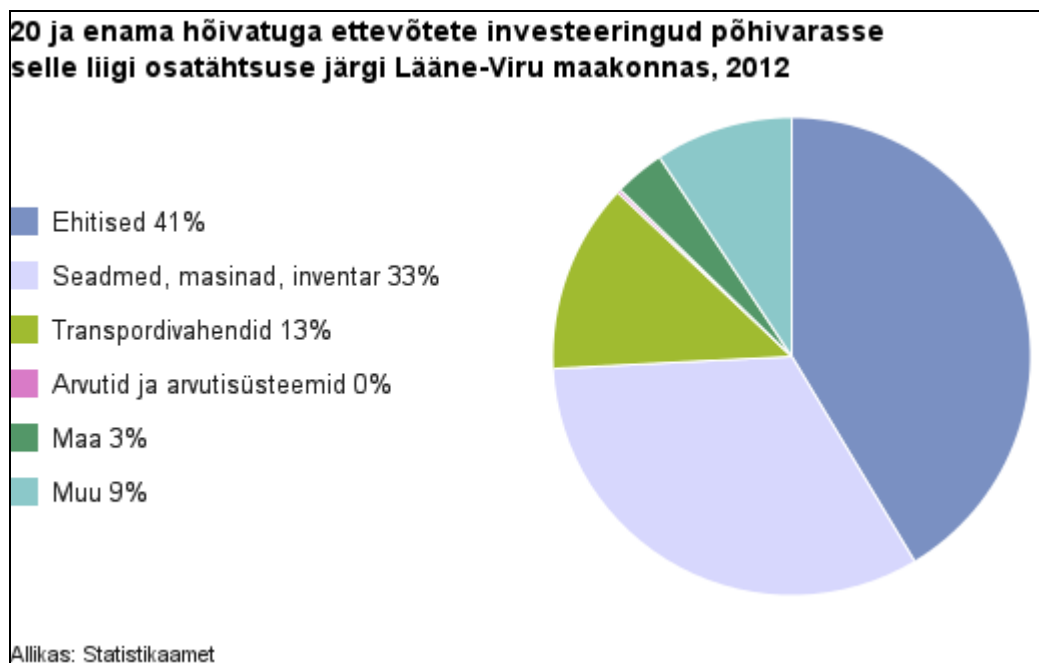
Joonis 46. Maksumaksjate osakaal elanikkonnast Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

Joonis 48. Ettevõtlus Lääne- Viru maakonnas. Allikas: Statistikaamet

Joonis 49. Ettevõtete investeeringud põhivarasse Lääne- Viru maakonnas. Allikas: Statistikaamet

Väike-, kesk- ja suurettevõtete arv on võrreldaval perioodil suhteliselt stabiilne, pidevalt on kasvanud mikroettevõtete arv.

Huvi Eesti Töötukassa ettevõtluse alustamise toetuse ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse stardiabi vastu näitab inimeste valmidust võtta ettevõtlusega seotud riske ja tunnetatud vajadust luua uusi töökohti.

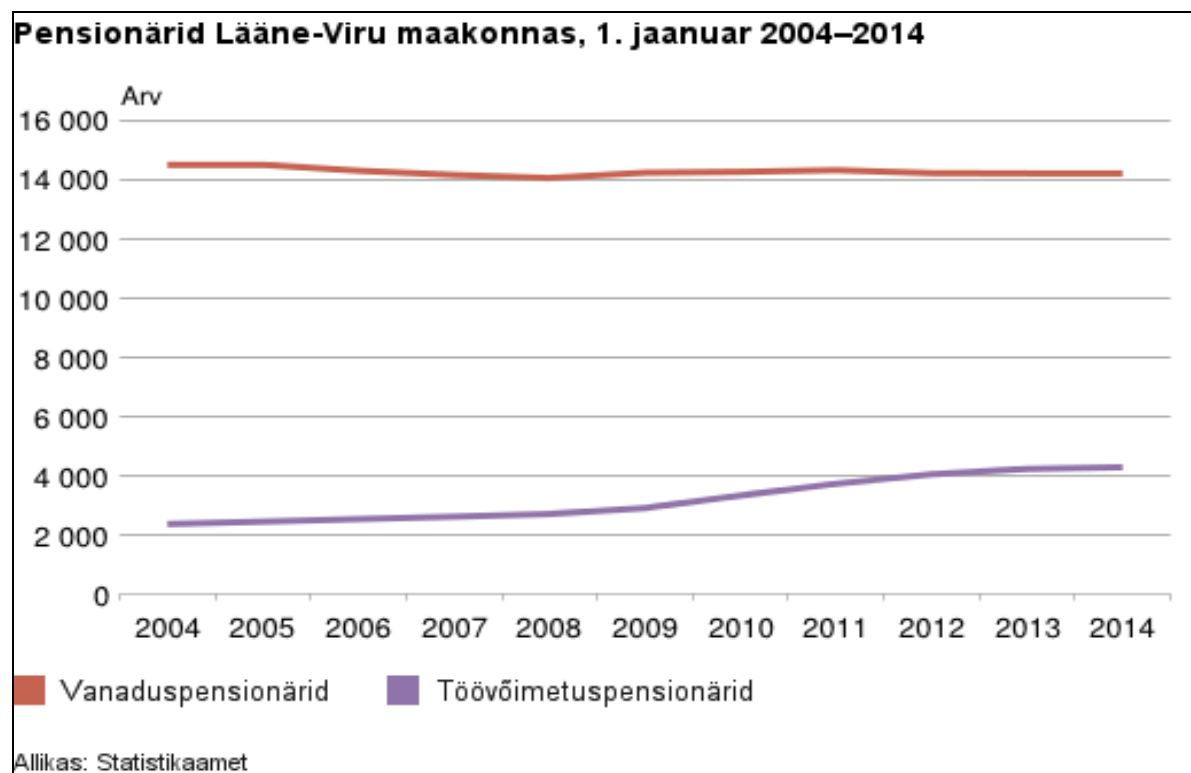
2.2 Toimetulek Lääne-Virumaal

Aasta	2009	2010	2011	2012	2013
Ravikindlustatud	58640	57249	56013	54750	54387
Rahvaarv maakonnas	63 910	63 230	62 120	61 154	60 518
Ravikindlustusega kaetud %	91,8	90,5	90,2	89,5	89,9

Tabel 15. Ravikindlustusega kaetud Lääne- Virumaal. Allikas: Haigekassa

2.2.1 Toimetulekutoetused Lääne-Virumaal

Madalama sissetulekuga inimeste majandusliku olukorra hindamiseks kasutatakse sotsiaalpoliitikas absoluutse ja suhtelise vaesuse näitajaid. Absoluutse vaesuse piir määrab ära sissetuleku taseme, mis võimaldab toime tulla konkreetses keskkonnas. Suhteline vaesus näitab sissetuleku jaotumise ebaühtlust väiksema sissetulekuga inimeste seas. Toimetulekutoetuse maksamise peamine eesmärk on kindlustada kõigi elanike toimetulek teatud tasemel.

Joonis 50. Pensionärid Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Pensionärid, 1. jaanuar	17 877	17 702	17 604	17 543	17 916	18 325	18 810	18 977	18 800	18 855
vanaduspensionärid	14 448	14 249	14 104	14 004	14 184	14 211	14 266	14 169	14 157	14 155
töövõimetuspensionärid	2 439	2 523	2 605	2 695	2 895	3 316	3 712	4 032	4 212	4 271
Keskmine kuupension, jaanuar, eurot	133,89	158,69	180,81	217,87	263,06	273,73	271,21	269,02	281,40	294,35
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Toimetulekutoetused										
Toetused kokku, tuhat eurot	742,3	645,3	674,3	564,9	426,7	559,5	770,9	1 322,8	1 513,5	1 287,3
toetus toimetulekupiiri tagamiseks, tuhat eurot	742,1	639,0	620,1	413,0	296,5	327,2	719,5	1 301,9	1 507,6	1 280,2
täiendav toimetulekutoetus, tuhat eurot	0,2	6,4	54,1	151,9	130,3	232,4	51,4	21,0	5,9	7,1
Rahuldatud taotluste arv toimetulekupiiri tagamiseks	12 545	10 362	8 623	5 600	3 626	3 313	6 551	10 417	10 088	8 313

Tabel 16. Sotsiaalne kaitse Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

Töövõimetuspensionäride arv on märgatavalt suurenenud. Kui 2011.a oli 3712 siis 2014.a on nende arv juba 4271.

2.3 Kaasatus kogukonna tegevustesse

2.3.1 Kogukonna motivaatorid

Maakonna elanike aktiviseerimiseks on ellu kutsutud mitmeid motiveerivaid tegevusi, mis võimaldavad tunnustada inimesi, kes oluliselt mõjutavad paikkonna eluolu. Tunnustuse eesmärk on väärtustada ning avaldada avalikku tähelepanu ühele või mitmele Lääne- Virumaa elanikule, kes oma tööalase või ühiskondliku tegevusega on silma paistnud maakondlikult mingi valdkonna arendamisel.

Kõrgeimaks tunnustuseks Lääne- Viru maavanema poolt välja antav teenetemärk „Lääne- Virumaa kuldne vapimärk. Vapimärk antakse inimesele, kes on oma töö ja tegevusega eriti silmapaistvalt kaasa aidanud maakonna arengule.

Lisaks vahendab maavanem mitmete riiklike tunnustamiste koordineerimist ja auhindade väljastamist.

Iga - aastaseks tunnustuseks ja tänuks on ka „Aasta õpetaja” valimine, Samuti valitakse igal aastal „Kaunis Kodu”, „Aasta kultuuripäril”, „Aasta sportlane” jne.

2.3.2 Elanike kaasamine

Lääne- Viru maakonnas on loodud mitmeid võimalusi elanike kaasamiseks erinevatesse otsustusprotsessidesse.

Inimesed on kaasatud kogukonna tegevustesse läbi erinevate ühingute, seltside, kolmanda sektori ühenduste, survegruppide, vabatahtlike tegevuste jms kaudu. Kes omakorda läbi erinevate institutsioonide on kaasatud Lääne- Viru Maavalitsuses järgnevate komisjonide töösse, esindamaks oma teadmisi ja arvamust, tagamaks maakonna ühtlast arengut:

- Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programmi maakondlik komisjon
- Lääne- Viru maakonna ühistranspordi komisjon
- Lääne- Viru maakonna valimiskomisjon
- Lääne- Viru maakonna erivajadustega õpilaste nõustamiskomisjon
- Lääne- Viru maavanema antavate teenetemärkide andmise komisjon
- Kohaliku omaalgatuse programmi maakondlik komisjon
- Lääne- Viru maakonna tervisenõukogu
- Lääne- Viru maakonna alaealiste komisjon
- Lääne- Viru maakonna avatud noortekeskuste projektikonkursi korraldamise komisjon
- Lääne- Viru maakondliku arendustegevuse programmi komisjon
- Lääne- Viru maakonna tehniliste abivahendite ekspertkomisjon
- Lääne- Viru maakonna spordinõukogu
- Maaelu arengukava toetuse meetme 1.1 "Koolitus- ja teavitustegevuse toetus" maakondlik komisjon
- Parim täiskasvanud õppija, koolitaja (kool või koolitusfirma), organistasioon ja omavalitsus (toimub Täiskasvanud Õppija Nädala (TÕN) raames.
- Aasta noorsootöötaja
- Lääne- Viru maakonna kõige sportlikum pere
- Aasta vabatahtlik spordiaktivist
- Lääne- Viru maakonna kõige sportlikum eakam inimene
- Kõige sportlikum asutus-ettevõtte Lääne- Viru maakonnas

2.3.3 Kultuurielus osalemise ja kultuuri tarbimise võimalus

Elanikel on võimalus tarbida järgmisi kultuuriteenuseid:

Maakonnas tegutseb 43 raamatukogu: 29 rahvaraamatukogu ja 14 haruraamatukogu. Lugejaid oli 2013 a kokku 20 982, s.t. et raamatukogu teenuseid kasutas üle 33 % elanikkonnast.

Raamatukogude fondi suurus on 757 663 eksemplari , laenutusi on olnud kokku 703 551.

Rakveres tegutseb 74 aastane Rakvere Teater. SA Rakvere teatrimaja koosseisus tegutseb veel Teatrikino, Teatrikohvik. Teater annab mida näidati eelmisel aasta jooksul kokku 350 korda ligi 70 000 vaatajale, neist statsionaaris 232 etendust , aasta jooksul tuuakse vaatajate ette keskmiselt 10 uut lavastust. Lisaks külastavad nii Rakvere Teatrit kui ka maakonna suuremaid kultuuriasutusi kutselised teatrid. Maakonnas tegutseb 23 muuseumit 8 filiaaliga. Neist suurim sihtasutus Virumaa Muuseumid . Lääne – Virumaa muuseumi külastas 2012. aastal 275 000 külastajat, muuseumides korraldati 96 mitmesugust näitust ja üritust. Statsionaarne kino tegutseb veel Tapa Kultuurikojas.

Maakonnas tegutseb 25 rahvamaja, klubi, 2013.a jooksul korraldati 1510, mis teeb keskmiselt 4 üritust päevas, külastajate arv 149 723. Klubides tegutses kokku 286 taidlus – ja huvialaringi 4334 harrastajaga. Lisaks tegutseb veel arvukalt kultuuriseltse- ja ühendusi.

3 LASTE JA NOORTE TURVALINE NING TERVISLIK ARENG

Lapse- ja noorukieas pannakse alus inimese terviseteadlikkusele ja tervist säästvale käitumisele. Tervist mõjutavad peresuhted, kodused elamistingimused, kodukooha loodus- ja tehiskeskond, lasteaia- ja koolikeskkond, samuti üldine sotsiaalmajanduslik keskkond, sh haridus- ja tervishoiusüsteemi korraldus ning töötus ja vaesus riigis. Suurt mõju avaldab lastele neid ümbritsev sotsiaalne võrgustik, vanemate, vanavanemate ja sõprade eluviis ja käitumine. Lapse ja noore tervise ja arengu kujunemist tuleb käsitleda koosmõjus perekonna ja keskkonnaga, kus laps suurema osa ajast viibib. Investeering haridusse võrdub investeeringuga tervisesse. Kahjuks on paljud uuringuandmed antud kogu Virumaa kohta, eraldi Lääne- ja Ida- Virumaa kohta andmed puuduvad.

Koolitervishoid 2009.aastal

	I klass	III klass	V klass	VII klass	IX klass	XII klass
Profülaktiliste läbivaatuste arv	362	1 702	1 726	1 747	1 419	1 556
Puudub terviseprobleem	173	868	771	693	528	663
Profülaktiliselt läbivaadatud lastest rühihäireid esinenud õpilaste arv	32	338	375	442	385	350
Profülaktiliselt läbivaadatud lastest nägemisteravuse langusega õpilaste arv	27	233	367	425	409	492
Profülaktiliselt läbivaadatud lastest ülekaaluliste laste arv	19	178	202	177	120	121
Profülaktiliselt läbivaadatud lastest alakaaluliste laste arv	7	64	69	67	35	35
Prof.läbiv.kõrgenenud vererõhuga õpilaste arv	4	4	12	22	45	113

Tabel 17. Ida- ja Lääne- Viru ning Järvamaa õpilased. Allikas: Haigekassa

Tabelist nähtub, et üle poolte läbivaadatud lastel oli mingi terviseprobleem: rühihäired, nägemisteravuse langus, ülekaalulisus/alakaalulisus, kõrgenenud vererõhk. Ülekaalulisi lapsi on rohkem kui alakaalulisi.

Kooliõpilaste subjektiivne tervisehinnang

Eesti kooliõpilaste tervisekäitumise 2009/2010.a. uuringus osales üle 600 Ida- ja Lääne-Virumaa õpilase vanuses 11 kuni 15 aastat.

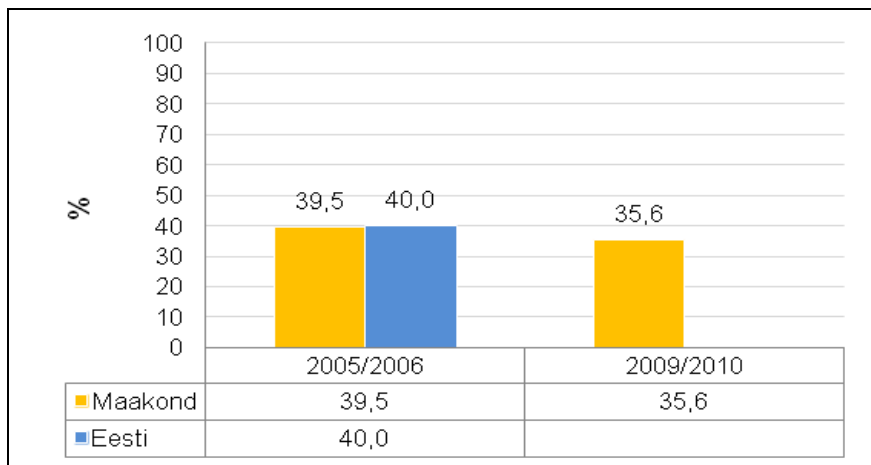
Uuringust lähtuvalt võib välja tuua järgmised näitajad:

Ida-ja Lääne-Virumaa	Poisid (%)	Tüdrukud (%)	Kokku (%)
Vähemalt 1 tund viiel või enamal päeval mõõdukalt kehaliselt aktiivsed	41	30,7	35,6
Vähemalt 1 korral päevas söövad puu- ja köögivilju	26,3	41,8	34,4
Vähemalt 1 kord päevas tarbivad piima ja piimatooteid	40,0; 53,4	36,3; 58,1	38,0; 55,8
Suitsu mitte proovinud	45,2	56,9	51,4
13-aastaselt või varem esimest korda alkoholi proovinud	60,2	45,4	52,8
Viimasel 12 kuul vähemalt 1 kord vigastatud	42,1	41,3	41,3
12 kuu jooksul depressiivseid episoodide kogenud	20,3	40,1	30,2
Oma tervist väga heaks hinnanud	32,8	29,9	31,4

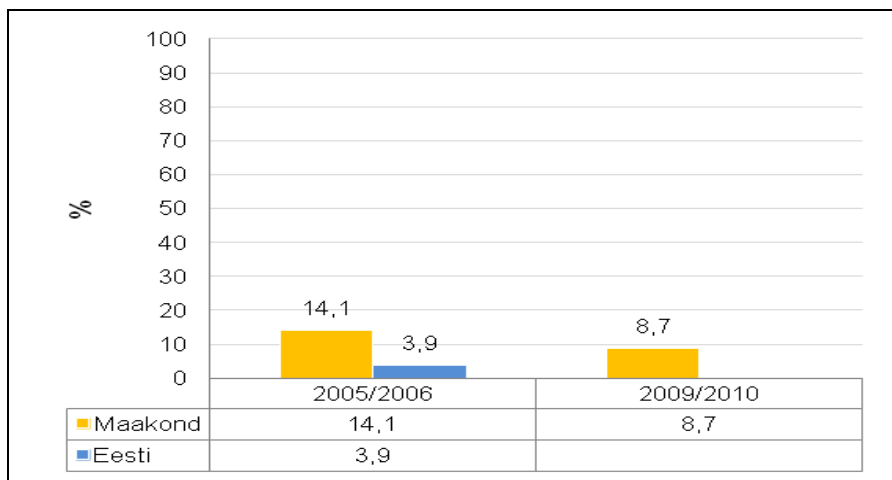
Tabel 18. Virumaa õpilaste tervisekäitumise uuringust. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Uuringu andmetest selgub, et Eesti poistest hindas oma tervist väga heaks 32,8% ning tüdrukutest 29,9%.

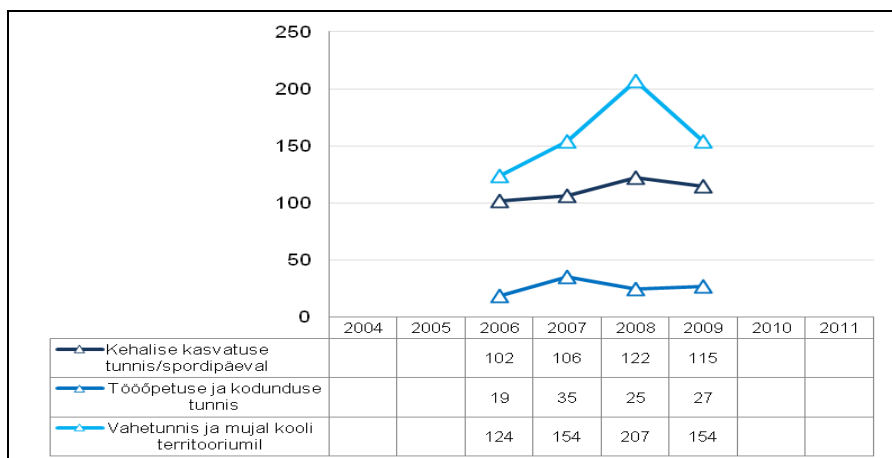
Murettekitav on ülekaalulisuse kasv ja tüdrukute vähene aktiivne liikumine ning depressiivsus.

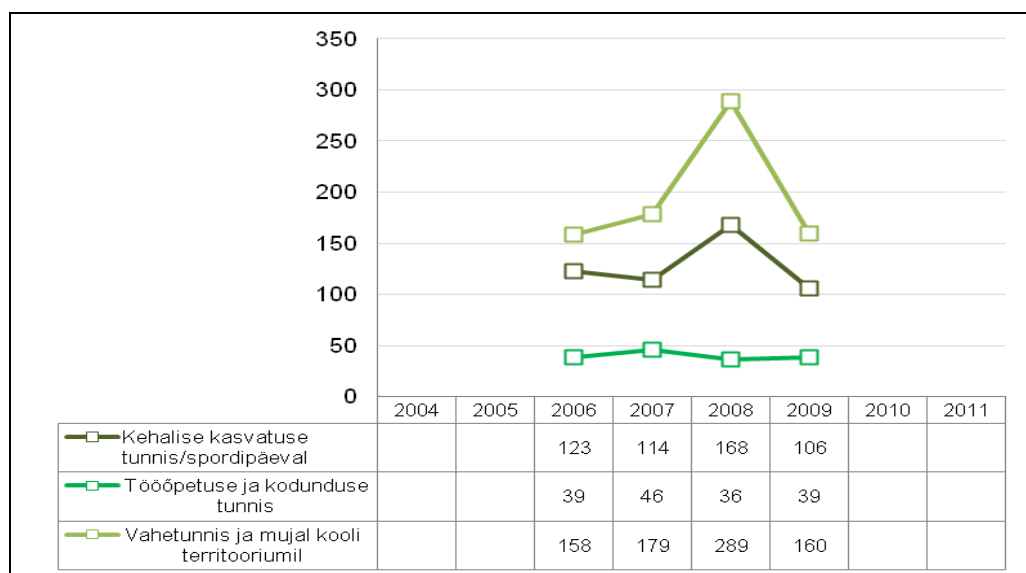
Joonis 51. Õpilaste osakaal, kes on vähemalt 5 korda nädalas vähemalt 30 minutit kehaliselt aktiivsed Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

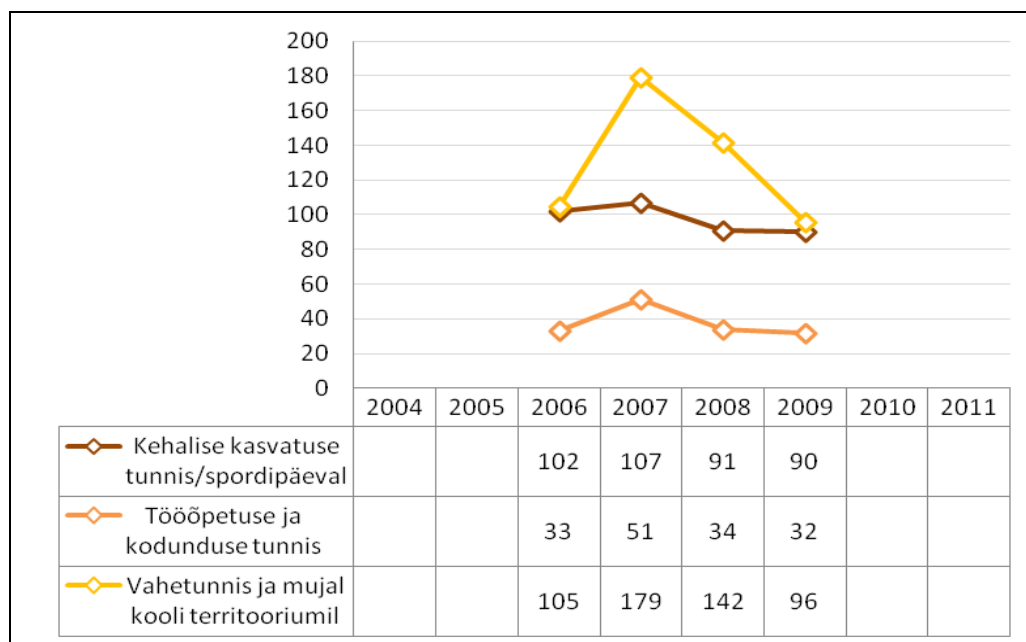
Joonis 52. Kanepit tarvitavate kooliõpilaste osakaal Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Joonis 53. Kooli territooriumil I-III klassi lastega juhtunud õnnetused toimumiskoha järgi Lääne- Virumaal. Allikas: Haigekassa

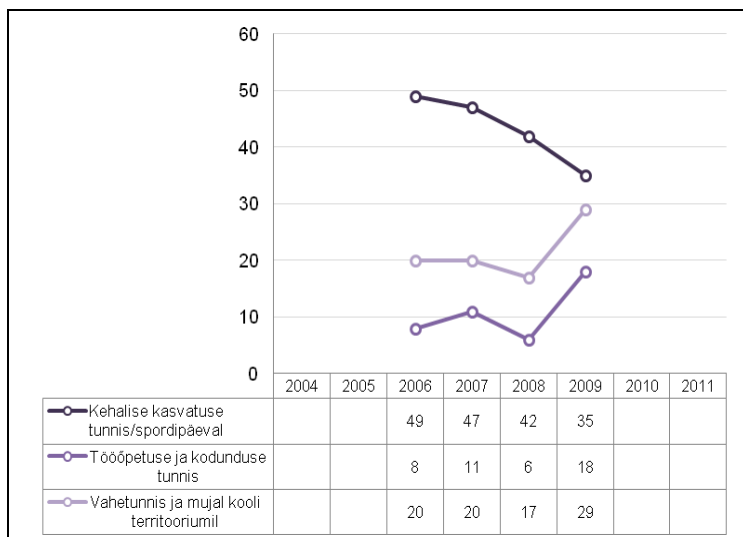

Joonis 54. Kooli territooriumil IV-VI klassi lastega juhtunud õnnetused toimumiskoha järgi Lääne- Virumaal. Allikas: Haigekassa

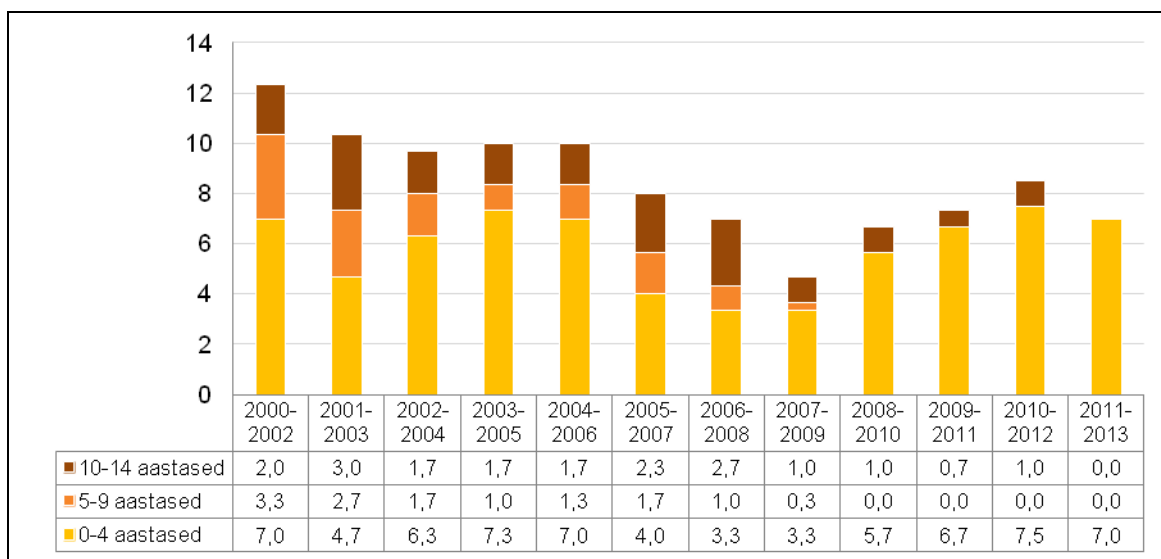
Joonis 55. Kooli territooriumil VII-IX klassi lastega juhtunud õnnetused toimumiskoha järgi Lääne- Virumaal. Allikas: Haigekassa

Joonis 56. Kooli territooriumil X-XII klassi lastega juhtunud õnnetused toimumiskoha järgi Lääne- Virumaal . Allikas: Haigekassa

Haigekassa uuring hõlmas aastaid 2006-2006. Aastate lõikes on koolis juhtuvate õnnetuste arv kokkuvõttes vähenenud, suurenenud on tööõpetuse ja vahetundides juhtumite arv X-XII klasside hulgas.

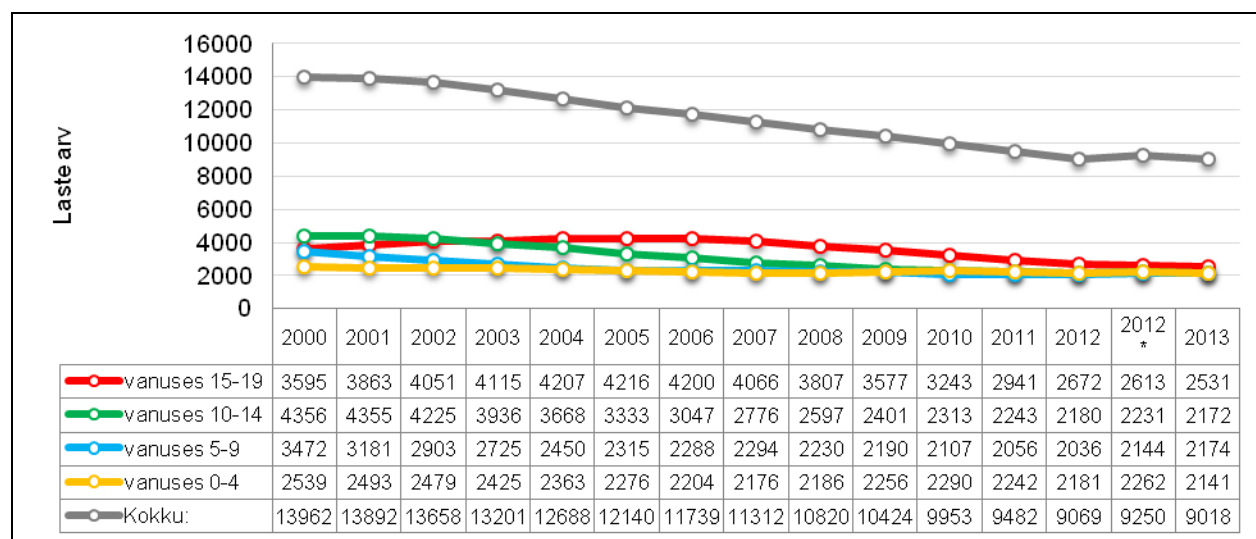

Joonis 57. Laste surmad (3 aasta libisev keskmine) Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

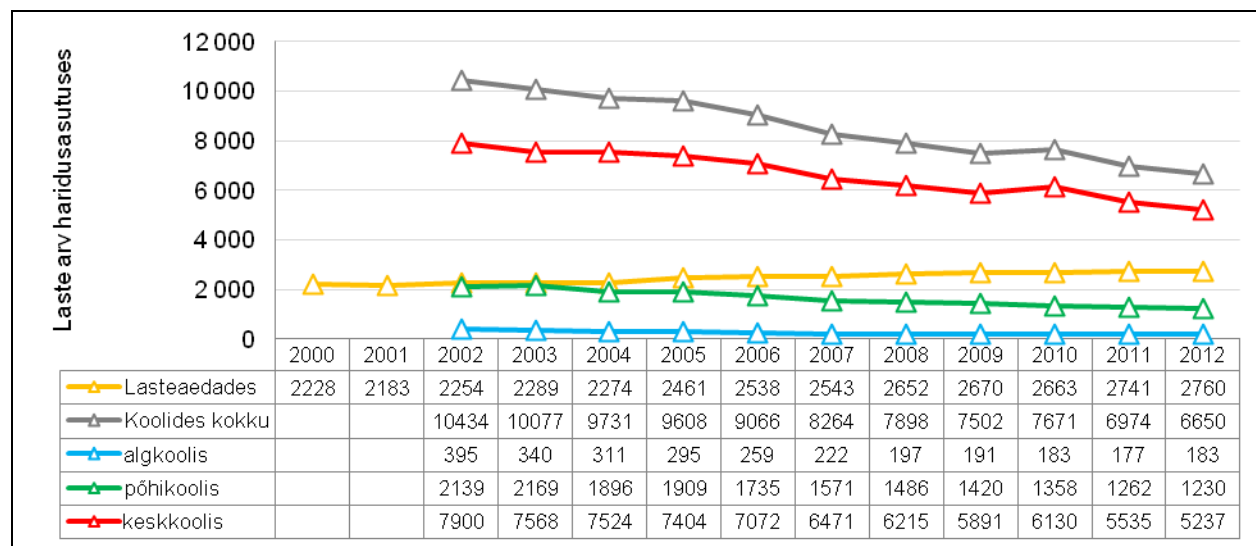
	Kokku	Poisid	Tüdrukud
2011.a.	234 juhtu	141	93
2012.a.	197 juhtu	111	86
2013.a.	168 juhtu	103	65

Tabel 19. Lastega (kuni 15.a.) juulikuus juhtunud vigastused Lääne- Virumaal. Allikas Rakvere Haigla

3.1 Õpilaste arv haridusasutustes

Joonis 58. Laste arv maakonnas. Allikas: Statistikaamet

Joonis 59. Laste arv haridusasutustes. Allikas: Maavalitsus

Maakonnas on 2013.a. sügise seisuga 34 päevase õppega üldhariduskooli: neist 2 algkooli, 2 lasteaed-algkooli, 17 põhikooli (neist üks erakool) ja 13 gümnaasiumi (neist üks erakool). Eesti keel on ainukeseks õppekeeleks 31 koolis, vene keel 1 koolis (Tapa Vene Gümnaasiumis) ning Rakvere Gümnaasiumis ja Kunda Ühisgümnaasiumis on nii eesti kui vene õppekeele klassid. Tapa Vene Gümnaasiumis on eesti keele keelekümluse klassid.

Maakonnas on 5 erikooli: Vaeküla Kool, Rakvere Lille Kool, Tapa Erikool (nii eesti kui vene õppekeel), Mihkli Kool, Porkuni Kool, neist 3 riigikooli hariduslike erivajadustega lastele.

Meie maakonna koolivõrk on olnud aastakümneid üks tihedamaid Eestis. Probleemiks ei ole koolide suur arv, vaid neis olevad koolitüübid. Viimastel aastatel on suletud majanduslikel põhjustel alakoole just kodu lähedalt, arvestamata algkoolide tähtsust maaelu säilitamisele või elavdamisele.

Väikese õpilaste arvuga gümnaasiumiosad ei suuda pakkuda õpilastele valikuvõimalusi ning on raskustes riikliku õppekava täitmisega. Koolivõrgu korrastamise põhimõtteid (algkool peaks asuma võimalikult kodu lähedal, põhikool omavalitsuse piires ja gümnaasiumivõrku tuleks korrastada maakonna tasandil) küll üldjuhul arvestatakse, kuid need pole siduvad. 2008.a. koostas haridus- ja kultuuriosakond analüüsi koolivõrgu jätkusuutlikkuse kohta, kuid arengukavani ei jõutud, kuna riik andis uued arengusuunad - põhikooli ja gümnaasiumi lahutamise.

Kutseharidust saab maakonnas omandada Rakvere Ametikoolis, Väike-Maarja Õppekeskuses, SKA Päästekolledži Väike-Maarja Päästekoolis ja Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis. Kõrgharidust saab omandada Lääne-Viru Rakenduskõrgkoolis ja TLÜ Rakvere Kolledžis.

Maakonnas on võimalik alusharidust omandada kolmekümne ühes asutuses. Neist kaks on lasteaed-alkoolid (Vohnja, Veltsi), ning lasteaiarühmad on üheksa põhikooli (Põlula, Vasta, Tudu, Roela, Vajangu, Simuna, Jäneda, Lehtse, Võsu) koosseisus. Täiendavalt töötavad lastehoirühmad ning päevakeskused koolieelikutele.

Eralasteaedu on kaks (Kaur, Tiki-Triki) ja ülejäänud lasteaiad kuuluvad kohalikele omavalitsustele.

Lasteaias käis seisuga 10.09.2013 Lääne-Virumaal kokku 2770 last, lasteaiaste arv on aastate lõikes pisut kasvanud.

Põhikoolis käivate laste koolikohustuse täitmise protsent on kogu maakonnas järjepidevalt kasvanud, 2013.a. oli lahkunud koolist koolikohustust mittetäitjana 11 õpilast, s.o 0, 18%.

Kuna gümnaasiumiõpe pole kohustuslik, siis seal seda ei arvestata, kellel on probleeme, langeb välja ja jätkab õpinguid sobivamas vormis, kas siis õhtukoolis või mõnes kutseõppeasutuses. Palju teevad õpilaste koolikohustuse täitmisel ära klassijuhatajad, sotsiaalpedagoogid koolis või sotsiaaltöötajad kohalikes omavalitsustes.

Probleemiks on peale põhikooli lõpetamist noorte haridustee jätkamine, ca 10% ei jätku õpinguid ei gümnaasiumis ega kutsekoolis.

3.2 Noorte süüteod

Aasta	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Väärteod kokku	8252	8363	10505	13714	13010	10052	9287	7983	5712
sh alaealised	1375	1547	2217	2359	2201	1539	1480	1142	817
neist									
poisid	1126	1271	1771	1811	1636	1234	1098	875	642
tüdrukud	247	267	442	548	564	289	374	16	157
Aasta	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Kuriteod kokku	2052	1619	1799	1972	1755	1911	1798	1769	1591
sh alaealised	237	212	189	216	186	206	164	151	170
Kuritegude toimepanijad ja nende sotsiaalsed näitajad (21.03.2014)									
kurjategudes toimepanijaid/kahtlustatavaid alaealisi	213	225	200	216	212	210	191	156	172
poisid	181	205	178	187	175	188	163	142	140
tüdrukud	32	20	22	29	37	22	28	14	23
Kuritegude toimepanijad ja nende sotsiaalsed näitajad									
kurjategudes toimepanijaid/kahtlustatavaid alaealisi									

sh alaealised	302	285	226	271	276	303	264	220	265
neist									
poisid	266	263	204	236	234	277	225	204	239
tüdrukud	36	22	22	35	42	26	39	16	26

Tabel 20. Noorte sūteod Lääne- Virumaal. Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet ALIS

3.3 Lääne-Viru maakonna poolne initsiatiiv ja toetused lastele ja noortele

Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu ja Lääne-Viru Maavalitsuse koostöös on kujunenud välja kindlad traditsioonid noorteürituste korraldamiseks ja toetamiseks.

Igal aastal on toimunud maakondlikud vastuvõtud vabariiklike aineolümpiaadi lõpetajatele, parimatele koolilõpetajatele jne.

Õpilasuürituste (sh aineolümpiaadid) toetuseks saavad kõik aineseksioonid, koolid, lasteaiad ning teised laste ja noortega tegelevad asutused esitada Lääne-Viru Omavalitsuste Liidule (VIROL) taotlused (projekti kirjeldus), komisjon vaatab need üle ja teeb vastavad otsused lähtuvalt rahaliste vahendite olemasolust.

Lääne-Virumaal ei ole loodud maakondlikku teavitamis- ja nõustamiskeskust, neid ülesandeid täidab alates 2007. aastast maavalitsus. 2009. aastal loodi maakonnas omavalitsuste liidu juurde ka maakondlik õppenõustamiskeskus, mis abistab lapsi ja noori õpiraskuste korral.

2008. a. lõpus loodi maavalitsuse juurde noorteinfo keskuse kõrvale ka noorte karjäärinõustamiskeskus, kusjuures keskenduti enam rühmade teavitamisele koolides, noortekeskustes ja noorteüritustel. Karjäärinõustamine toimus nii individuaalselt kui rühmades koolides ning noorteüritustel. 2009. aastal käivitus projekt EL rahadega karjääriteenuste väljaarendamiseks maakonnas.

Aastal 2009 kujundati ümber uueks koduleheks www.teejuht.ee. Samuti lisati info maakonna infoportaali. Noorte paremaks informeerimiseks anti välja Virumaa Teataja noorte info- ja karjäärinõustamise teemalisi vahelhti. Noortekogu liikmeskond levitas noorteteemalist infot haridusmessil, infopäevadel, noortekonverentsidel, õpilasesindused südamenädalal ja riigikaitseüritusel, infovahetus toimus üliõpilaste ümarlauas, noorte esindajate maakonna koolide ja noorsooasutuste külastustel.

Noorte teavitamisel ja ürituste korraldamisel on oluline roll ka maavalitsuse juures 2013. aastast tegutsev Europe Direct infopunkt.

Erilist tähelepanu osutatakse noorte kõrval ka noorsootöötajate informeerimisele ja koolitusele maakondlikult, et tihendada kontakte erinevate piirkondade vahel. Korraldati ja korraldatakse õppekäike maakonna noortekeskustesse.

Alates 2007. aastast korraldatakse erinevate info- ja nõustamiskeskustega koostöös haridus- ja töömehesse, kus on esindatud kõrgkoolid, kutsekoolid, vabaühendused ja kohalikud ettevõtted. Ürituse eesmärk oli kokku viia õppeasutused ja nende õpilased võimalike töandjatega, vahendada individuaalset karjäärinõustamist.

3.4 Rahvusvaheline noorsootöö

Lääne-Viru Maavalitsusel on noorsootöölane koostööleping Ida-Soome lääniga juba 10 aastat. Lepingu raames on toimunud koostöö Ita-Uusimaa ja Ida-Viru, Lääne- Viru ja Järva maakonna vahel järgmistes noorsootöö valdkondades: noorte osalus, huvitegevus ja käeline tegevus, piirkondlik koostöö, noortekultuur, liikumisharrastus.

Noortekeskused Sõmerul, Haljalas ja Tapal on vastuvõtvad organisatsioonid rahvusvahelistele noortele üle Euroopa. Noorte Eesti büroo alaprogramm 2 - Euroopa Vabatahtlikust Teenistusest. Rahvusvaheline noorsootöö toimib koguduste, koolide ja klubiliste asutuste juures.

3.5 Huviharidus ja huvitegevus

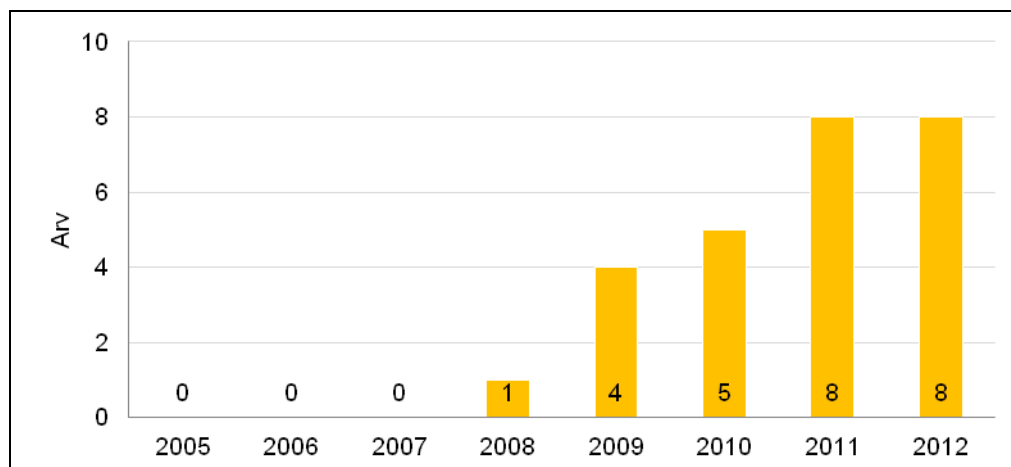
Maakonnas tegutseb 2013.aastast kokku 13 huvikooli 7 omavalitsuses: Rakveres, Tapal, Väike-Maarjas, Kundas, Kadriinas. Muusikat õpetatakse 7 huvikoolis, sh Rakveres kolmes, kunsti 5, tantsu 3, sporti (ratsutamine) 1 huvikoolis, ning lisaks 1 spordikool. Huviharidusega on viimastel aastatel hõivatud ligi 2000 noort.

Noorte huviharidusega tegelevad veel peale huvikoolide mõned koolitusasutused: Juhan Kunderi Seltsi rahvakool ja Norax Koolituskeskus. Viimati mainitu hakkas tegelema autoõpetuse kõrval ka robotikaga. Lisaks eelmainituile toimub noorte huvitegevus ka seltsides, koguduste, ühingute, rahvamajade ja raamatukogude juures. Rahvamajade juures tegutsevad peamiselt tantsu, kunsti, muusikat, näitekunsti ja folkloori viljelevad ringid.

4 TERVISLIK ELU-, ÕPI- JA TÖÖKESKKOND

Inimest ümbritsev keskkond mõjutab tervises seisundit sageli enam, kui seda tajutakse. Elu-, töö- ja õpikeskkonda võivad sattuda erinevad ohutegurid (keemilised, füüsilised, bioloogilised) peamiselt toodetest, ehitistest, rajatistest, sõidukitest ja tööstusettevõtetest. Eelnimetatud ohuteguritega puutub inimene kokku kas vahetu kontakti või õhu, vee ja toidu kaudu. Samuti võib kontakt ohuteguritega toimuda teiste inimeste või ka loomade kaudu. Elu-, töö- ja õpikeskkonnast tulenevate ohutegurite negatiivne mõju võib ilmnedagi tihti alles aastate pärast (näiteks areneb välja allergia, närvikahjustus või kasvaja). Sageli mõjutab inimese tervist samal ajal mitu keskkonnast tulenevat ohutegurit. Seega on keskkonna mõju tervisele kompleksne ning sõltub nii keskkonnategurite iseloomust kui ka ajast, mille jooksul nad tervist mõjutavad.

4.1 Tervist Edendavad Töökohad

Joonis 60. Tervist edendavate töökohtade võrgustikuga liitunud arv Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Seisuga 25.01.2010 on Lääne-Virumaal 19 ettevõtet, kes on liitunud üle-eestilise Tervist Edendavate Töökohade (TET) võrgustikuga. Võrgustiku liikmete profiilist: 19 ettevõttest 15 on üle-eestilised, neist 8 ettevõtet on keskmise suurusega, kus on üle 100 töötaja, 2 ettevõtte puhul on tegemist suurettevõttega, kus töötab 1000-2000 inimest. Lääne-Virumaal esindatud üle-eestilistest ettevõtetest 3 on avaliku sektori asutused, lisaks 2 pank ja erasektori ettevõtte. 2013.a. liitus Lääne- Virumaal 9 ettevõtet, seega kuulub võrgustikku praegu 49 ettevõtet.

Võrgustiku liikmed on seadnud oma missiooniks arendada oma ettevõttes tervislikke eluviise ja tervislikku ning töötajasõbralikku töökeskkonda.

4.2 Tervist edendavad lasteaiaid ja koolid

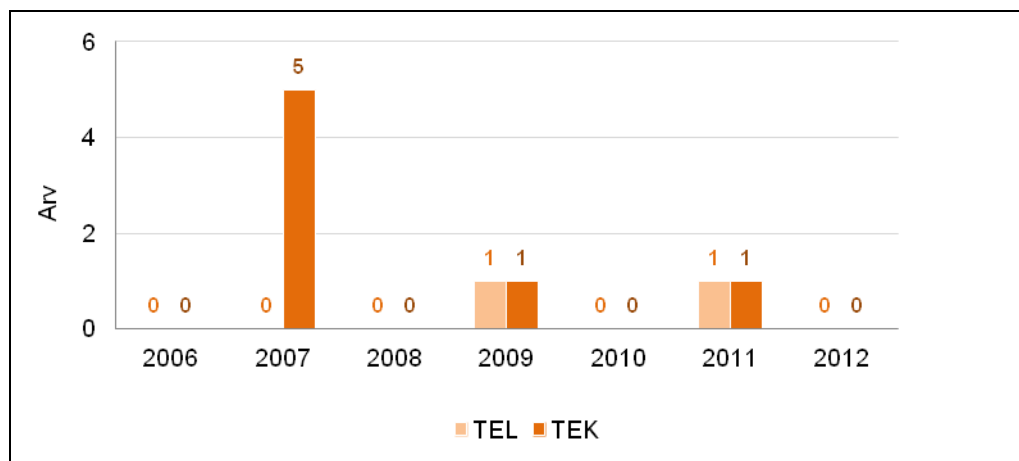
Tervist edendava lasteaia (TEL) võrgustiku näol on tegemist maakondliku huvigrupiga, kes tegeleb tervisedendusega eesmärgistatult ja süsteemselt. Eesmärgiks on toetada laste ja personali tervist ning heaolu läbi koostöö arendamise ja tugevdamise, tervisliku ja turvalise psühhosotsiaalse ning füüsilise keskkonna loomise, laste vajadustest lähtuvate (tervise)teenuste kättesaadavuse parandamise ning tervisliku eluviisi kujundamise.

Tervist Edendavad Lasteaiad maakonnas: Rakvere Lasteaed "Triin", Rakvere Lasteaed "Kungla", Tamsalu Linna Lasteaed "Krõll", Säase Lasteaed, Tapa Lasteaed "Pisipõnn", Kunda Lasteaed "Kelluke", Rakke Lasteaed "Leevike", Haljala Lasteaed, Vinni Lasteaed "Tõruke" ja 2009.a astus võrgustiku liikmeks Sõmeru Lasteaed "Pääsusilm", 2011.a liitus Eralasteaed Kaur Rakveres.

Tervist Edendavate Koolide liikumise ideoloogia toetab terviseteadlikkuse tõusu ning tervisliku eluviisi kujunemist. Tervist edendavate koolide tegevus toetub koostöö ja -tegemise printsiibil füüsilise, sotsiaalse ja vaimse tervise tugevdamise eesmärgil. Tervist edendavate koolide ülesanne on oma tegevuste kaudu järjepidevalt toetada ja kujundada kooli sisemisi kvalitatiivseid muutusi vastavalt väliskeskkonnast tulenevatele mõjutustele, et rajada selline elu- ja töökeskkond, mis arendab ja tugevdab tervist.

Tervist Edendavad Koolid maakonnas: Kadrina Keskkool, Haljala Gümnaasium, Kiltsi Põhikool, Rakvere Põhikool, Vinni-Pajusti Gümnaasium, Uhtna Põhikool, Simuna Kool, Sõmeru Põhikool,

Võsu Põhikool, Vaeküla Kool, Väike- Maarja Gümnaasium, Rakvere Lille Kool ja 2009.a liitus Rakvere Vene Gümnaasium (kool suleti 2012.a), 2011.a liitus Roela Põhikool.

Joonis 61. Tervist edendavate haridusasutuste liitunute arv maakonnas Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

4.3 Üldkasutatavad spordirajatised ja terviserajad.

Lääne-Viru maakonna sporditegevust suunavad, korraldavad ja koordineerivad Lääne-Virumaa Spordiliit, Lääne-Virumaa Kehalise Kasvatuse Liit ja Lääne-Viru Maavalitsus (spordinõukogu) koostöös spordiklubide, Rakvere Spordikooli, koolide, lasteasutuste ja kohalike omavalitsustega.

Sporditööd korraldavad ja edendavad spordiseaduse ärgi riik, kohaliku omavalitsuse üksused ja spordiorganisatsioonid.

Spordirajatised ja terviserajad

Suuremad spordirajatised on Rakvere Spordikeskus (spordihall, staadion, kergejõustikuruum), Kadrina, Kunda, Tamsalu, Tapa, Väike-Maarja ja Vinni Spordikompleksid. Tuntumad liikumisradadega keskused on Mõedaku, Tamsalu, Ebavere, Männikumägi, Rakvere Palermo.

Maakondlik tervisespordikeskus on Väike-Maarja Tervisespordikeskus. Meie maakonna spordirajatiste võrgustik ei ole piisav elanikkonnale sportlikuks eneseteostuseks. Kergliiklusteid tuleb igal aastal juurde, kuid siiski mitte küllaldaselt.

Uuringute põhjal saavad regulaarselt piisavat koormust kuni kolmandik meestest ja neljandik naistest ning ligi pool õppivatest noortest. Skandinaavia ja Kesk-Euroopa riikides ulatub harrastajate osakaal 60-70% elanikkonnast. Kuna vähesest liikumisest ja ebatervislikest eluviisidest põhjustatud haiguste ravi maksab üha enam, siis on hädavajalik kaasata elanikkonda ulatuslikumalt korrapärasesse liikumisharrastusse. Eelkõige on vaja välja arendada spordirajatised liikumiseks, anda impulss eluterve elu- ja mõtteviisi ning vastavate hoiakute kujundamiseks.

Spordiehitised, sealhulgas ka kergliiklusteed Lääne- Virumaal, vaata lisa.

4.4 Transport ja teedevõrk

Lääne-Viru Maakonnas sõidab 61 maakonnaliini, mille aastamaht on kokku suurusjärgus 2,5 miljonit liinikilomeetrit. Lisaks läbib Lääne-Viru maakonda suur hulk kaugliine ja kohalikke kommertsliine. Liinivõrk on üles ehitatud põhimõttel, et inimestel peab säilima ühendus maakonna- ja vallakeskustega. Avaliku teenindamise leping liinide teenindamiseks Lääne-Viru maakonnas on sõlmitud AS-ga GoBus ja OÜ-ga M.K.Reis-X. Õpilased ja pensionärid korraldavad Lääne-Viru maakonnas kohalikud omavalitsused.

Avalikel maakonnaliinidel on kehtestatud Lääne-Viru maakonnas liinikilomeetri kõrgeim sõidupileti tariif 5,56 eurosent, mis kehtib kuni 20 kilomeetri (kaasa arvatud) sõidu kaugusele. Alates sõidukaugusest 21 kilomeetrit on liinikilomeetri kõrgeim tariif 4,73 senti. Pileti miinimumhind maakonnaliinidel (välja arvatud Rakvere linna ja lähiümbruse liinidel 1, 2, 3 ja 5) on 0,65 eurot ja tariifide alusel arvestatud kõrgeimaks sõidupileti hinnaks on 2,65 eurot.

Rakvere linna ja lähiümbruse liinidel nr 1, 2, 3 ja 5 on eelnevalt ostetud sõidutalongi hind 60 eurosent ja autobussist ostetud bussipileti (või sõidutalongi) hind 65 eurosent. Ühe tunni pilet maksab 80 eurosent. 30 päeva pilet maksab Rakveres 16 eurot. Õpilaste ja pensionäride kuupilet maksab 8 eurot.

Lääne-Viru maakonnas on kehtestatud sügava puudega isiku saatjale ja puudega lapse saatjale soodustus 50 protsenti pileti täishinnast.

Avaliku teenindamise lepingutega on bussidele kehtestatud ka nõuded busside vanuse, korrasoleku, temperatuuri, info jne kohta. Maakonnaliinidel (välja arvatud Rakvere linna ja lähiümbruse liinidel 1, 2, 3 ja 5) on vedaja kohustatud liine teenindama bussidega, mille esmane registreerimine on toimunud 2013. või 2014. aastal. Ühtlasi on maakonnas kuus busi, mis võimaldab reisimist ka ratastooliga reisijale.

4.5 Roheline võrgustik

Maakonna roheline võrgustiku kui terviku ülesandeks on inimtekkeliste mõjude pehmendamine, korvamine, neile vastuseismine. Ökovoorgustikus toimub koosluste areng looduslikkuse suunas, see toodab bioloogilist mitmekesisust. Kogu roheline võrgustiku toimimine hoiab alal inimesele elutähtsaid keskkondakujundavaid protsesse (põhja- ja pinnaveeteke, õhu puhastumine, keemiliste elementide looduslikud ringed). Siin seotakse, töötatakse ümber või ladustatakse inimtegevusega kaasnevad aine ja energia. Inimestele võimaldab ökovoorgustik linliku elulaadi täiendust looduslähedase puhkuse näol, aga ka koha linlikule vastandliku – looduslähedase - elulaadi viljelemiseks.

Lääne-Viru maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Asustust ja maakasutust suunavate keskkonnatingimused“ kohaselt on Lääne-Viru maakonna territooriumist roheline võrgustikuga kaetud 1674 km² (maakonna pindala 3609 km²).

4.6 Kõrge puhkeväärtusega alad

Lääne-Viru maakonna väärtuslikumad puhkealad on seotud mere, rannamaastike, mitmekesiste pinnavormide, metsade, järvede ja rabadega. 2000. aastal kehtestatud Lääne-Viru maakonna planeeringu kohaselt jaotuvad puhkepiirkonnad põhjaranniku ja sisemaa puhkealadeks.

Sisemaa puhkealad on: Ebavere mägi-Vao-Kiltsi-Äntu järved-Punamägi, Emumägi, Kadrina, Mõedaka, Neeruti-Pariisi, Ohepalu, Padaorg, Porkuni, Rakke Linnamägi, Rakvere, Seljamägi, Simuna, Tamsalu lubjapark, Tapa, Tudu, Varangu, Viitna järved, Vinni ja Viru-Nigula. RMK Puhkemajanduse osakonna haldusalas Lääne-Virumaal on osa Põhja-Eesti puhkealast, keskusega Aegviidus. Peipsi põhjaranniku puhkealasse jääb Tudu piirkond, keskusega Kauksis. Nimetatud puhkealad on põhiosas kaetud rohelise võrgustiku või väärtuslike maastikega. Puhkealadeks nimetamine tõstab veelgi nende piirkondade väärtust

4.7 Keskkonna mõjurid.

4.7.1 Vesi

Lääne –Virumaal on kokku 103 veevärki, kelle üle Terviseamet järelevalvet teostab.

Riskikategooria	Lääne-Virumaa
I (kõrge risk)	7
II (keskmine risk)	67
III (madal risk)	29
Kokku	103

Kõik veekäitlejad teostavad joogivee kontrolli vastavalt Terviseameti Ida talitusega kooskõlastatud joogivee kontrollikavale ning vajalikud põhjavee uuringud teostatakse vastavalt joogiveeallika kontrollikavale:

- tavakontroll vähemalt üks kord aastas. Keemilised näitajad: ammoonium, värvus, elektrijuhtivus, lõhn, hägusus, maitse ja mikrobioloogilised näitajad Escherichia coli ning coli-laadsed bakterid;
- süvakontroll vähemalt üks kord 10 aasta jooksul, kuhu kuuluvad indikaatornäitajad, mikrobioloogilised näitajad, keemilised näitajad ning radioloogilised näitajad.

Mikrobioloogiline reostus kujutab otsest ohtu tervisele, mõjub koheselt ja on tavaliselt lühiajaline. Järelevalve all olevad veevärgid vastavad mikrobioloogiliste näitajate osas üldiselt nõuetele. Mikrobioloogilist reostust on avastatud kohtades, kus kasutatakse kohalikke filtreid. Filtrid, mida ei hooldata vastavalt juhendile ja õigeaegselt, on heaks bakterite kasvukohaks. Probleem on ka korterelamute majadesisese torustikuga. Neid pestakse läbi ainult elanike tellimisel, mida raha puudusel ei tehta piisavalt. Joogivee kvaliteet halveneb, kui joogiveetorud ja mahutid on amortiseerunud, tarbimine väike ja seega vee vähene liikumine, avariid ja sagedused veekatkestused või on tegemist trassi lõpuga. Pärast reostuse avastamist ühisveevärgis

teavitatakse kohe joogivee käitlejat ja tehakse ettekirjutuse abinõude tarvitusele võtmiseks joogivee kvaliteedi normidele vastavusse viimiseks ja tarbijate teavitamiseks. Teavitamise sisuks on enamasti vee keetmise soovitus. Pikemaajalise reostuse korral teavitatakse ka kohalikku omavalitsust ja keskkonnainspektsiooni. Paljude lahtiste erakaevude vesi ei vasta normidele. Kaebused tulenevad peamiselt vee halva lõhna, maitse ja hägususe kohta. Et erakaevude vesi saadakse pinnaseveest, siis satub reostus sinna kergemini. Peamiselt on reostuse põhjuseks mõni lähedalolev reostusallikas: maal laudad, sõnnikuhoidlad, väga sageli hermetiseerimata kuivkäimlad ja reoveemahutid, sõnniku laotamine talvel põldudele jm. Samuti muudab vee värvust ja hägusust raua ning mangaani, samuti humiinainete (soine maa) kõrge sisaldus. Pärast mikrobioloogilise reostuse avastamist individuaalkaevus informeeritakse sellest kohaliku omavalitsust ja keskkonnainspektsiooni. Elanikel soovitatakse sellisel juhul kaevust vesi välja pumbata, kaevu seinad pesta ja desinfitseerida (nt 5% kloorilahusega) ja juua vett keedetult. Omavalitsus otsustab ka siin, kuidas tagada puhas joogivesi. Kohalikes omavalitsustes on käivitatud hajaasustuse veeprogrammid, mille käigus rajatakse maale uued sügavamad kaevud, vajadusel veepuhastusseadmetega.

Kuna Pandivere nitraaditundlikku piirkonda jääb osa Lääne-Virumaast, siis tuleb tähelepanu pöörata põhjavee kaitsmisele.

Lääne-Virumaa põhjavees on sageli looduslikult kõrge raua, mangaani ja ammooniumi sisaldus. Nendele veevärgidele varem Terviseameti Ida talitus väljastas kvaliteedinõuetele mittevastava, kuid tervisele ohutu joogivee müümisloa (KMTO).

Vastavalt sotsiaalministri 31.07.2001 määruse nr 82 "Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid" § 13 lg 7 oli kuni 01.01.2014 lubatud toota, varustada, töödelda ja üle anda joogivett, mille kvaliteedinäitajad ei vasta määruse § 6 toodud nõuetele raua, mangaani, vesinikioonide kontsentratsiooni, värvuse, lõhna, hägususe, elektrijuhtivuse, kloriidi ja sulfaadi osas, ning mida kasutab vähem kui 2000 inimest.

Vastavalt VeeS § 40¹ lg 21 sätestatule ei väljasta Terviseamet peale 01.01.2014 enam KMTO luba, seoses joogivee direktiivi rakendamiseks saadud üleminekuperioodi lõppemisega. See tähendab, et alates 01.01.2014 peab joogivesi vastama kõikidele joogivee kvaliteedi nõuetele.

Aprilliks 2014 ei vastanud Terviseameti andmete järgi Lääne-Virumaal 10 veevärgi joogivesi kvaliteedinõuetele.

Joogivee analüüside tulemustega saab tutvuda Terviseameti kodulehel (<http://vtiav.sm.ee>), kus joogivee terviseohutuse infosüsteemi (VTI) kaudu vee kvaliteedi andmed avalikustatakse.

Keemiliste ainete mõju inimese organismile on pikaajaline ja püsiv, kuid keemilised näitajad (v.a. indikaatornäitajad) ei ole meie maakonnas seni norme ületatud.

Radionukliidid joogivees

2001-2003. aastal viis Kiirgus- ja Geoloogiakeskus läbi uuringud radionukliidide osas, mille tulemusena selgus, et kasutatavates kambrium-vendi (Cm-V) puurkaevude vees ületavad suuremas osas radioloogilised näitajad joogivee kvaliteedinõuetega määratud efektiivdoosi (Ra-226, Ra-228) normi, mis on 0,10 mSv/a.

Kiirguskeskuse 2005.a aruande „Radioaktiivsusest põhjustatud terviseriski hinnang“ järgi võib radionukliidide sisaldus joogivees põhjustada peamiselt luuvähki haigestumise tõenäosuse suurenemist. Eriti tundlikud radionukliidide sissesõõmise suhtes on imikud ja rasedad. Keerulisem olukord on Kundas, kus elanike kiirituskoormusele lisandub siseõhu radoon. Nendes piirkondades oleks soovitatav juua pudelivett. Terviseinspektsioon ja sotsiaalministeerium tegid 2009.a koostöös itaallastega partnerlusprojekti "Radionukliidide hindamine põhjavees ja sellega seotud terviseriskid". Tulemused on avaldatud Terviseameti kodulehel www.terviseamet.ee.

2013 aastal Keskkonnaameti Kiirgusosakonna kiirgusseire büroo teostas Kundas Koidu puurkaevu nr 2776 joogivee radionukliidide sisaldusest tarbija tervisele tuleneva mõju hinnangu. Hinnangu kohaselt selle puurkaevu joogivee tarbijate hulk on liialt väike, et oleks tõenäoline antud piirkonna mistahes vanusegruppi kuuluva elaniku vähki haigestumine eluaja jooksul või raskete väärengute avaldumine järglastel joogiveest saadud kiirgusdoosi tagajärjel. Tervisekahjustusi saavate inimeste arvuks tuleb 0,147, seega selle puurkaevu joogivee radioloogilise mõju tõttu haigestuvate inimeste arv on suurima tõenäosusega 0.

Joogivee kohta saab täpsemat infot Terviseameti kodulehelt
<http://www.terviseamet.ee/keskkonnatervis/vesi.html>

4.7.1.1 Lääne-Virumaa avalikud supluskohad

Lääne-Virumaal on neli ametlikku supluskohta Võsu, Kalijärv, Karepa Noortelaager ja Kunda, kus teostatakse suplushooajal (01.06-31.08) vastavalt Terviseameti Ida talitusega kooskõlastatud seirekalendrile seireproovid. Kõik ametlikud supluskohad peavad vastama Vabariigi Valitsuse 03.04.2008 määruses nr 74 „Nõuded suplusveele ja supelrannale“ nõuetele.

Terviseameti kodulehele lisatakse terve suplushooaja jooksul supluskohtade seireproovide tulemused.

Supluskohtade kohta saab täpsemat infot Terviseameti kodulehelt
<http://www.terviseamet.ee/keskkonnatervis/vesi/suplusvesi.html>.

Omavalitsused peavad pöörama tähelepanu oma territooriumil asuvatele siseveekogudele, mida kasutatakse mitteametlikult aegade jooksul väljakujunenud supluskohtadena ning kus on olemas tualetid, riietuskabiinid, prügikonteinerid jms. Seoses sellega, et nende veekogude vee kvaliteeti ei kontrollita laboratoorselt, tuleb suplejaid hoiatada/teavitada (infotahvlid, omavalitsuste kodulehed jm), et suplemine nendes veekogudes võib olla tervisele ohtlik ning see toimub omal vastutusel.

4.7.1.2 Lääne-Virumaa reoveepuhastamine

Suuremad puhastid, mis puhastavad Lääne-Virumaa alevike, linnade ja tehaste reovett on üldiselt heas olukorras ja vastavad nõuetele, kuigi esineb ka puhasteid, mis vajavad rekonstrueerimist.

Väiksemad puhastid, mis on rajatud 1970-80 aastatel (palju BIO ja OXYD tüüpi puhastid) vajavad juba tänu oma vanusele rekonstrueerimist. Veeseaduse § 24 lg 7 kohaselt on kõik Eesti veekogud reostustundlikud heitveesuublad ning Vabariigi Valitsuse 31. juuli 2001. aasta määrusega nr 269 „Heitvee veekogusse või pinnasesse juhtimise kord“ § 6 lg 2 kohaselt peab olema tagatud fosforiärastus reostustundlikku suublasse juhitud heitveest.

Aasta	Orgaanilised reoained BHT7	Heljum	Üldlämmastik	Üldfosfor
2004	68	82	49	7
2005	55	64	66	9
2006	145	264	71	10
2007	134	252	72	8
2008	161	253	92	12

2009	101	194	69	7
2010	114	208	66	6
2011	79	220	72	6
2012	72	182	77	5

Tabel 21. Pinnaveekogudesse juhitud puhastamist vajava vee reostuskoormus (tonnides) Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet.

	Heitvesi	Puhastamist vajav heitvesi	Puhastamata heitvesi	Puhastatud heitvesi
2004	28 278	4 682	5	4 676
2005	16 747	5 802	19	5 783
2006	20 574	6 816	-	6 816
2007	22 045	7 518	10	7 507
2008	25 849	7 875	206	7 669
2009	19 523	6 955	48	6 907
2010	17 938	7 040	29	7 010
2011	20 446	9 892	15	9 877
2012	20 977	20 929	21	20 908

Tabel 22. Heitvee puhastamine (tuhat kuupmeetrit) Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

4.7.2 Siseõhk- tubakaseaduse jälgimine

Lääne- Virumaa ettevõtetes ja asutustes pole teadaolevalt tubakaseaduse täitmisega probleeme. Suitsetajatele on eraldi sisseseatud ventilatsiooniga ruumid. On ka nii, et suitsetajad peavad suitsetama õues või loobuma ebamugavates tingimustes suitsetamisest.

4.7.3 Lääne-Virumaa jäätmekäitlus ja välisõhu kvaliteet

Keskkonnanõutele mitte vastavad prügilad on suletud. Väike prügilate sulgemistöödega alustati 1996.aastal. Lääne-Virumaal ei ole ühtegi töötavat prügilat. Prügilad on osaliselt kaetud inertsete materjaliga, jälgitakse nõrgvee kvaliteeti.

Välisõhu kvaliteeti on mõõtetud mobiilse laboriga Rakvere linnas neljal korral. Tööd teostas Eesti Keskkonnauuringute Kesklabor. Saasteainete piirväärtusi ei ole täheldatud mõõtmiste ajal, pigem jäävad kümme ja enam korda alla lubatud piirväärtusi. Et veelgi täpsemat ülevaadet olukorrast saada tuleks seiret teha pikema perioodi jooksul ja erinevatel aastaaegadel. Kundas mõõdab tahkete osakeste kontsentratsiooni automaadmõõtseade, mis on tuvastanud lühiajalisi piirväärtuste ületamist aga seda kevadperioodil, mil käivad põllu – ja tänavate puhastustööd. Seadet hooldab Eesti Keskkonnauuringute Kesklabor. Tsemenditootmist otseselt siin süüdistada ei saa, sest tehas on kaasaegsetesse puhastusseadmetesse investeerinud kümneid miljoneid kroone. Tehases saasteainete kontsentratsioonid on-line süsteemis jälgitavad, samuti teostatakse saasteainete pistelisi mõõtmisi saasteallikatest.

Pinnaveekogude seisund on suhteliselt hea, seda tänu rekonstrueeritud asulate reovee puhastitele ja inimeste teadlikkuse kasvule eriti põllumajanduses. Ka põhjavee kvaliteet sõltub suuremalt osalt inimtegevusest. Probleeme võib tekkida Tapa linna piirkonnas põhjavee kvaliteediga eriti, siis kui põhjavesi on maapinnale väga lähedal. Olukorra on põhjustanud Tapa linnas kunagi paiknenud mitmed sõjaväeobjektid, eriti lennuväli, kes käitus keskkonna suhtes eriti laastaval moel, juhtides

kütusejäädid otse pinnasse, sest lennutundide arvestus toimus kulutatud kütuse alusel. Reostuse suhtes on nimetatud piirkonnas eriti tundlikud madalad salvkaevud. Tapa linna elanikke paremaks joogiveega varustamiseks on rajatud Moe veehaare.

Radoon on meie looduslik saasteaine. Selleks et vähendada radooni kontsentratsiooni siseruumides tuleb ehitused õigesti projekteerida ja ehitada. Siseruumid vajavad korralikke ventilatsioonisüsteeme, ehitistest tuleb eemale drenida, vundamendid muuta õhutihedateks.

4.7.4 Müra probleemid Lääne-Virumaal

Ehitusprojektide tervisekaitseõuetele vastavuse kontrollimisel ja terviseohutuse alase hinnangu andmisel ning planeeringu projektide kooskõlastamisel arvestatakse sotsiaalministri 04.03.2002. a määruse nr 42 „Müra normtasemed elu- ja puhkealal, elamutes ning ühiskasutusega hoonetes ja mürataseme mõõtmise meetodid” nõuetega.

Terviseameti Ida talitus (endine Tervisekaitseinspeksiooni Virumaa Tervisekaitsetalitus) tegeleb müraga ka kaebuste korral.

Põhilised müraallikad:

- hoonete tehnikommunikatsioonid (vee-, kanalisatsiooni-, kütte-, ventilatsiooni- ja jahutusseadmed, liftid);
- transport (auto-, raudtee-, lennuliiklus);
- tööstus-, teenindus- kaubandusettevõtted;
- meelelahutusüritused;
- naabrite müra (olme) jne.

4.8 Tähelepanekud keskkonnatervise kohta

Maakonnas on rida keskkonnategureid mille mõju rahva tervisele on arvestamist vääriv. Arvestada tuleb, et keskkonnamõjud on pikaajalise kumulatsiooniga. Need on ajaliselt erinevad, sest praegune keskealiste ja vanemate põlvkonnale on mõju avaldanud juba eelmise sajandi viimase veerandi loodus ja tehiskeskond suure reostuskoormuse tõttu, sealhulgas vene armee poolt tekitatud reostusega.

Viimase kahe kümnendi vältel on vähenenud keskkonnareostus eriti tänu kanalisatsiooni ja veevõrkide ehitamisele suures ulatuses.

Väliskeskkonna mõjurid on siin ulatuslikud. nii looduslikud kui inimtegevusest tingitud. Käsitlust väärivad põhjavee eripära Pandivere karstialade tõttu, teiseks maavarade olemasolu ja kasutamise tõttu, ning õhu reostumine loodusliku radooniga. Pandivere nitraaditundlik karstiaala on koormustundlik, eriti veesäilitusalad, mis pole kõik seaduse kaitse all. Nitraatreostuse mõju on jälgitud nii imikusuremusele kui vähktõvele (kaheksakümnendate meditsiinilised analüüsid) Põhja-Eesti aluskoos uraan annab siinses piirkonnas nii hoonete õhureostust kui põhjavee radionukiidide kõrge sisalduse (Kundas 9x kõrgem piirnormist, Rakvere 3x kõrgem)

Uraani laguproduktide ulatuslik levik tekib maakoos leiduva diktüoneema kilda aktiveerumisel ja esineb maakonna piires Koljaku ja Toolse aladel, lisaks läbivad maakonda kirdest edelasse sügavad tektoonilised rikked, neist üks suur Aseri rike läbib maakonna, seejuures Uljaste piirkonnas moodustab ulatusliku rikete vööndi, mille mõju on suurem maakoos vertikaalse nihke

tõttu (näit Sonda u. 30 m) avab erinevad põhjaveekihi ning sellega kandub ohtlik radioloogiline mõju suurele alale, kaasa arvatud ka lõuna suunas, sest kõva aluskoore kihid on kaldu põhjast lõunasse.

4.8.1 Õhureostus siseruumides

Ruumides on kindlaks määratud süsteemsete uuringutega radooni kontsentratsioon, mis eeldab hoonete aluspõhja isolerimist pinnase radooni sissetungi vastu. Hoonetes on esinenud ka tervistkahjustavat keemilist reostust materjali ja sisustuse tõttu.

4.8.2 Välisõhu reostus

Uurimiste andmetel (avaldatud uuringute alusel määratud reostuskoormuse samakõrgusjooned) maakonna ulatuses pärineb kolmelt suunal: läänest Tallinnast, idast Ida-Virumaa tööstus- ja kaevandusaladelt ning põhjast Kunda tööstustest. See reostus oli erakordselt suur ülemineku perioodil. Dioksiinide kohta välisõhus on EU andmed Lahemaalt. Muud õhureostust on jälgitud linnades.

	2004	2005	2006	2007
Lämmastikoksiid	916.70	775.86	1 004.25	1 028.19
Vääveldioksiid	2 586.50	1 799.02	1 742.57	725.40
Süsinikoksiid	1 198.93	1 351.67	1 500.67	1 968.87
Tahked osakesed	599.07	579.17	412.58	421.50
Lenduvad orgaanilised ühendid	173.62	180.01	308.01	224.53

Tabel 23. Õhu saastamine paiksetest saasteallikatest, tegevusalad kokku (tonni) Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

4.9 Ettepanekud ühtse keskkonnatervise parandamise huvides

Pandivere karstiala mõju tõttu ülemistele vee horisontidele kinni pidada nõudest uurida nitraatide sisaldust erakaevude joogiveest ning tegeleda talunike maaharimises kasutatava sõnniku ning väetise alase koolitamisega.

Seaduslikult on ette nähtud radooni ja radionukliidide uurimised ja abinõud, - nende rakendamine peab jätkuma.

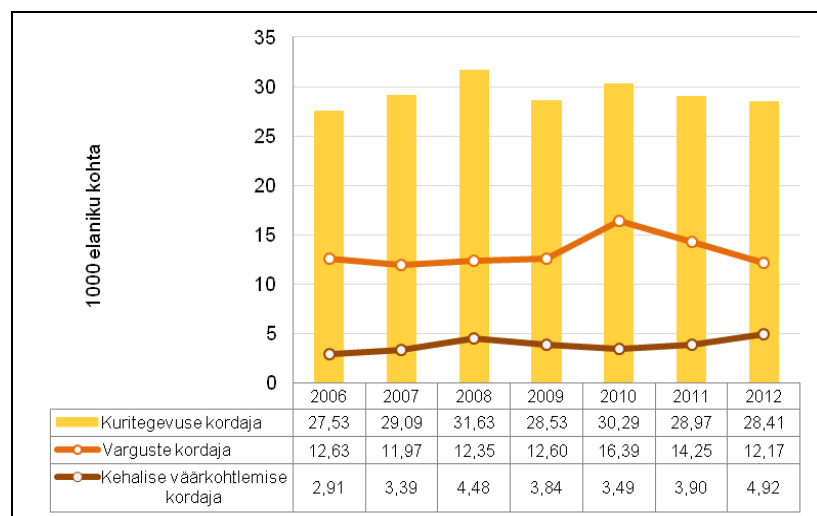
Eestis määrab radionukliidide sisaldust joogivees Tartu Ülikooli Füüsikainstituudi labor, mis on akrediteerimata, samuti on nende jõudlus, arvestades vajadust, väga väike. Lähimad vastavad laborid asuvad Peterburis, Soomes ja Lätis. On hädavajalik Eestis sellise labori arendamine, ühtlasi on hädavajalikud laboriseadmed dioksiinide uurimiseks.

Rakveres on olemas meetod radionukliidide eraldamiseks joogiveest, aga Kundas on olukord raskem. Praeguses majanduslikus olukorras pole vajalikeks tegevusteks raha. Momendil puudub seadus, mis kohustaks mõõtma ehitistegevuse alustamisel pinnase radoonisaldust.

4.10 Kuriteod

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Kuritegusid kokku	1866	1965	2131	1916	2029	1937	1895
Kordaja	27,53	29,09	31,63	28,53	30,29	28,97	28,41

Tabel 24. Kuritegevus Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

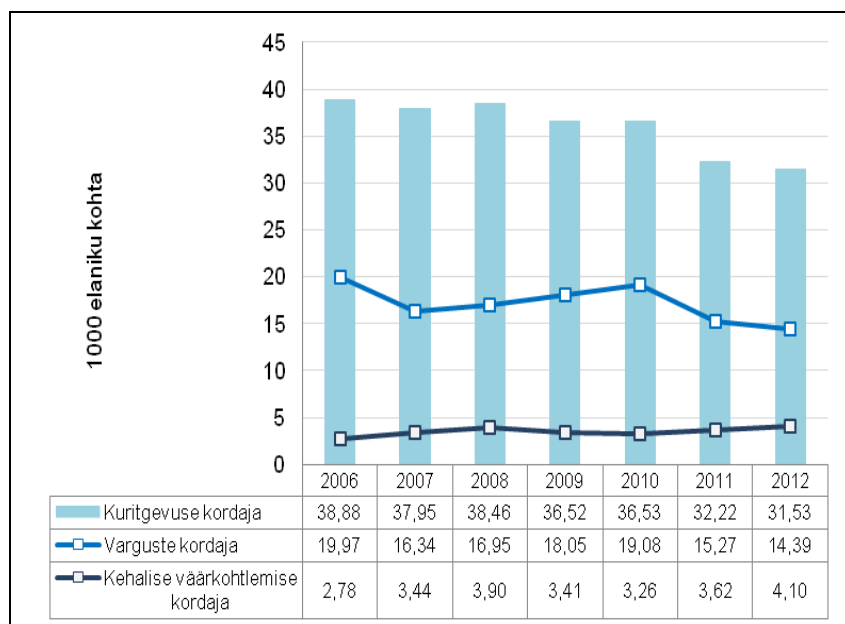

Joonis 62. Kuritegevus Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
I astme kuriteod	84	75	73	69	54	53	31
II astme kuriteod	1 782	1 890	2 058	1 847	1 975	1 884	1 864
Registreeritud kuriteod kokku	1 866	1 965	2 131	1 916	2 029	1 937	1 895
tapmised, mõrvad	8	8	4	5	4	4	3
narkootikumidega seotud kuriteod	25	47	39	25	25	21	16
vargused	856	809	832	846	1 098	953	812
Liikluskuriteod	237	278	273	169	164	202	202
mootorsõiduki juhtimised joobeseisundis	225	262	270	158	159	197	190

Tabel 25. Kuritegevus Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

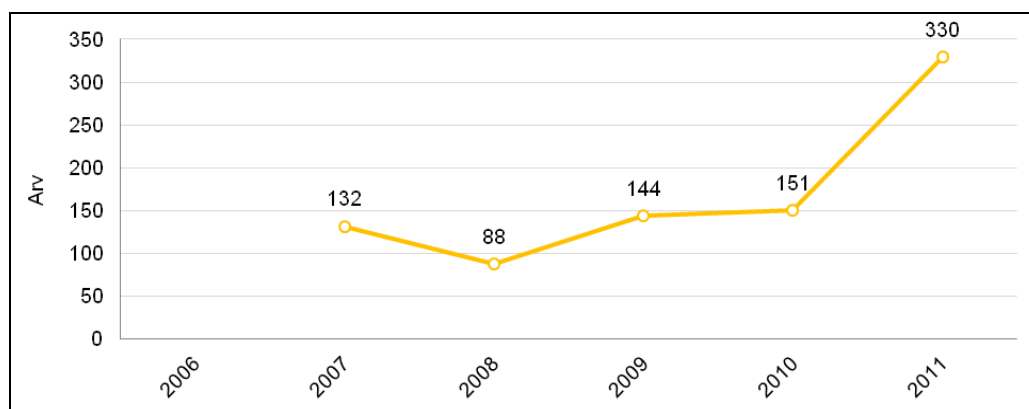

Joonis 63. Kuritegevus Eestis. Allikas: Statistikaamet

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Varavastane kuritegu	54,4	51,0	48,2	55,9	63,2	58,4	53,8
Isikuvastane kuritegu	14,3	14,5	16,4	15,2	13,9	15,8	19,6
Liikluskuritegu	12,7	14,1	12,8	8,8	8,1	10,4	10,7
Avaliku rahu vastane kuritegu	7,7	11,0	10,6	8,6	8,5	7,0	7,7
Rahvatervisevastane kuritegu	1,3	2,4	2,0	1,5	1,2	1,2	0,9
Muud kuriteod	9,5	7,0	9,9	10,0	5,1	7,2	7,3

Tabel 26. Lääne-Viru maakonnas registreeritud kuriteod, 2006–2012 (protsenti). Allikas: Statistikaamet

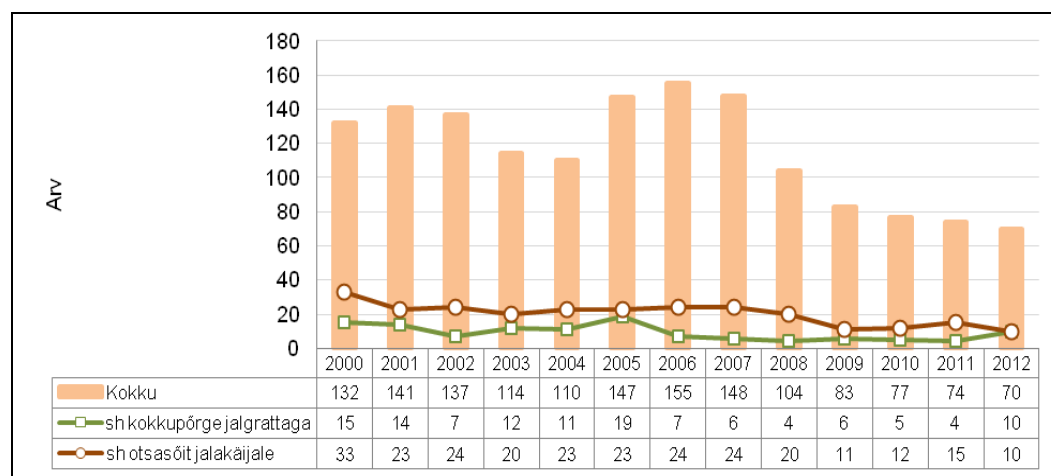

Joonis 64. Registreeritud perevägivalla juhtumid Lääne- Virumaal. Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet ALIS

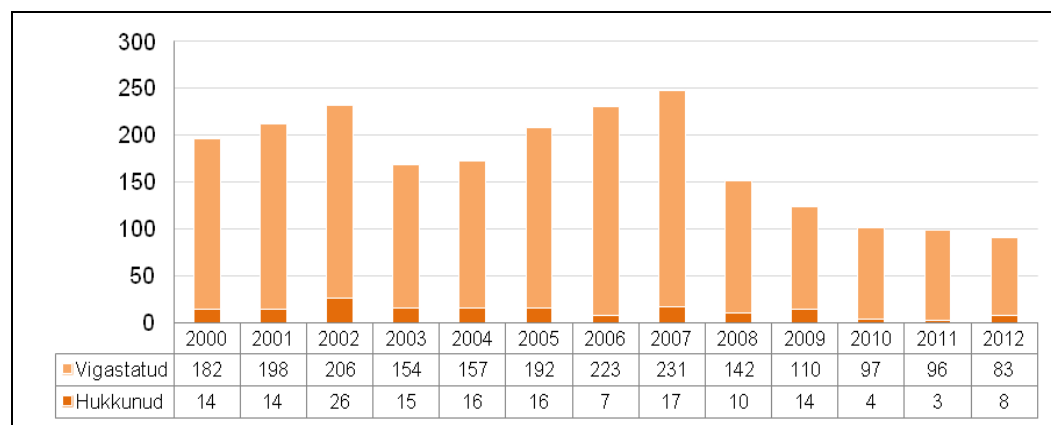

Varguste ja kuritegude kordaja on Eestis veidi suurem kui maakonnas. Registreeritud perevägivaldajuhtumeid on samas Lääne- Virumaal veidi rohkem ja kasvavas trendis. Vägivallajuhtumite all kannatanud on hakanud ka rohkem abi otsima ja sellest teavitama.

4.10.1 Liikluskuriteod ja -õnnetused

Joonis 65. Inimkannatanutega liiklusõnnetused Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Joonis 66. Liiklusõnnetustes hukunud ja vigastatud Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

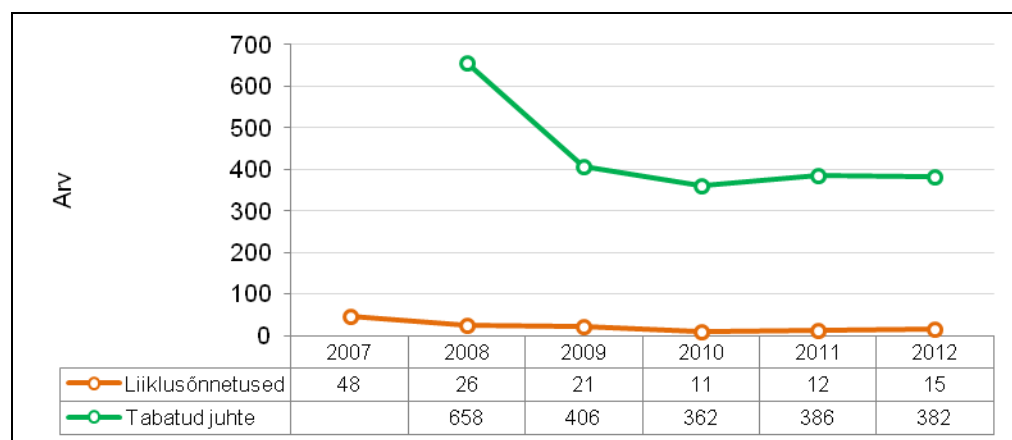
Liiklusõnnetuses hukkunute arv on 2012.a. suurenenud (8), 2010.a.(4). Vigastatute arv aastate lõikes väheneb.

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Joobes juhid (LS § 224, § 74' 19 kokku)	462	418	275	213	194	196	184
Sealhulgas alaealised	17	5	6	1	8	1	6
poisid	16	5	6	1	7	1	5
tüdrukud	1	0	0	0	1	0	1

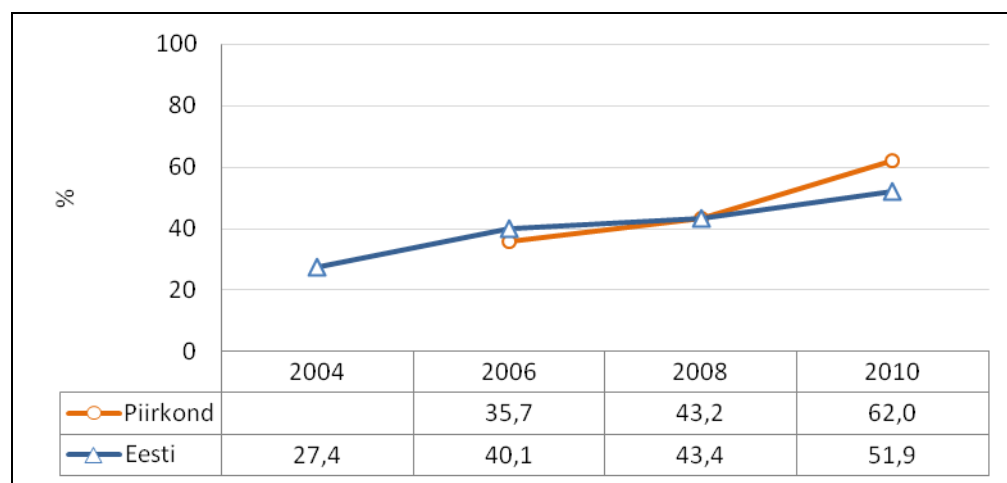
Tabel 27. Joobes juhid (väärted) Lääne- Virumaal. Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet ALIS

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Joobes juhid (KarS § 424)	229	240	131	149	192	186	172
sh alaealised	1	6	0	3	2	0	1

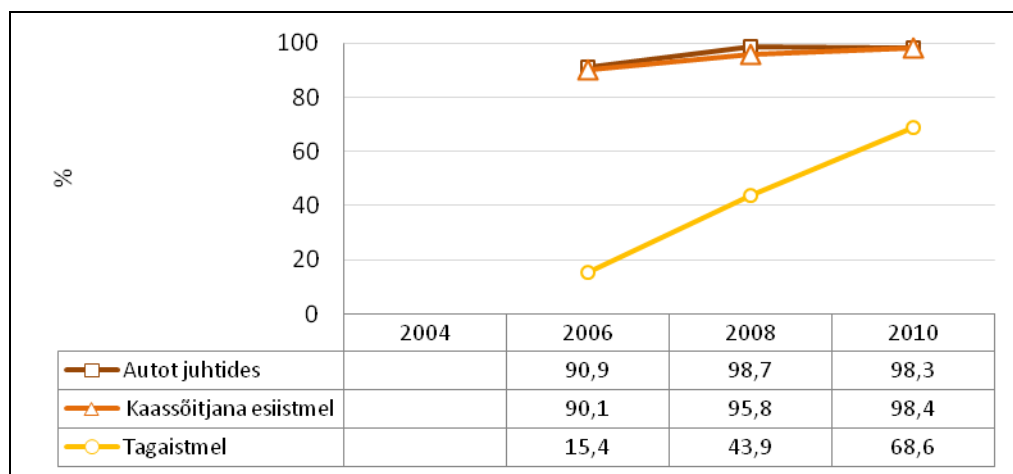
Tabel 28. Joobes juhid (kuriteod) Lääne- Virumaal. Allikas: Politsei- ja Piirivalveamet ALIS

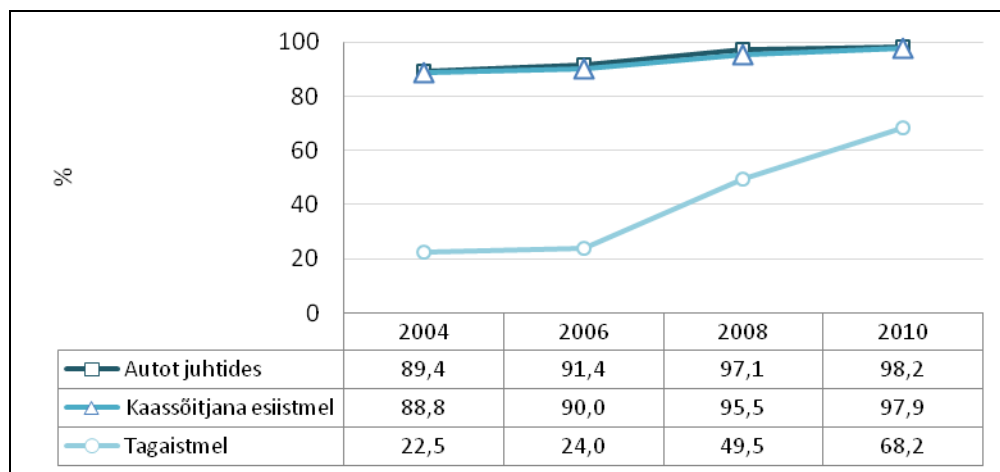
Joonis 67. Joobes sõidukijuhi osalusel toimunud liiklusõnnetused Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Joonis 68. Peaaegu/üldiselt või alati hehkuri kandjate osakaal tööealisest elanikkonnast Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

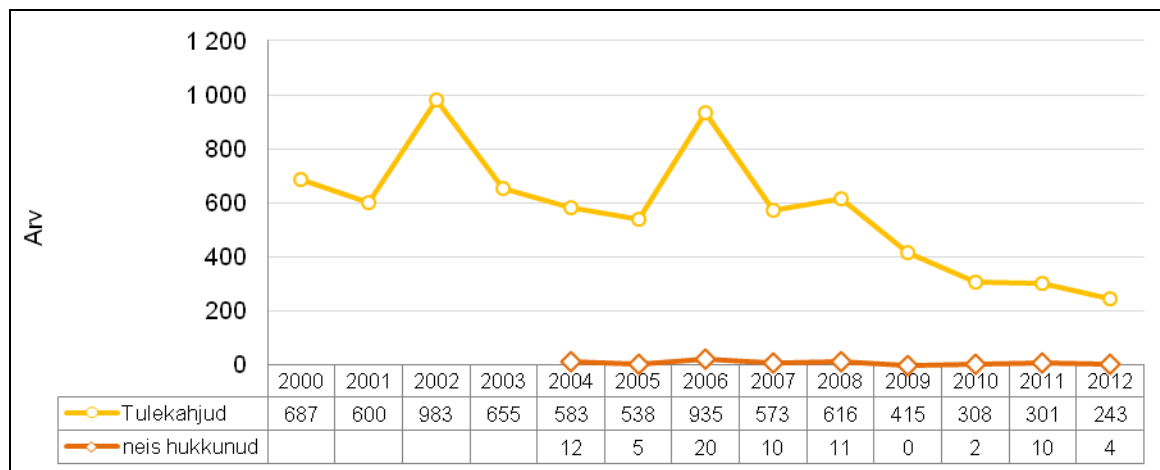
Joonis 69. Peaaegu alati turvavööd kasutanute osakaal piirkonna tööealisest elanikkonnast Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Joonis 70. Peaaegu alati turvavööd kasutanute osakaal Eesti tööealisest elanikkonnast Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Oluliselt on tõusnud peaaegu alati tagaistmel turvavööd kasutanute osakaal. Helkurit kasutab pimedal ajal liikudes peaaegu alati 62% vastanutest (2010) ning turvavöö on peaaegu alati kinnitatud autot juhtides 98,3 % ning 68,6 % auto tagaistmel olevatest täiskasvanutest (*andmed 2010.a. täiskasvanute terviseuuringust, Ida- ja Lääne-Virumaa kokku*).

4.11 Tulekahjud Lääne-Virumaal

Joonis 71. Tulekahjude ja neis hukkunute arv Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
%	24,0		84,0	83,0	96,0	97,0	96,0

Tabel 29. Suitsuanduritega kodud Lääne- Virumaal. Allikas: Ida päästekeskus

Tulekahjude statistika ja analüüs näitab tulekahjude peamiste tekkepõhjustena inimeste endi hooletust, hooletust lahtise tulega (järelevalveta põlevad küünlad, lõkked, küttekolded), hooletust suitsetamisel, sageli alkoholi joobes; aga ka katkised elektrisüsteemid või elektritarbijad. Eraldi riskirühma moodustavad üksikud eakad inimesed ja asotsiaalsete eluviisidega elanikud.

2009. aasta 1.juulist suitsuandur kohustuslik. Enam ei kahtle suitsuanduri vajalikkuses mitte keegi, sest uuringute tulemusena on suitsuandur üle 80% kodudes.

Tulekahjude arv Lääne- Virumaal on aastate lõikes järjest vähenenud.

4.11.1 Kõrgendatud riskiga objektid

Vastavalt Siseministri 4. juuni 2006 aasta määrusele nr 4 „Objektide loetelu, mille tuleohutusülevaatus viiakse päästeasutuse poolt läbi vähemalt üks kord aastas“ viiakse Lääne-Viru maakonnas tuleohutuülevaatus läbi 222 objektil (haridus-ja hoolekandeadasutused, tööstushooned, samuti objektid, kus on võimalik suurte rahvahulkade kogunemine).

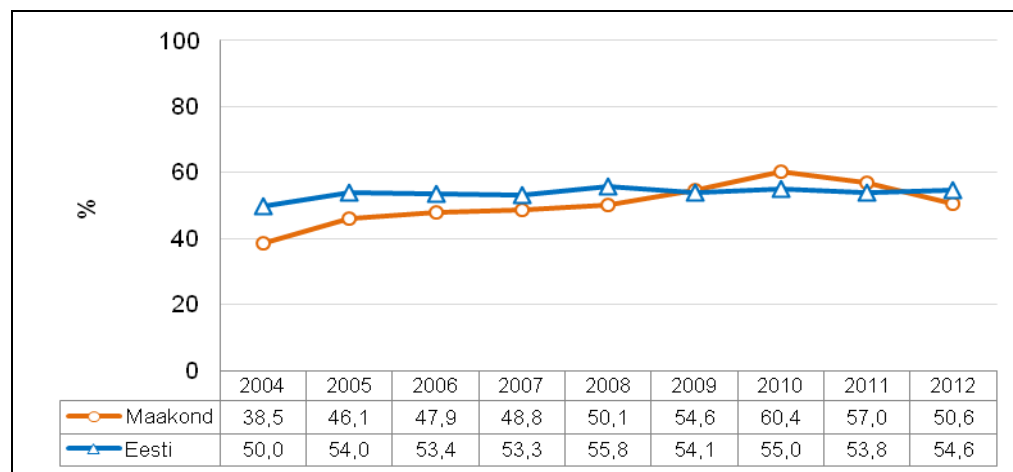
Eelnimetatud objektidel on nende valdajate poolt kehtestatud tuleohutusjuhendid, mis sisaldavad muuhulgas tegevusjuhiseid erinevates ohuolukordades käitumiseks. Kemikaaliseaduse mõistes tegutseb Lääne-Virumaal 53 ohtlikku ja 3 suurõnnetuseohuga (B kategooria) ettevõtet.

Võimalikele hädaolukordadele reageerimiseks on ettevõtte juhindudes Siseministri 12. mai 2003. aasta määrusest nr 55 „Ohtliku ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte teabelehe, ohutusaruande ja hädaolukorra lahendamise plaanide koostamise ja esitamise kord ning suurõnnetuse ohuga ettevõtete loetelu pidamine“ koostanud hädaolukorra lahendamise plaanid, mis sisaldavad muuhulgas ka elanikkonna teavitamiskeeme.

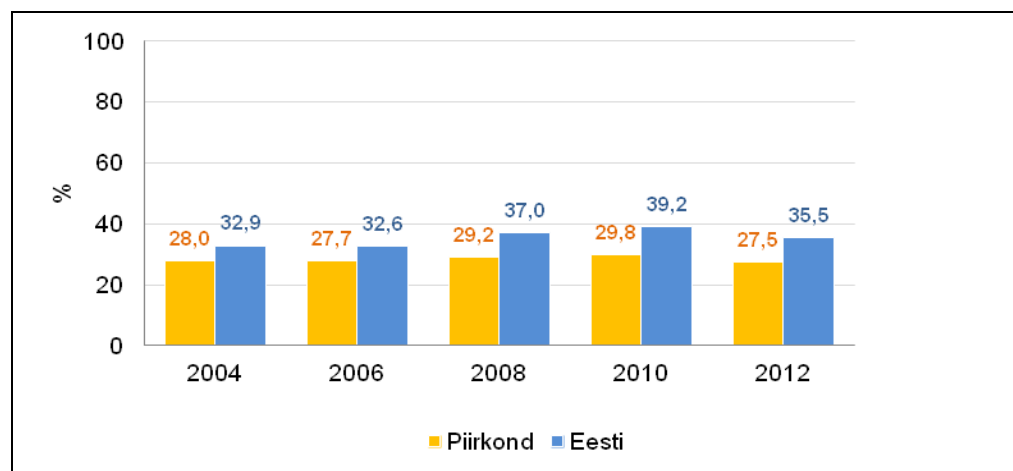
Lääne-Viru maakonna kohalikud omavalitsused on koostanud ressursiplaanid oma territooriumil olevate ohtude kaardistamiseks ning võimalikele hädaolukordadele reageerimiseks.

5 TERVISLIK ELUVIIS

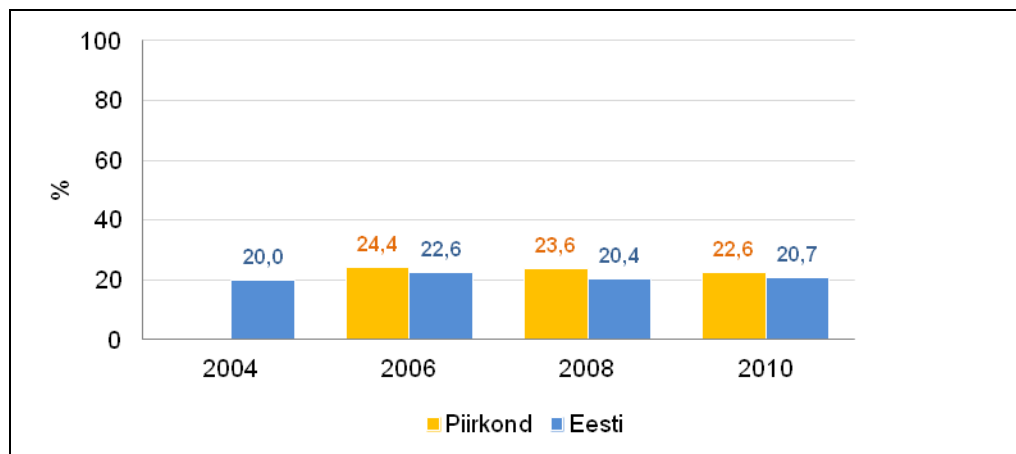
Tervisekäitumist mõjutavad otseselt isiku enda hoiakud, uskumused, väärtushinnangud, teadlikkus, oskused ja motivatsioon. Inimest ümbritsev elukeskkond oma keskkondlike, sotsiaal-majanduslike ja psühhosotsiaalsete mõjudega määrab suures osas ära, milliseid tervist puudutavaid otsuseid inimene langetab ja kuidas inimene enda ja teiste tervise suhtes käitub.

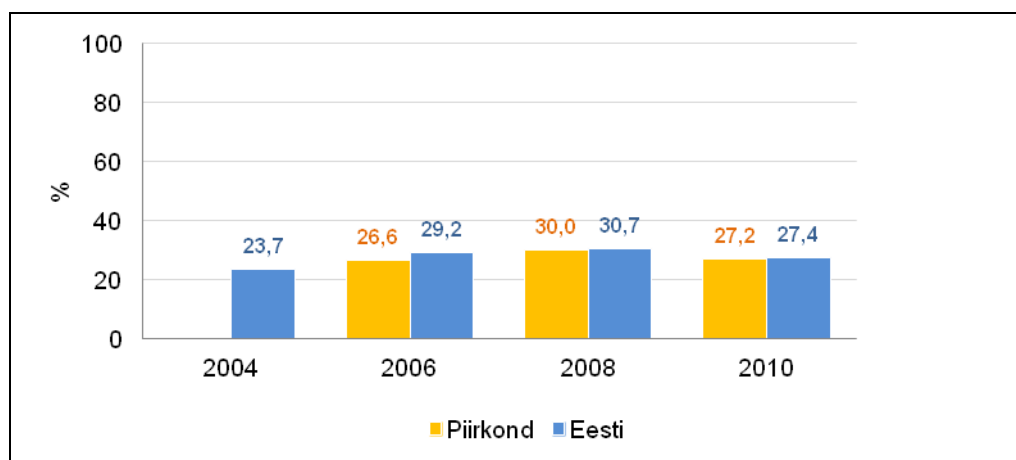
Joonis 72. Oma tervist heaks või üsna heaks hinnanud tööeliste elanike osakaal Lääne- Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Joonis 73. Tööeliste osakaal Virumaal, kes teevad tervisesporti vähemalt kaks korda nädalas. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Joonis 74. Tööealiste elanike osakaal Virumaal, kes vähemalt kuuel päeval nädalas söövad värsket juurvilja. Allikas: Tervise Arengu Instituut

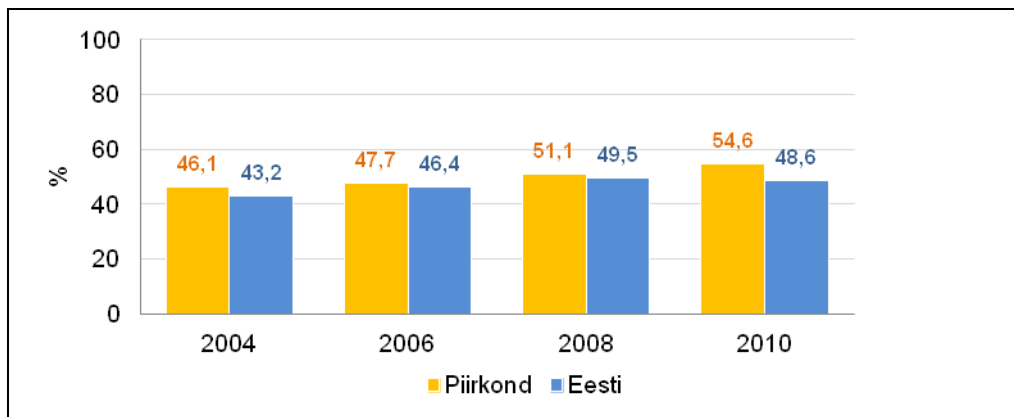
Joonis 75. Tööealiste elanike osakaal Virumaal, kes söövad vähemalt kuuel päeval nädalas värskaid puuvilju või marju. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Oma tervist heaks või üsna heaks hinnanud tööealiste Lääne-Virumaa elanike osakaal on 4% väiksem kui Eestis keskmiselt.

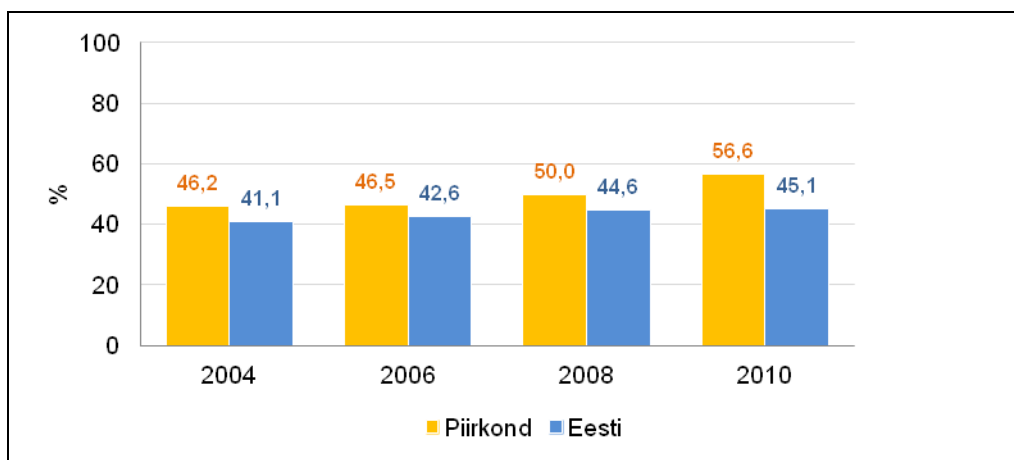
Kuna täiskasvanute tervisekäitumise uuring annab andmed Ida- ja Lääne-Virumaa kohta kokku, siis ei saa eraldi välja tuua oma piirkonna elanike subjektiivset hinnangut tervisekäitumisele.

Eesti täiskasvanud rahvastiku tervisekäitumise uuringu põhjal saab öelda, et umbes pool tööelisest elanikkonnast hindab oma tervist heaks või väga heaks. Hinnang füüsilisele aktiivsusele 2012 on Virumaal 27,5, Eesti keskmine veidi kõrgem 35,5. Uuringu põhjal (2010) võib väita, et kaks korda või enam nädalas tervisesporti harrastanute osa ei ole praktiliselt üldse kasvanud. Tervisespordiga harva tegelemise peamise põhjusena nimetatakse põhiliselt ajapuudust.

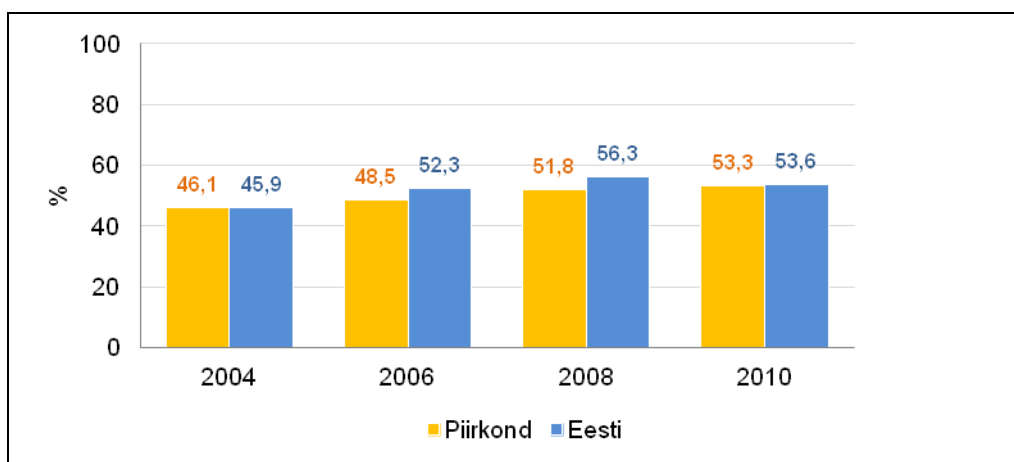
Värsked juur- ja puuvilju sööb elanikkonnast ainult veidi üle 1/5 inimestest.

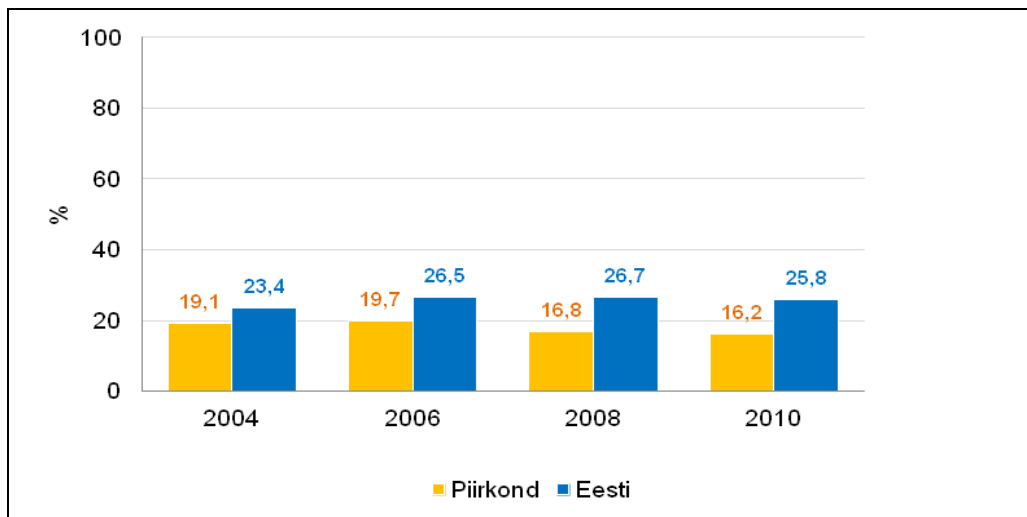
Joonis 76. Ülekaaluliste ja rasvunute (tööaliste) tööaliste osakaal Virumaal kõigist tööelistest. Allikas: Tervise Arengu Instituut

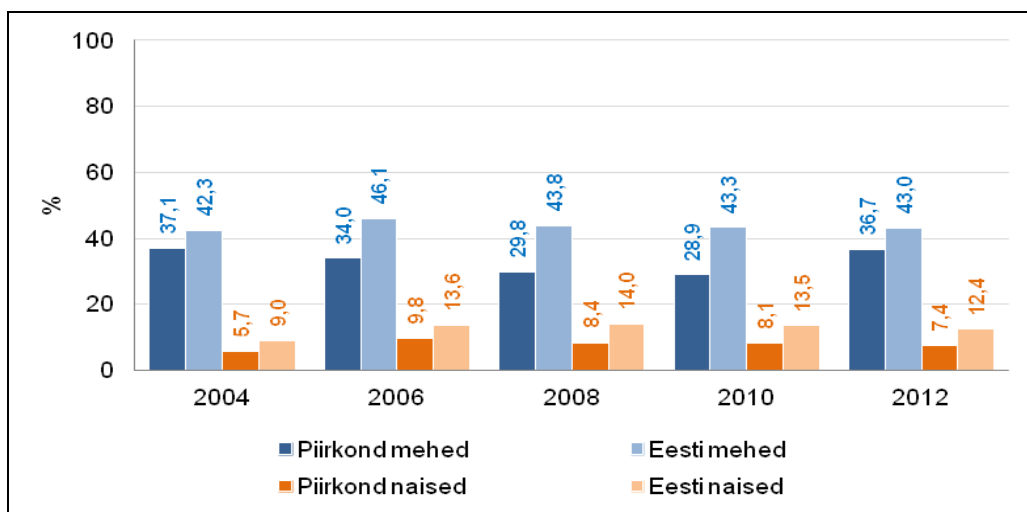
Joonis 77. Ülekaaluliste ja rasvunute (tööaliste) meeste osakaal Virumaal kõigist meestest. Allikas: Tervise Arengu Instituut

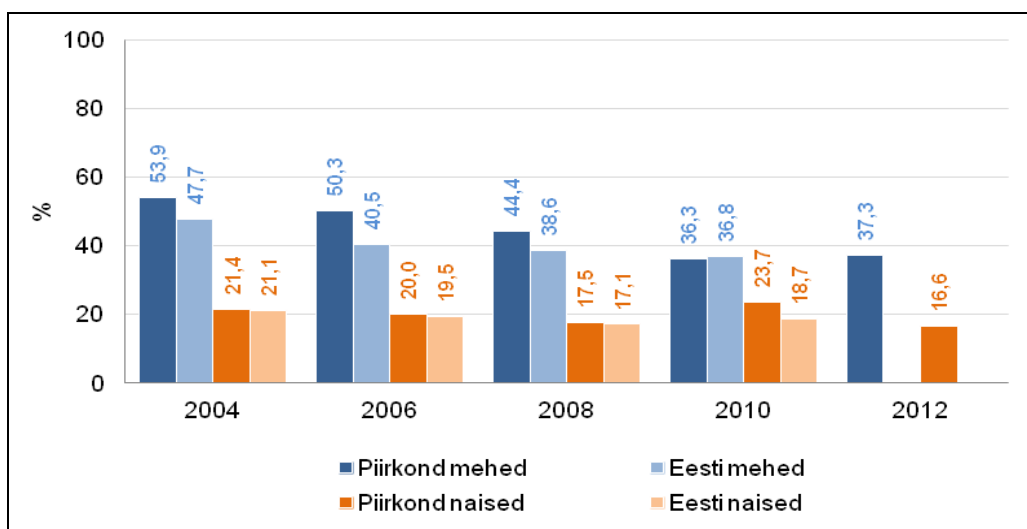
Joonis 78. Ülekaaluliste ja rasvunute (tööaliste) naiste osakaal Virumaal kõigist naistest. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Joonis 79. Vähemalt mõned korrad nädalas alkoholi tarvitavate (tööealiste) elanike osakaal Virumaal. Allikas: Tervise Arengu Instituut

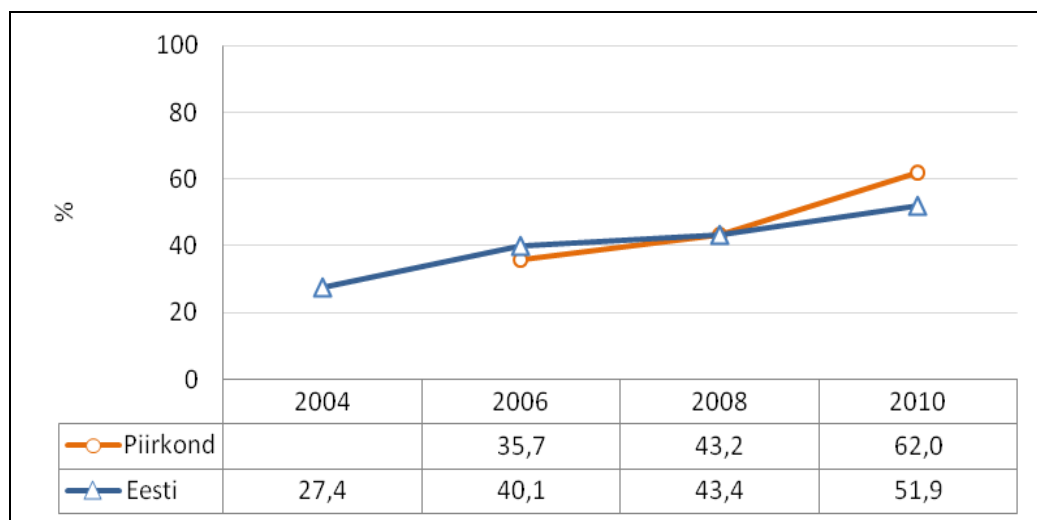

Joonis 80. Vähemalt mõned korrad nädalas alkoholi tarvitavate (tööealiste) elanike osakaal Virumaal, soo lõikes. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Joonis 81. Igapäevaste suitsetajate osakaal Virumaal tööealistest elanikest. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Joonis 82. Viimase 12 kuu jooksul juhupartneriga seksuaalvahekorras olles kondoomi kasutanute osakaal Virumaal kogu tööealisest elanikkonnast. Allikas: Tervise Arengu Instituut

Terviseuuringust lähtub, et ülekaalulisus on Virumaal probleemiks 2010.a. küsitletutest 54,6 %. Ülekaaluliste või rasvunud naiste ja meeste osakaal on aastate lõikes kasvanud, meestest 56,6 % (Eestis 45,1%), naistest 53,3% (Eestis 53,6%).

Alkoholi tarbimine on püsinud võrreldavatel aastatel enam-vähem samal tasemel. Kui veel 2008.a. ületas Virumaal igapäevaste suitsetajate meeste osakaal Eesti keskmist, siis 2010.a. oli see juba pisut väiksem. Suitsetavate naiste osakaal on seevastu tõusnud, mida on märgata ka tänavapildis. Ka raseduse ajal suitsetanud naiste osakaal ületab Eesti keskmist näitajat tunduvalt.

Valimi grupist 38 % ei kasuta juhupartneriga seksuaalvahekorras olles kunagi kondoomi.

5.1 Tervisealase teabe kättesaadavus

Tervisealase info levitamiseks tegeleb maakonna tasandil maavalitsuse juures olev spetsialist, kohalikes omavalitsustes tervisedendusega tegelevad aktiivsed ametnikud. 15 omavalitsusest on kolmeteistkümnes tervisedenduse kontaktisikud. Kuna tervisedendaja ametikohta pole kohalikus omavalitsuses seadusega ette nähtud, siis tegeleb nende küsimustega mingi muu valdkonna spetsialist. Oluline on tahtmine ja soov tervisedendusega tegeleda. Nendeks on sotsiaaltöötajad, spordijuhid, sekretärid ja isegi vallavanemad ise, kes siis vajadusel tegelevad muude tööde vahel tervisedenduse küsimustega. Väikestes omavalitsustes on tihti ametnikud tööga ülekoormatud, sest ametnike arv on viidud miinimumini ja täita tuleb mitme ametniku ülesandeid. Õnneks on tervisedendust peetud oluliseks. Kindlasti jagatakse pidevalt tervisedenduslikku infot perearstide juures, lasteaedades, koolides, noorte- ja päevakeskustes. Tervisealast infot saab veel maakonnalehest Virumaa Teataja, KOV kodulehtedelt, rahva- ja spordiüritustel jne.

5.2 Tervisedenduslikku eluviisi toetavad üritused maakonnas.

Tervisedenduslane tegevus toetub südame- ja veresoonkonnahaiguste ennetamise riiklikule strateegiale. Selle elluviimiseks on maakonnas moodustatud tervisenõukogu ja koostatud tegevuskavad.

Valik maakonnas toimuvaid üritusi:

Südamenädal aprillis
Väikeprojektid koolides ja lasteaedades
Suitsuprii klass" võistluses osalemine
Lääne-Viru maakonna tervisenõukogu koolitused
Tööealise elanikkonna koolitused/seminarid
Teavituskampaaniad (TAI)
Otsi Ossi- eakate ohutusosalased teabepäevad
Kaitse end ja aita teist –ohutusosalased koolitused koolides
Ohutusosalased perepäevad
Eakate ohutuspäev
Vinni-Rakvere Talvejooks
Tamsalu Suusatalv
Tamsalu-Neeruti maraton
Tapa emadepäeva liikumispäev
Tapa rahvajooks
Orienteerumiskolmapäevakud
Emumäe jooks
Eesti Ööjooks
Maakonna jooksusuvi
Jaanijooks
Rakvere Rattapäevak
Annejooks
Pärtlijooks
Madisejooks
Pandivere rattaralli
Rakvere Rattamaraton
Viru-Nigula Rahvajooks
Viitna järve jooks
Aspere-Haljala jooks
Rakvere Rahvajooks
Jooks ümber Porkuni järve
Simuna-Laekvere rahvajooks
triatlon Ebavere Kange
Reinpauli sügisjooks
Struve matk

Allikas: Lääne-Virumaa Spordiliit ja Lääne- Viru Maavalitsus

6 TERVISETEENUSED

6.1 Tervishoiuteenused

Tervishoiuteenused jagunevad statsionaarseks (kus on vajalik osutada haigestunule ööpäevaringset tervishoiuteenust) ja ambulatoorseks (kus ööpäevaringne tervishoiuteenuse osutamine ei ole vajalik) tervishoiuteenuseks.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Tervishoiutöötajad ja -asutused, 31. detsember										
Arstid	105	105	102	100	104	105	105	103	100	94
perearstid	...	...	...	41	43	44	43	42	42	38
Hambaarstid	36	38	38	40	35	39	40	40	45	44
Õendustöötajad	231	234	235	231	246	235	219	233	254	245
Haiglad	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Ravivoodid	241	241	241	241	241	223	214	214	207	218
Arstiabi kasutamine										
Hospitaliseeritud	...	7 650	7 514	7 225	7 215	6 869	6 793	6 727	6 545	6 232
Arsti ambulatoorsed vastuvõtud, tuhat	336,6	340,9	360,0	343,9	368,2	378,3	369,8	342,3	320,3	333,6
perearsti vastuvõtud, tuhat	...	...	...	229,3	240,2	241,2	240,3	225,8	206,7	222,3
Arsti koduvisiidid, tuhat	14,8	12,4	10,4	9,4	8,0	6,7	5,2	4,7	4,3	3,4
perearsti koduvisiidid, tuhat	...	...	...	9,3	7,9	6,2	5,2	4,7	4,2	3,3
Hambaarsti vastuvõtud, tuhat	76,6	82,7	78,3	76,2	84,5	91,6	88,6	57,5	78,3	80,2

Tabel 30. Tervishoid Lääne- Virumaal. Allikas: Statistikaamet

Perearstide nimistu suurus on 1600±400 inimest. Põhjusi, miks inimesed eelistavad üht või teist perearsti, võib olla mitu. Nimistute suuruse võrdlus omavalitsuse elanike arvuga näitab, eriti Rakvere linna puhul, et töökohaga koos valivad inimesed endale ka perearsti linnas, kas siis mugavuse, läheduse või ühistranspordi korralduse tõttu. Kehv ühistranspordikorraldus võib olla ka põhjuseks, miks inimesed kaugematest piirkondadest eelistavad perearsti seal, kus see on neile kättesaadav, nt linnas. Ka asub enamus eriarste ning apteekidest nagoonii Rakveres. Maakonnas tegelevad hambaraviasutused ravi, proteesimine, orthodontia, endodontia, parodontoloogia, kirurgia ja röntgenoloogiaga.

Lääne-Virumaal on kaks haiglat: Rakveres asuv üldhaigla AS Rakvere Haigla koos iseseisva statsionaarse õendusabi ja iseseisva koduõendusosakonnaga ja Tapal asuv hooldushaigla AS Tapa Haigla.

6.2 Nõustamisteenuste kättesaadavus

Virumaal on läbi aastate edukalt arendatud kvaliteetseid ja mitmekülgseid nõustamisteenuseid. Valdavalt on teenus koondunud maakonna keskusesse, kuid samas on mitmeid toetavaid võrgustikke, kelle kaudu infot ja teenuseid maakonda edastada. Lisaks maakondlikele nõustamisteenustele on võimalik abi leida riiklikest interneti, telefoni jm nõustamise teenustest.

NÕUSTAMISKESKUSED LÄÄNE-VIRUMAAL 2012				
Piirkond	Asutus	Address	Teenused	Muu info
Rakvere	Sotsiaalabikeskus	Ed.Vilde 2	sotsiaalnõustamine, eluasemega seotud probleemid, koduhooldusteenuse pakkumine, vältimatu sotsiaalabi osutamine	tasuta
		Vabaduse 59		
	MTÜ Rakvere Diakooniakeskus	Vabaduse 59	Esmatasandi med.abi, nõustamine, öömaja	tasuta
	Kodutute varjupaik			
	Toidupank			toidupank.rakvere@gmail.ee
	Rakvere Haigla AIDSi kabinet	Tuleviku 8	HIV-kiirtest, B, C hepatiidi analüüsid	tasuta, anonüümne
	Mari Viik OÜ	Tuleviku 8	Ambulatoorne psühhiaatriline ja psühholoogiline abi	visiiditasu, kindlustamata kodanikele vastavalt hinnakirjale
	Noorte Nõustamiskabinet	Tuleviku 4 II korrusel	seksuaalne nõustamine, raseduse ja sugulisel teel levivate haiguste ennetamine diagnoos ja ravi	tasuta kuni 25. eluaastani
	Virumaa Ohvriabi Keskus	Tallinna 30 tuba 37	4 nõustab hooletusse jäetud ja halvasti koheldud inimesi ja kuritöö ohvreid	tasuta www.ensib.ee/frame_ohvriabi.html
	Suitsetamisest Loobujate Nõustamine	Tuleviku 1 kopsukabinet	Nõustamine	Tasuta
	Raseduskriisi nõustamine	Ed. Vilde 2a Lõuna põik 1	Raseduskriisi nõustamine	Eelregistreerimine heli@rasedus.ee
	Kliiniline psühholoog Inge Asi	Tuleviku 1 kabinet 30	stress, kroonilised haigused, depressioon, foobiad, söömis- häired, abielu- ja suheteprobleemid, sõltuvused	saatekirjaga 3,2€ (kindlustatule). Haigekassa puudumisel 30€ ingeasi@.ee
OÜ Corrigo	Jaama puistee 6A	sõltuvusprobleemidega isiku ja nende lähedaste nõustamisteenus	inge.Rannu@corrigo.ee	

	Lääne- Viru Õppenõustamis- keskus	Kreutzwaldi 5	Inividuaalsed nõustamised, haridusasutustes nõustamised kohapeal, võrgustikutöö, loengud	Eripedagoogid, logopeed ja psühholoog
	Lääne- Viru Karjäärikeskus	Rohuaia 12, tuba 111	9. ja 12. Klassi õpilaste karjäärinõustamine ja karjääriinfost teavitamine	Karjäärinõustajad, karjääriinfospetsialist
	Eesti Töötukassa Lääne- Virumaa osakond	Kreutzwaldi 5a	tööturuteenused, karjäärinõustamine.	Koondamiskonsultant Karjäärinõustaja, karjääriinfospetsialist Juhtumikorraldajad Töövahenduskonsultandid Tööandjate teenuste konsultant Koolituskonsultant infospetsialistid
		Pikk 7, Väike-Maarja		
	Virumaa Naiste Tugikeskus	<a href="http://www.virunais
tetugi.ee">www.virunais tetugi.ee 56297745; 56297745; <a href="mailto:vi
runaistekesk
us@gmail.co
m">vi runaistekesk us@gmail.co m .	pakub ööpäevaringselt abi lähisuhte vägivalla ohvriks langenud naistele	Tugikeskus pakub Lääne- Virumaal erinevaid tasuta teenuseid: esmane nõustamine; psühholoogilist nõustamist; juriidilist nõustamist; varjupaiga teenust. Varjupaiga aadress on salastatud.
Tamsalu	AIDSi kabinet	Tehnika 1a	HIV kiirtest B, C hepatiidi analüüsid	tasuta anonüümne
Kunda	AIDSi kabinet		HIV kiirtest B, C hepatiidi analüüsid	tasuta anonüümne
Tapa	AIDSi Ennetus- ja Narko-nõustamis- keskus	Valve 30	Rasedustestid, nõustamine, kondoomid, süstlavahetus	tasuta anonüümne
Üle- eestilised	Noorte Usaldustelefon	Tel 646 6666		
	Usaldustelefon	126; 127		www.usaldus.ee
	MTÜ Eluliin	655 8088; 655 5688		www.eluliin.ee
	Anonüümsed Alkohoolikud	Rakvere, Pikk 19	järgepidev tugisüsteem	www.aaestonia.com

Tabel 31. Nõustamisteenused Lääne-Virumaal. Allikas: Lääne- Viru Maavalitsus

6.3 Kuni 2-aastaste laste hõlmatus immuniseerimisega

Vajalik oleks vaktsineerimise taset tõsta. Paljud vanemad jätavad lapsed vaktsineerimata usus, et haiguse esinemist pole, aga lastega reisitakse palju ja on oht sattuda nakkusohtlikesse paikadesse või toob tuttav reisilt nakkuse.

2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
96	96	96	97,5	97	97,7	96,9	96,8	96,6	96,5

Tabel 32. Kuni 2. aastaste laste hõlmatus vaktsineerimisega. Allikas: Terviseamet

Riiklikku immuniseerimiskavasse lisatakse uus väikelastele suunatud vaktsiin.

2014 aasta 1. juulist hakatakse riikliku immuniseerimiskava kohaselt vaktsineerima kõiki väikelapsi rotaviirusnakkuse vastu.

Rotaviirusnakkus on viiruslik haigus, mis põhjustab mao-peensoole põletikku (gastroenteriiti). Haigus on ägeda kuluga, millega kaasneb oksendamine, vesine kõhulahtisus ja palavik. Haigestuda võivad igas vanuses inimesed, kuid peamise haigestunute rühma moodustavad alla 5-aastased lapsed, kes vajavad rotaviirusnakkuse tõttu sageli haiglaravi. Tegu on kõige sagedasema väikelaste hospitaliseerimist vajava vaktsiin-vältitava haigusega Eestis. Raskematel juhtudel tekib väikelapsel eluohtlik dehüdratatsioon ehk veetustumine. Haigus on väga nakkav ning levib sagedasti puhangukena. Haigusümptomid kestavad keskmiselt 4-5 päeva.

Aastatel 2006–2013 on Eestis registreeritud vahemikus 892–2287 rotaviirusest tingitud haigusjuhtu aastas. Haiguse laialdane levik ja sage esinemine ning sellest tingitud väikelaste sage hospitaliseerimise vajadus on peamised põhjused, miks otsustati lisada vaktsineerimine rotaviirusnakkuse vastu riiklikusse immuniseerimiskavasse.

Rotaviirusnakkuse vastane vaktsineerimine aitab väikelastel vältida rotaviirusnakkusest tingitud mao-peensoolepõletikku ja hospitaliseerimist. Vaktsineerimisega hoitakse ära rotaviirusnakkuse puhanguid väikelaste kollektiivides. Kuna haigust esineb väga sagedasti ning selle keskmine kestus on kuni nädal, siis vähendab vaktsineerimine oluliselt ka lapsevanemate vajadust puududa töölt lapse haigusaegse hoolduse ja põetamise tõttu.

Eesti ravimiregistris on registreeritud kaks rotaviirusnakkusevastast vaktsiini, mis on ohutud ning tõhusad rotaviirusnakkuse ennetamisel väikelastel. Vaktsiine manustatakse suukaudselt sõltuvalt vaktsiinist kaks või kolm doosi immuniseerimiskava alusel vanuses 2, 3 ja 4,5 kuud.

Vaata lisaks: Immuniseerimiskava Eestis Terviseameti kodulehel.

7 PEAMISED PROBLEEMVALDKONNAD JA SEKKUMISVAJADUSED

1. Rahvastik.

- 1.1. Jätkub maakonna rahvastiku vähenemine ja elanikkonna vananemine.
- 1.2. Negatiivne iive suureneb jätkuvalt.
- 1.3. Rahvastiku ränne on maakonnast välja, rändesaldo on viimastel aastatel pidevalt negatiivne, seda eriti nooremate inimeste arvel. Minnakse mujale õppima või tööle ja jäädakse sinna ka elama.
- 1.4. Sünnitusealiste naiste vähenemine. Abortide arv on suur, vaatamata tänapäevastele raseduse planeerimise vahenditele, seega naiste tervisele täiendav ohuallikas.
- 1.5. Liiga suur on ka suitsetavate last ootavate emade arv.
- 1.6. Kõige suurem on suremus südame-vereringeelundite haigustesse.
- 1.7. Meeste suremus alkoholisurmadesse on 5,5% (2013.a.)
- 1.8. Haigestumus grippi ja täpsustamata soolte bakter- ja viirusnakkustesse on hakanud tõusma.

2. Sotsiaalne sidusus ja võrdsed võimalused

- 2.1. Eesti keskmisega võrreldes on Lääne-Virumaal keskmine brutopalk väiksem. Vähem ka võimalusi tervislike valikute tegemiseks, nagu tervislik toitumine, tervisesport, huvitegevused ja turvavahendite kasutamine.
- 2.2. Naiste keskmine brutopalk on 72% meeste keskmisest brutopalgast (2012.a. andmed).
- 2.3. Töötus on Lääne- Virumaal väiksem kui Eesti keskmine, kuid isegi see vähene suurendab ebavõrdsust.
- 2.4. Suhtelise vaesuse määr on Lääne- Virumaal 22,9% (Eestis keskmine 17,5%)
- 2.5. Ülalpeetavaid on Lääne- Virumaal veidi üle poole (2013.a. 54%), see nõuab suuremaid kulutusi riigilt ja omavalitsustelt erinevate teenuste ja toetuste osutamiseks.

3. Laste ja noorte turvaline ning tervislik areng

- 3.1. Õpilaste arv koolides pidevalt väheneb, mis omakorda ei võimalda koolidel pakkuda erinevaid teenuseid (huviringid, treeninggrupid jm).
- 3.2. Õpilaste tervise kohta ei koguta maakondlikku statistikat terviklikult, see omakorda ei võimalda planeerida maakondlikke ennetustegevusi.
- 3.3. Laste järjest suurenev internetis viibimine vähendab nende suhtlemisoskust teiste inimestega, suurendab riski tervisele.
- 3.4. Majanduslik surutis ja rahalised võimalused on kahandanud laste liikumisharrastust ja osavõttu huvitegevusest.
- 3.5. Probleemiks on noorte ülekaalulisus (vähesel määral on ka alakaalulisi õpilasi), vähene liikumisaktiivsus, rühihäired, nägemisteravuse langus, vererõhutõus, ka depressiivsus.
- 3.6. Kooli tervishoiutöötajad on ainult suuremates linnakoolides, vajadus on kindlasti suurem. Kohapeal tehakse vaktsineerimist, viiakse klassides läbi esmaabiloenguid ja antakse meditsiinilist abi.
- 3.7. Palju on ka koolis juhtunud vigastusi.
- 3.8. Noorte suitsetamine (mokatubakas, vesipiip), kanepi tarvitamine rohkem, kui Eestis keskmiselt.

4. Tervislik elu-, õpi- ja töökeskkond

- 4.1. Tööorganisatsioonid maakonnas ei suuda oma töötajatele piisavalt pakkuda erinevaid tervist edendavaid teenuseid. Kehtib jätkuvalt tervisetgevustele erisoodustusmaks.
- 4.2. Tervistedendavate liikumisvõrgustikega liitumine on lisakohustus ja ei ole motiveeriv.

4.3. Vähene kehaline aktiivsus. Põhjustab kehaliste funktsioonide langust ja põdurust, vähemalt pool tundi aktiivset kehalist tegevust päevas aitab ära hoida südame-veresoonkonna ja hingamisteede haiguste, ülekaalulisuse, suhkruhaiguse ja kõrgvererõhutõve riski ning parandab üldist füüsilist ja vaimset enesetunnet.

4.4. Ühistranspordi pidev vähendamine ei võimalda kaugemal äärealadel elavatel inimestel saada võrdsetel tingimustel maakonnakeskuses pakutavaid teenuseid. Ühistranspordivõrk on üles ehitatud põhimõttel, et inimestel peab säilima ühendus maakonnakeskustega, see annab küll võimaluse liikumiseks, tavaliselt kaugemates piirkondades üks kord päevas, kuid pole piisavalt paindlik. Arsti juurde minekuks kulub terve päev või hoopiski jääb asjaajamiseks väga piiratud aeg.

4.5. Veeprobleemid on korterelamute majadesisese torustikuga. Neid pestakse läbi ainult elanike tellimisel, mida raha puudusel ei tehta piisavalt. Joogivee kvaliteet halveneb, kui joogiveetorud ja mahutid on amortiseerunud, tarbimine väike ja seega vee vähene liikumine, avariid ja sagedused veekatkestused või on tegemist trassi lõpuga. Paljude lahtiste erakaevude vesi ei vasta normidele. Kaebused tulenevad peamiselt vee halva lõhna, maitse ja hõngususe kohta. Et erakaevude vesi saadakse pinnaseveest, siis satub reostus sinna kergemini.

4.6. Liiklusõnnetustes vigastatute arv on suurenenud. Helkurit kannab 62% (2010.a.) inimestest. Tagaistmel paneb turvavöö kinni 68,6% sõitjatest (2010.a.)

4.7. Suitsuandur on kohustuslik, aga olemas 96% kodudes (2013.a.).

5. Tervislik eluviis

5.1. Alkoholi kättesaadavus on ülisuur vaatamata riiklikule alkoholipoliitikale ja erinevatele kampaaniatele.

5.2. Kehaline liikumine, kui tervistava eluviisi üks osa on vähetähtsustatud. Vähemalt 2x nädalas liigub ainult 27,5% inimestest.

5.3. Ülekaaluliste arv tööaliste hulgas on väga suur: meestest 56,6%, naistest 53,3% (2010.a.)

5.4. Suitsetajaid tööelisi naisi on 16,6%, mehi 37,3% (2012.a.)

5.5. Tööelistest inimestest 38 % ei kasuta juhupartneriga seksuaalvahekorras olles kunagi kondoomi (2010.a.).

6. Terviseteenused

6.1. Maakonnas on väljaarendatud erinevad nõustamisteenused, nende kättesaadavus on hea, kuid tihti kodukohast kaugel ehk maakonnakeskuses. Nõustamisteenust teha veelgi kättesaadavamaks, suurendada valikut.

6.2. Elanikkonna vananemisega suureneb hoopis tervishoiuteenuste tarbimine.

6.3. Kuni 2.aastaste laste immuniseerimine- 96,5%, soovituslik vähemalt 98%.

Eeltoodut arvesse võttes, on koostatud Lääne-Viru maakonna tervisedenduse tegevuskava aastateks 2014-2018.

8 TEGEVUSKAVA 2014-2018.a.

Tegevussuunad

- Lääne- Viru maakonna tasakaalustatud ja stabiilne arendamine jätkusuutlikkuse tagamiseks.
- Ökosüsteemi stabiilsuse tagamine.
- Elukeskkonna jätkuv väärtustamine teadlikkuse tõstmise kaudu.
- Puhta keskkonnaga, avatud ja turvalise maakonna kujundamine.
- Tervise ja elukeskkonnaga seotud ebavõrdsuste vähendamine.
- Tingimuste loomine elu-, õpi- ja töökeskkonnast tulenevate terviseriskide vähendamiseks
- Kogukonna tugevdamine solidaarsuse suurendamise, kolmanda sektori ja sotsiaalsete võrgustike arendamise kaudu.
- Elutervete eluviiside propageerimine ja teabematerjali levitamine noorteüritustel
- Lastele ja noortele suunatud tervislikke eluviise tutvustatavate programmide toetamine

Tegevus	Eesmärk	Aeg	Maksumus
1.1 Tervisedenduse alase teabe jagamine; infopäevad. 1.2 Info kajastamine maakonnalehes, kohalike omavalitsuste väljaannetes ja kodulehtedel.	1. Tervise ja tervisedenduse info on kättesaadav kõigile maakonna elanikele	pidev	2 000
2.1 Terviseprofiili täiendamine uute andmetega ja tegevuskava uuendamine. 2.2 Terviseprofiil ja tegevuskava on kättesaadavad ja avatud ettepanekuteks interneti keskkonnas. 2.3 Maakonna tervisenõukogu ja kohalike omavalitsuste tervise-nõukogude/ komisjonide võimestamine: nõupidamised, infopäevad, koolitused/seminarid. 2.4 Koostööpartnerite võimestamine ja kaasamine: koolitused, infotunnid, terviseüritused.	2. Tervisedenduse Valdkonna arengu planeerimine, tegevuste planeerimine kaasates sihtrühmi	2014; 2015; 2016; 2017; 2018	30 000
3.1 Kohalike omavalitsuste terviseprofiilide koostamisele, tervisedenduslike üritustele/ tegevustele kaasaaitamine: nõustamised, infotunnid. 3.2 Koolitused, seminarid.	3. Kohalike omavalitsuste suutlikkuse võimestamine rahvastiku tervise hindamiseks, tervisedenduslike tegevuste planeerimiseks ja elluviimiseks	2014; 2015; 2016; 2017; 2018	5 000
4.1 Riskirühmade kaardistus (eakad, paljulapselised pered, üksikvanemaga pered). 4.2 Seminaride, infopäevade korraldamine. 4.3 Puuetega Inimeste Koja ja KOV sotsiaaltööstajate	4. Vähekindlustatud perede ja haavatavate riskirühmade kaasamine	2014; 2015; 2016; 2017; 2018	50 000

kaasamine tegevuste, infopäevade, koolituste/seminaride korraldamisele.			
5.1 Perearstide ja pereõdede kaasamine ennetustöösse. 5.2 Koostöö haigekassaga. 5.3 Tervisedenduslikud tegevused koostöös politsei, päästeameti ja Maanteeametiga. 5.4 Koostöö koolide ja koolieelsete lasteasutustega, õpetajate ja lastevanemate koolitamine, kaasamine ühisüritustesse. 5.5 Külaseltside, seltsingute ja MTÜde kaasamine tervisedenduslike ürituste korraldamisele.	5. Kohalike omavalitsuste ja erinevate ametkondade koostöö haiguste ja vigastuste ennetamisel	2014; 2015; 2016; 2017; 2018	100 000
6.1 TEK/TEL võrgustiku laienemisele kaasaaitmine, nõupidamised, infopäevad, seminarid, koolitused. 6.2 Ühisüritused TEK/TEL võrgustiku liikmetele. 6.3 Mitte TEK/TEL liikmete kaasamine ühisüritustesse. Spordi- ja liikumisalaste ürituste korraldamine. (spordiürituste sari, pere- ja tervisepäevad jne). 6.4 Lastevanemate koolitused, seminarid, infopäevad. 6.5 Tervislike eluviiside ja seksuaalervise koolitused, seminarid õpetajatele, lastevanematele ja õpilastele. 6.6 Üritused tervisliku liikumise, toitumise, sõltuvusainete, HIV/AIDSi ennetamise teemadel koolides ja noortekeskustes ning liikumise, toitumise teemadel lasteaedades. 6.7 KEAT koolituste korraldamises osalemine.	6. Laste ja noorte füüsilise ja vaimse tervise ning sotsiaalse arengu edendamine	2014; 2015; 2016; 2017; 2018	50 000
7.1 Toitumise, liikumise, riskikäitumise ja tervislike eluviiside teemaliste infopäevade ja seminaride korraldamine. 7.2 Tervislike eluviise propageerivate ja vigastuste ennetuslike tegevuste korraldamine, traditsiooniliste terviseürituste (südamenädal,	7. Terviseteadlikkuse tõstmine erinevatesse sihtgruppidesse kuuluvate inimeste seas	2014; 2015; 2016; 2017; 2018	60 000

liikumisaasta jne) korraldamisele kaasaaitamine. 7.3 Fertiilses eas naiste ja meeste koolitused suguelu, aborte ja rasedusega seoses. Loengud, rühmatööd jne. 7.4 Tervisekampaaniate läbiviimine.			
8.1 Olmeohutuse ja riskide hindamine. 8.2 Statistika kogumine ja analüüsimine ning meetmete kavandamine. 8.3 Tervislikke eluviise ja ohutusalast keskkonda puudutavad infopäevad. 8.4 Meeste tervisepäev. Võimalus tervisenäitajaid testida. 2x aastas.	8. Terviseriskide hindamine ja teavitamise tõhustamine	2014; 2015; 2016; 2017; 2018	40 000

Tabel 33. Tegevuskava 2014-2018.a.

9 KASUTATUD KIRJANDUS JA MUUD ALLIKAD

Eesti Rahvastiku Tervise Arengukava infovoldik <http://www.sm.ee/tegevus/tervis.html> (06.01.2010)

Indikaatorite nimekiri <http://www.terviseinfo.ee/web/?id=2736> (06.01.2010)

Kohaliku omavalitsuse ja maakonna terviseprofiili koostamine
<http://www.terviseinfo.ee/web/?id=2736> (06.01.2010)

Lääne-Viru maakonna aastaraamatud 2002- 2008

Majandustegevuse register <http://mtr.mkm.ee/default.aspx?s=otsi> (29.01.2010)

Maksu- ja Tolliamet <http://www.emta.ee>

Rahvastiku Tervise Arengukava 2009–2020 <http://www.sm.ee/tegevus/tervis.html> (06.01.2010)

Ravikindlustusega hõlmamata isikud <http://www.haigekassa.ee>

Õiguskansleri büroo uuring 2009 <http://www.oiguskantsler.ee/?menuID=297> (20.01.2010)

Eesti Statistikaameti Statistika andmebaasid <http://www.stat.ee>

Töötukassa andmebaas <http://www.tootukassa.ee> (01.02.2010)

Tervise Arengu Instituudi Tervisestatistika andmebaasid <http://www.tai.ee>

Lääne- Viru Maavalitsuse alaealiste komisjoni andmed

Lääne- Viru Maavalitsuse rahvastikuregister

Politsei ameti andmebaas, ALIS (polis)

Terviseameti andmebaas

Keskkonnaameti andmebaas

Naabrivalve koduleht <http://www.naabrivalve.ee>

Eesti Hariduse Infosüsteem (EHIS)

Maakonna sotsiaalne seisund, tervisekäitumine ja tervishoiuteenuste tarbimine” L-Viru
Maavalitsuse uuring 1997.a.

Lääne- Virumaa Spordiliidu koduleht <http://www.lvsl.ee>

Eesti Spordiregister <http://www.spordiregister.ee>

10 Lisad

Spordihoone/-saali või rajatise nimetus	Ehitise liik (võimalusel, vt spordiehtiste liigid)	Kohalik oma-valitsus	Asukoha aadress	Haldaja nimi	E-post/kontakt
Aarla Puhkeküla golfirada	Spordiväljak, golf	Rägavere vald	Viru-Kabala küla, Rägavere vald	Ojassaar OÜ	info@aarlapuhkekyla.ee
Aarla Puhkeküla rannavõrkpalli väljak	Spordiväljak, rannavõrkpall	Rägavere vald	Viru-Kabala küla, Rägavere vald	Ojassaar OÜ	info@aarlapuhkekyla.ee
Aarla Puhkeküla tenniseväljak	Spordiväljak, tennis	Rägavere vald	Viru-Kabala küla, Rägavere vald	Ojassaar OÜ	info@aarlapuhkekyla.ee
Aaspere spordiväljak	Sportmängude väljak	Haljala vald	Aaspere küla	MTÜ Aaspere Külakoda	aaspererk@haljala.ee
Kärmu spordiväljak (Kurepesa)	Sportmängude väljak	Haljala vald	Kärmu küla	Janek Leevand	+372 5290266
AQVA veekeskuse jõusaal	Spordisaal, jõusaal	Rakvere linn	Parkali 4, Rakvere linn	Aqva Hotels OÜ	info@aqvahotels.ee
AQVA veekeskuse ujula	Siseujula	Rakvere linn	Parkali 4, Rakvere linn	Aqva Hotels OÜ	info@aqvahotels.ee
Arma Ratsatalu	Ratsutamisplats	Vihula vald	Rutja küla, Vihula vald	Mare Kalme Arma Ratsatalu	armaratsatalu@gmail.com
Ebavere liikumisrajad	Liikumisrada, kergliiklustee	Väike-Maarja vald	Ebavere Küla, Väike-Maarja vald	Väike- Maarja Spordikeskus	info@ebaverekeskus.ee
Ebavere Tervisespordikeskus	Staadion, suusastaadion	Väike-Maarja vald	Ebavere Küla, Väike-Maarja vald	Väike- Maarja Spordikeskus	info@ebaverekeskus.ee
Essu spordiväljak	Sportmängude väljak	Haljala vald	Essu küla		krista.hytsi@haljala.ee
Haljala Gümnaasiumi jõusaal	Spordisaal, jõu- /tõstesaal	Haljala vald	Rakvere mnt 10, Haljala	Haljala Gümnaasium	kool@haljala.ee
Haljala Gümnaasiumi siselasketiir	Siselasketiir, õhupüssi-/püstolitiir	Haljala vald	Rakvere mnt 10, Haljala	Haljala Gümnaasium	kool@haljala.ee
Haljala Gümnaasiumi staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Haljala vald	Rakvere mnt 10, Haljala	Haljala Gümnaasium	kool@haljala.ee
Haljala Gümnaasiumi võimla	Võimla, sportmängude saal	Haljala vald	Rakvere mnt 10, Haljala	Haljala Gümnaasium	kool@haljala.ee
Haljala korvpalli väljak	Spordiväljak, korvpall	Haljala vald	Rakvere mnt 10, Haljala	Haljala Gümnaasium	kool@haljala.ee
Haljala rannavõrkpalli väljak	Spordiväljak, rannavõrkpall	Haljala vald	Rakvere mnt 10, Haljala	Haljala Gümnaasium	kool@haljala.ee
Jäneda spordihoone	Spordihall, sportmängud	Tapa vald	Jäneda 73602	Jäneda kool	tonu@janedakool.ee

Jäneda staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Tapa vald	Jäneda 73602	Jäneda kool	tonu@janedakool.ee
Jäneda Talli ratsutamisplats	Ratsutamisplats	Tapa vald	Jäneda küla, Tapa vald	Jäneda Hobuse-kasvanduse OÜ	info@janedatall.ee
Jäneda matkarada „Presidendi matk“	Liikumisrada	Tapa vald	Jäneda küla, Tapa vald	MTÜ SK Presidendirada	info@presidendirada.ee
Kadrina Keskkooli jooksumaneež	Spordisaal, sisekergejõustikurada	Kadrina vald	Rakvere tee 4, Kadrina	Kadrina Keskkool	arvo@kadrina.edu.ee
Kadrina Keskkooli mängudeväljak	Spordiväljak, sportmängud	Kadrina vald	Rakvere tee 4, Kadrina	Kadrina Keskkool	arvo@kadrina.edu.ee
Kadrina Keskkooli staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Kadrina vald	Rakvere tee 4, Kadrina	Kadrina Keskkool	arvo@kadrina.edu.ee
Kadrina Keskkooli võimla	Võimla, sportmängude saal	Kadrina vald	Rakvere tee 4, Kadrina	Kadrina Keskkool	arvo@kadrina.edu.ee
Kadrina Spordikompleksi jõusaal	Spordisaal, jõu- /tõstesaal	Kadrina vald	Rakvere tee 14, Kadrina	Kadrina Sport OÜ	sport@kadrina.ee
Kadrina Spordikompleksi lasketiir	Siselasketiir, õhupüssi-/püstoliitiir	Kadrina vald	Rakvere tee 14, Kadrina	Kadrina Sport OÜ	sport@kadrina.ee
Kadrina Spordikompleksi spordisaal	Võimla, sportmängude saal	Kadrina vald	Rakvere tee 14, Kadrina	Kadrina Sport OÜ	sport@kadrina.ee
Kadrina Spordikompleksi ujula	Siseujula	Kadrina vald	Rakvere tee 14, Kadrina	Kadrina Sport OÜ	sport@kadrina.ee
Kunda Koidu tn korvpalliväljak	Spordiväljak, korvpall	Kunda linn	Koidu tn, Kunda	Kunda linnavalitsus	linnavalitsus@kunda.ee
Kunda Lähta motokrossirada	Tehnikaspordi tehisrada, motokross	Kunda linn	Lähta, Kunda	Kunda Motoklubi	kundarc@hotmail.ee
Kunda rannavõrkpalli väljakud	Spordiväljak, rannavõrkpall	Kunda linn	Kunda rand	Kunda Võrkpalliklubi	kyllike.koha@mail.ee
Kunda Spordikeskuse jõusaal	Spordisaal, jõu- /tõstesaal	Kunda linn	Kasemäe 19, Kunda	Kunda Spordikeskus	spordikompleks@kunda.ee
Kunda Spordikeskuse korvpalliväljak	Spordiväljak, korvpall	Kunda linn	Kasemäe 19, Kunda	Kunda Spordikeskus	spordikompleks@kunda.ee
Kunda Spordikeskuse rannavõrkpalliväljak	Spordiväljak, rannavõrkpall	Kunda linn	Kasemäe 19, Kunda	Kunda Spordikeskus	spordikompleks@kunda.ee
Kunda Spordikeskuse spordihall	Sportmängude saal	Kunda linn	Kasemäe 19, Kunda	Kunda Spordikeskus	spordikompleks@kunda.ee
Kunda Spordikeskuse staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Kunda linn	Kasemäe 19, Kunda	Kunda Spordikeskus	spordikompleks@kunda.ee
Kunda Spordikeskuse ujula	Siseujula	Kunda linn	Kasemäe 19, Kunda	Kunda Spordikeskus	spordikompleks@kunda.ee

Kunda Spordikeskuse võimlemissaal	Spordisaal, liikumissaal	Kunda linn	Kasemäe 19, Kunda	Kunda Spordikeskus	spordikompleks@kunda.ee
Kunda Ühisgümnaasiumi siselasketiir	Siselasketiir, õhupüssi-/püstoliitir	Kunda linn	Kasemä 22, Kunda	Kunda Ühis-gümnaasium	eivor@kyg.ee
Kunda Ühisgümnaasiumi võimla	Võimla, sportmängude saal	Kunda linn	Kasemä 22, Kunda	Kunda Ühis-gümnaasium	eivor@kyg.ee
Kuusekännu Ratsakeskus	Ratsutamisplats	Kadrina vald	Loobu küla, Kadrina vald	Kuusekännu Ratsatalu	kuusekannu@maaturism.ee
Laekvere jahilasketiir	Välislasketiir, jahilasketiir	Laekvere vald	Vassivere, Laekvere vald	Laekvere Jahimeeste Ühing	laekvere@lasketiir.ee
Laekvere Põhikooli spordisaal	Spordisaal, liikumissaal	Laekvere vald	Kesk 8, Laekvere	Laekvere Põhikool	laekverepk@laekvere.ee
Laekvere põhikooli staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Laekvere vald	Kesk 8, Laekvere	Laekvere Põhikool	laekverepk@laekvere.ee
Lahu algkooli võrkpalliväljak	Spordiväljak, võrkpall	Rakke vald	Lahu küla, Rakke vald	Lahu Algkool	lahualgkool@hot.ee
Lainela korvpalliväljak	Spordiväljak, korvpall	Vihula vald	Neeme tee 70, Käsmu, Vihula vald	Lainela OÜ	lainela.puhkekyla@gmail.com
Lainela tenniseväljak	Spordiväljak, tennis	Vihula vald	Neeme tee 70, Käsmu, Vihula vald	Lainela OÜ	lainela.puhkekyla@gmail.com
Lasila Põhikooli korvpalliväljak	Spordiväljak, korvpall	Rakvere vald	Vahtra puiestee 17, Lasila, Rakvere vald	Lasila Põhikool	info@lasila.edu.ee
Lehtse Kultuurimaja spordisaal	Spordisaal	Tapa vald	Rägavere tee 19, Lehtse 73601	Lehtse Kultuurimaja	lehtse.kultuurimaja@tapa.ee
Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli spordisaal	Spordisaal	Vinni vald	Mõdriku 46609, Vinni vald	Lääne-Viru Rakendus-kõrgkool	info@modriku.edu.ee
Lääne-Viru Rakenduskõrgkooli staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Vinni vald	Mõdriku 46609, Vinni vald	Lääne-Viru Rakendus-kõrgkool	info@modriku.edu.ee
Muuga Spordihoone	Spordihoone, sportmängud	Laekvere vald	Alekvere tee 1, Muuga 46502	Laekvere Vallavalitsus	sport@laekvere.ee
Muuga Spordihoone jõusaal	Spordisaal, jõu- /tõstesaal	Laekvere vald	Alekvere tee 1, Muuga 46502	Laekvere Vallavalitsus	sport@laekvere.ee
Muuga Spordihoone asfaltkattega spordiväljak	Spordiväljak, tänavakorvpall	Laekvere vald	Alekvere tee 1, Muuga 46502	Laekvere Vallavalitsus	sport@laekvere.ee
Muuga Spordihoone spordiväljak	Spordiväljak, võrkpall/korvpall	Laekvere vald	Alekvere tee 1, Muuga 46502	Laekvere Vallavalitsus	sport@laekvere.ee
Muuga Spordihoone liivavõrkpalliväljak	liivavõrkpall	Laekvere vald	Alekvere tee 1, Muuga 46502	Laekvere Vallavalitsus	Sport@laekvere.ee
Mõedaku Spordibaas	Staadion, suusastaadion	Rägavere vald	Mõedaka 46701, Rägavere vald	Mõedaku Spordibaas MTÜ	moedaku@ragaverevv.ee

Mõedaku Spordibaasi korvpalliväljak	Spordiväljak, korvpall	Rägavere vald	Mõedaka 46701, Rägavere vald	Mõedaku Spordibaas MTÜ	moedaku@ragaverevv.ee
Mõedaku Spordibaasi laskesuusatamise tiir	Püssitiir	Rägavere vald	Mõedaka 46701, Rägavere vald	Mõedaku Spordibaas MTÜ	moedaku@ragaverevv.ee
Mõedaku Spordibaasi slaalominõlv	Mäesuusa- ja lumelauasõidunõlv	Rägavere vald	Mõedaka 46701, Rägavere vald	Mõedaku Spordibaas MTÜ	moedaku@ragaverevv.ee
Mõedaku Spordibaasi suusarada	Suusarada	Rägavere vald	Mõedaka 46701, Rägavere vald	Mõedaku Spordibaas MTÜ	moedaku@ragaverevv.ee
Mõedaku Spordibaasi tenniseväljak	Spordiväljak, tennis	Rägavere vald	Mõedaka 46701, Rägavere vald	Mõedaku Spordibaas MTÜ	moedaku@ragaverevv.ee
Männikumäe slaalominõlv	Mäesuusa- ja lumelauasõidunõlv	Tapa vald	Karja tänav, Tapa	Männikumägi MTÜ	riho.looper@tapa.ee
Männikumäe suusa- ja jooksurajad	Liikumisrada, suusarada	Tapa vald	Karja tänav, Tapa	Männikumägi MTÜ	riho.looper@tapa.ee
Männikumäe Terviserada	maastikurada	Tapa vald	Pargi 12, Tapa	Tapa Spordikeskus	Riho.looper@tapa.ee
Mätta Ratsatalu	Ratsutamispplats	Vihula vald	Paasi küla, Vihula vald	Katrin Jõgi	info@ratsatalu.ee
Oandu-Võsu matkarada	Liikumisrada, suusarada	Vihula vald	Oandu küla, Vihula vald	RMK Oandu looduskeskus	oandu.looduskeskus@rmk.ee
Pariisi Puhkeküla suusarada	Liikumisrada, suusarada	Kadrina vald	Pariisi 45201, Kadrina vald	O.K. Neeruti AS	info@pariisi.ee
Pariisi Puhkeküla uisuväljak	Spordiväljak, uisuväljak	Kadrina vald	Pariisi 45201, Kadrina vald	O.K. Neeruti AS	Info@pariisi.ee
Pariisi Puhkeküla võrkpalliväljak	Spordiväljak, võrkpall	Kadrina vald	Pariisi 45201, Kadrina vald	O.K. Neeruti AS	info@pariisi.ee
Porkuni Kullas – paadilaenus	Sõudmisvõimalus	Tamsalu vald	Porkuni, Tamsalu vald	Einar Valliste	
Rakke korvpalli- ja ekstreemspordiväljak	Korvpalli- ja ekstreemspordi väljak	Rakke vald	Faehlmanni tee 33, Rakke	Rakke Spordiklubi	enno.eilo@gmail.com
Rakke Gümnaasiumi staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Rakke vald	Faehlmanni tee 46, Rakke	Rakke Gümnaasium	rakkeg@rakke.edu.ee
Rakke Gümnaasiumi võimla	Võimla (sportmängude saal, jõusaal)	Rakke vald	Faehlmanni tee 46, Rakke	Rakke Gümnaasium	rakkeg@rakke.edu.ee
Rakke korvpalliväljak	Spordiväljak, korvpall	Rakke vald	Faehlmanni tee 33, Rakke	Rakke Spordiklubi	enno.eilo@gmail.com
Rakke liikumisrajad	Valgustatud suusa- ja jooksurajad	Rakke vald		Rakke Spordiklubi	enno.eilo@gmail.com
Rakke Linnamäe staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Rakke vald	Staadioni tn, Rakke	Rakke Spordiklubi	enno.eilo@gmail.com

Rakke mägiratta rada	Rattarada	Rakke vald	Rakke	Rakke Spordiklubi	enno.eilo@gmail.com
Rakvere Ametikooli korvpalliväljak	Spordiväljak, korvpall	Rakvere linn	Piiri 8, Rakvere	Rakvere Ametikool	info@rvss.ee
Rakvere Ametikooli spordisaal	Spordisaal, sportmängud	Rakvere linn	Piiri 8, Rakvere	Rakvere Ametikool	info@rvss.ee
Rakvere Ametikooli staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Rakvere linn	Piiri 8, Rakvere	Rakvere Ametikool	info@rvss.ee
Rakvere Gümnaasiumi spordiväljak	Spordiväljak, sportmängud	Rakvere linn	Vabaduse 1, Rakvere	Rakvere Gümnaasium	post@rakgym.edu.ee
Rakvere Gümnaasiumi võimla	Spordisaal, sportmängud	Rakvere linn	Vabaduse 1, Rakvere	Rakvere Gümnaasium	post@rakgym.edu.ee
Rakvere Haigla tenniseväljak	Spordiväljak, tennis	Rakvere linn	Lõuna põik 1, Rakvere 44316	Rakvere Haigla AS	haigla@ravhg.ee
Rakvere Kalevi hall	Spordihall, sportmängud	Rakvere linn	Võimla 1, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Kalevi halli maadlussaal	Spordisaal, maadlus	Rakvere linn	Võimla 1, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Kastani tn hokiväljak	Spordiväljak, jäähoki, liuväli	Rakvere linn	Kastani 12, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Kastani tn korvpalliväljak	Spordiväljak, korvpall	Rakvere linn	Kastani 12, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Kastani tn skatepark	Ekstreemspordi väljak	Rakvere linn	Kastani 12, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Kastani tn võrkpalliväljakud	Spordiväljak, rannavõrkpall	Rakvere linn	Kastani 12, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere kunstmurustaadion	Staadion, jalgpallistaadion	Rakvere linn	Võidu 67, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere kunstmurustaadioni kergejõustikurada	Kergejõustikurada	Rakvere linn	Võidu 67, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere kunstmurustaadioni korvpalliväljakud	Spordiväljak, korvpall	Rakvere linn	Võidu 67, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere kunstmurustaadioni rannavõrkpalliväljakud	Spordiväljak, rannavõrkpall	Rakvere linn	Võidu 67, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere kunstmurustaadioni võrkpalliväljakud	Spordiväljak, võrkpall	Rakvere linn	Võidu 67, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Lennuki tn jalgpalliväljak	Spordiväljak, jalgpall	Rakvere linn		Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Lennuki tn korvpalliväljak	Spordiväljak, korvpall	Rakvere linn		Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee

Rakvere Lennuki tn võrkpalliväljak	Spordiväljak, võrkpall	Rakvere linn		Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Lepiku tn võrkpalliväljak	Spordiväljak, võrkpall	Rakvere linn		Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Vahtra puiestee võrkpalliväljak	Spordiväljak, võrkpall	Rakvere linn	Vahtra pst 81, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Moonaküla jalgpalliväljak	Spordiväljak, jalgpall	Rakvere linn	Põhja 17, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Moonaküla korvpalliväljak	Spordiväljak, korvpall	Rakvere linn	Põhja 17, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Palermo terviserajad	Valgustatud suusa- ja jooksurajad	Rakvere linn		Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Rahu hall	Spordihall, sportmängud	Rakvere linn	Rahu 17A, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Rahu halli judosaal	Spordisaal, judo, kick-box	Rakvere linn	Rahu 17A, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Rahu halli jõusaal	Spordisaal, jõu- /tõstesaal	Rakvere linn	Rahu 17A, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Rahu tänava võrkpalliväljak	Spordiväljak, rannavõrkpall	Rakvere linn	Rahu 17A, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Reaalgümnaasiumi võimla	Võimla	Rakvere linn	Võidu 67, Rakvere	Rakvere ReaalGümnaasium	mmarksoo@rrg.edu.ee
Rakvere Spordihalli võrk- ja korvpalliväljak	Spordihall, sportmängud	Rakvere linn	Kastani 12, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Spordihalli judosaal	Spordisaal, judo, karate	Rakvere linn	Kastani 12, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Spordihalli jõusaal	Spordisaal, jõu- /tõstesaal	Rakvere linn	Kastani 12, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Spordihalli kaljuronimissein	Spordisaal, ekstreemrada	Rakvere linn	Kastani 12, Rakvere	Huviklubi Nelson	vahur@nelson.ee
Rakvere Spordihalli lauatennisesaal	Spordisaal, lauatennis	Rakvere linn	Kastani 12, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere Spordihalli minigolfirada	Spordisaal, minigolf	Rakvere linn	Kastani 12, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Rakvere linn	Kastani 12, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakverespordikeskus.ee
Rakvere staadioni kergejõustikuruum	Sisekergejõustikumanees	Rakvere linn	Kastani 12, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	
Rakvere tennisestaadion	Spordiväljak, tennis	Rakvere linn	Näituse 2a, Rakvere	Maare Tennis OÜ	tel. 5340 3719

Rakvere tuletõrjestaadion	Spordiväljak	Rakvere linn	Silla 3A, Rakvere	Rakvere Spordikeskus	info@rakveresportikeskus.ee
Rakvere Tõrma-Kõrgemäe liikumiserada	Liikumiserada, suusarada	Rakvere vald	Piira küla, Rakvere vald	Rakvere Vallavalitsus	vallavalitsus@rakverevald.ee
Rakvere Gümnaasiumi spordiväljak	Spordiväljak	Rakvere linn	Tallinna 29/Võidu 26, Rakvere	Rakvere Gümnaasium	post@rakgym.edu.ee
Rakvere Gümnaasiumi võimla	Võimla	Rakvere linn	Tallinna 29/Võidu 26, Rakvere	Rakvere Gümnaasium	post@rakgym.edu.ee
Rakvere Gümnaasiumi kunstmurukattega staadion	spordiväljak		Vabaduse 1, Rakvere	Rakvere Gümnaasium	post@rakgym.edu.ee
Rakvere Gümnaasiumi võimla	võimla	Rakvere linn	Vabaduse 1, Rakvere	Rakvere Gümnaasium	post@rakgym.edu.ee
Roela Põhikooli spordisaal	Spordisaal, sportmängud	Vinni vald	Järve 1, Roela 46602	Ferdinand von Wrangell'i nimeline Roela Lasteaed-Põhikool	roela.kool@vinnivald.ee
Roela Põhikooli staadion	Staadion	Vinni vald	Järve 1, Roela 46602	Ferdinand von Wrangell'i nimeline Roela Lasteaed-Põhikool	roela.kool@vinnivald.ee
Roti matkarada	Liikumiserada, suusarada	Tapa vald	Tapa		
Rutka matkarada	Liikumiserada, suusarada	Tapa vald	Tapa		
Salla Põhikooli võrkpalliväljak	Spordiväljak, võrkpall	Rakke vald	Salla 46302, Rakke vald	Salla Põhikool	sallapk@hotmail.ee
Simuna Spordihoone	Spordihall, sportmängud	Väike-Maarja vald	Lai 11, Simuna	Väike-Maarja vald	hillarkasu@hotmail.ee
Simuna Spordihoone jõusaal	Spordisaal, jõusaal	Väike-Maarja vald	Lai 11, Simuna	Väike-Maarja vald	hillarkasu@hotmail.ee
Sõmeru Põhikooli spordisaal	Spordisaal, sportmängud	Sõmeru vald	Kooli 4, Sõmeru 44305	Sõmeru Põhikool	someru.kool@mail.ee
Sõmeru Põhikooli staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Sõmeru vald	Kooli 4, Sõmeru 44305	Sõmeru Põhikool	someru.kool@mail.ee
Sõmeru suusarada	Liikumiserada, suusarada	Sõmeru vald	Sõmeru 44305	Sõmeru Vallavalitsus	maia@someru.ee
Tamsalu Gümnaasiumi kergejõustiku maneež	Spordisaal, sisekergejõustikumaneer	Tamsalu vald	Kesk 11, Tamsalu	Tamsalu Gümnaasium	tamsalug@estpak.ee
Tamsalu Gümnaasiumi staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Tamsalu vald	Kesk 11, Tamsalu	Tamsalu Gümnaasium	tamsalug@estpak.ee
Tamsalu Gümnaasiumi suusastaadion	Suusastaadion	Tamsalu vald	Toome 28, Tamsalu	Tamsalu Gümnaasium	tamsalug@estpak.ee

Tamsalu Gümnaasiumi võimla	Võimla, sportmängude saal	Tamsalu vald	Kesk 11, Tamsalu	Tamsalu Gümnaasium	tamsalug@estpak.ee
Tamsalu jäärada	Tehnikaspordi maastikurada	Tamsalu vald	Uudeküla, Tamsalu vald	Vatslavas Budrikas	
Tamsalu krossirada	Tehnikaspordi maastikurada, autokross ja motokelgud	Tamsalu vald	Tamsalu	Aadu Uudmäe	tel 516 5612
Tamsalu liikumisrada	Valgustatud suusarada, matkarada, liikumisrada	Tamsalu vald	Toome 28, Tamsalu	Tamsalu Spordikompleks	tamsalusk@gmail.com
Tamsalu Spordikompleksi aeroobikasaal	Spordisaal, liikumissaal	Tamsalu vald	Tehnika 2a, Tamsalu	Tamsalu Spordikompleks	tamsalusk@gmail.com
Tamsalu Spordikompleksi jõusaal	Spordisaal, jõu- /tõstesaal	Tamsalu vald	Tehnika 2a, Tamsalu	Tamsalu Spordikompleks	tamsalusk@gmail.com
Tamsalu Spordikompleksi korvpalli väljak	Spordiväljak, korvpall	Tamsalu vald	Tehnika 2a, Tamsalu	Tamsalu Spordikompleks	tamsalusk@gmail.com
Tamsalu Spordikompleksi lauatennisesaal	Spordisaal, lauatennis	Tamsalu vald	Tehnika 2a, Tamsalu	Tamsalu Spordikompleks	tamsalusk@gmail.com
Tamsalu Spordikompleksi rannavõrkpalli väljak	Spordiväljak, võrkpall	Tamsalu vald	Tehnika 2a, Tamsalu	Tamsalu Spordikompleks	tamsalusk@gmail.com
Tamsalu Spordikompleksi siselasketiir	Siselasketiir, õhupüssi-/püstolitiir	Tamsalu vald	Tehnika 2a, Tamsalu	Tamsalu Spordikompleks	tamsalusk@gmail.com
Tamsalu Spordikompleksi siseujula	Siseujula	Tamsalu vald	Tehnika 2a, Tamsalu	Tamsalu Spordikompleks	tamsalusk@gmail.com
Tamsalu Spordikompleksi spordihall	Sportmängude saal	Tamsalu vald	Tehnika 2a, Tamsalu	Tamsalu Spordikompleks	tamsalusk@gmail.com
Tamsalu Spordikompleksi spordiväljak	Spordiväljak, rannavõrkpall	Tamsalu vald	Tehnika 2a, Tamsalu	Tamsalu Spordikompleks	tamsalusk@gmail.com
Tamsalu Spordikompleksi tennise väljak	Spordiväljak, tennis	Tamsalu vald	Tehnika 2a, Tamsalu	Tamsalu Spordikompleks	tamsalusk@gmail.com
Tapa Gümnaasiumi palliväljak	Spordiväljak, käsipall/korvpall	Tapa vald	Pargi 12, Tapa	Tapa Gümnaasium	elmu.koppelmanntapa.ee
Tapa Gümnaasiumi staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Tapa vald	Pargi 12, Tapa	Tapa Gümnaasium	elmu.koppelmanntapa.ee
Tapa Gümnaasiumi võimla	Võimla	Tapa vald	Pargi 12, Tapa	Tapa Gümnaasium	elmu.koppelmanntapa.ee
Tapa rannavolle väljak	rannavolle	Tapa vald	Valgesaar, Tapa	Tapa spordikeskus	riho.looper@tapa.ee
Tapa jalgpalliväljak	Spordiväljak, jalgpall	Tapa vald	Spordi tn, Tapa	Tapa Spordikeskus	riho.looper@tapa.ee
Tapa autokrossirada	Tehnikaspordi maastikurada, autokross ja motokelgud	Tapa vald	Karja tn, Tapa	Virumaa Autospordiklubi Plekikiisu	

Tapa Spordikeskuse jõusaal	Spordisaal, jõu- /tõstesaal	Tapa vald	Pargi 12, Tapa	Tapa Spordikeskus	riho.looper@tapa.ee
Tapa Spordikeskuse maadlusesaal	Spordisaal, maadlus	Tapa vald	Pargi 12, Tapa	Tapa Spordikeskus	riho.looper@tapa.ee
Tapa Spordikeskuse sisejooksurada	Sisekergejõustikumanees	Tapa vald	Pargi 12, Tapa	Tapa Spordikeskus	riho.looper@tapa.ee
Tapa Spordikeskuse spordihall	Spordihall, sportmängud	Tapa vald	Pargi 12, Tapa	Tapa Spordikeskus	riho.looper@tapa.ee
Tapa Vene Gümnaasiumi võimla	Võimla	Tapa vald	Nooruse pst 2, Tapa	Tapa Vene Gümnaasium	info@tapavg.ee
Tarva Keskuse tennisesaal	Spordisaal, tennis	Rakvere linn	Linnuse 5, Rakvere	Tarva Keskus OÜ	mari.ani@rakveretennis.ee
Tiigi Tall	ratsutamisväljak	Vinni vald	Mõdriku tee	Helene Proover	Helene.proover@mail.ee
Triigi jalgpalliväljak	Spordiväljak, jalgpall	Väike-Maarja vald	Triigi küla 46203, Väike-Maarja vald	Väike-Maarja vald	5666 0404, Aule Rebane
Triigi spordihoone	Spordihall, sportmängud	Väike-Maarja vald	Triigi küla 46203, Väike-Maarja vald	Väike-Maarja vald	5666 0404, Aule Rebane
Triigi spordihoone jõusaal	Spordisaal, jõusaal	Väike-Maarja vald	Triigi küla 46203, Väike-Maarja vald	Väike-Maarja vald	5666 0404, Aule Rebane
Triigi võrkpalliväljak	Spordiväljak, võrkpall	Väike-Maarja vald	Triigi küla 46203, Väike-Maarja vald	Väike-Maarja vald	5666 0404, Aule Rebane
Tudu Põhikooli staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Vinni vald	Rakvere mnt 13, Tudu 46606	Tudu Põhikool	tudu.pohikool@mail.ee
Tudu Põhikooli võimla	Võimla	Vinni vald	Rakvere mnt 13, Tudu 46606	Tudu Põhikool	tudu.pohikool@mail.ee
Uhtna Põhikooli staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Sõmeru vald	Uhtna, Sõmeru vald	Uhtna Põhikool	uhtnapohikool@hotmail.ee
Uhtna Põhikooli suusarada	Liikumisrada, suusarada	Sõmeru vald	Uhtna, Sõmeru vald	Uhtna Põhikool	uhtnapohikool@hotmail.ee
Uhtna Põhikooli võimla	Võimla	Sõmeru vald	Uhtna, Sõmeru vald	Uhtna Põhikool	uhtnapohikool@hotmail.ee
Uudeküla hokiväljak	Spordiväljak, jäähoki, liuväli	Tamsalu vald	Uudeküla, Tamsalu vald	Martin Uudeküll	566 49821
Uudeküla ragbistaadion	Spordiväljak, ragbi	Tamsalu vald	Uudeküla, Tamsalu vald	Vatslavas Budrikas	
Vaeküla kooli staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Sõmeru vald	Vaeküla 46701	Vaeküla kool	kantselei@vaekyla.edu.ee
Vaeküla kooli võimla	Võimla	Sõmeru vald	Vaeküla 46701	Vaeküla kool	kantselei@vaekyla.edu.ee

Vajangu Põhikooli võimla	Võimla	Tamsalu vald	Kooli 7, Vajangu 46002	Vajangu Põhikool	kool@vajangu.ee
Vao Ratsaklubi	võistlus- ja treeningväljakud, sisemaneez	Väike- Maarja vald	Vao küla, Väike- Maarja vald	Meelis Pihlak	
Venevere võrkpalliväljak	Spordiväljak, võrkpall	Laekvere vald	Venevere, Laekvere vald	Venevere haridus- ja kultuuriselts	eerik.lumiste@laane-virum.maavalitsus.ee
Vinni liikumisrada	Liikumisrada, kergliiklustee	Vinni vald	Sõpruse 16, Vinni	AS Vinni Spordikompleks	info@vinnisport.eu
Vinni rannavõrkpalli väljak	Spordiväljak, rannavõrkpall	Vinni vald	Sõpruse 16, Vinni	AS Vinni Spordikompleks	info@vinnisport.eu
Vinni Spordikompleksi judosaal	Spordisaal, judo, sumo	Vinni vald	Sõpruse 16, Vinni	AS Vinni Spordikompleks	info@vinnisport.eu
Vinni Spordikompleksi jõusaal	Spordisaal, jõu- /tõstesaal	Vinni vald	Sõpruse 16, Vinni	AS Vinni Spordikompleks	info@vinnisport.eu
Vinni Spordikompleksi spordihall	Sportmängude saal	Vinni vald	Sõpruse 16, Vinni	AS Vinni Spordikompleks	info@vinnisport.eu
Vinni Spordikompleksi squashisaal	Spordisaal, squash	Vinni vald	Sõpruse 16, Vinni	AS Vinni Spordikompleks	info@vinnisport.eu
Vinni Spordikompleksi ujula	Siseujula	Vinni vald	Sõpruse 16, Vinni	AS Vinni Spordikompleks	info@vinnisport.eu
Vinni-Pajusti Gümnaasiumi korvpalliväljak	Spordiväljak, korvpall	Vinni vald	Tammiku 9, Vinni	Vinni-Pajusti Gümnaasium	vpg@vpg.edu.ee
Vinni-Pajusti Gümnaasiumi staadion	Staadion, kergejõustiku- ja jalgpallistaadion	Vinni vald	Tammiku 9, Vinni	Vinni-Pajusti Gümnaasium	vpg@vpg.edu.ee
Vinni-Pajusti Gümnaasiumi võimla	Võimla	Vinni vald	Tammiku 9, Vinni	Vinni-Pajusti Gümnaasium	vpg@vpg.edu.ee
Viru-Nigula ekstreemspordi väljak	Ekstreemspordi väljak	Viru-Nigula vald	Kalvi tee 10, Viru-Nigula	Viru-Nigula vallavalitsus	vinisport@viru-nigula.ee
Viru-Nigula jalgpalliväljak	Spordiväljak, jalgpall	Viru-Nigula vald	Kalvi tee 10, Viru-Nigula	Viru-Nigula vallavalitsus	vinisport@viru-nigula.ee
Viru-Nigula liuväli	Spordiväljak, jäähoki, liuväli	Viru-Nigula vald	Vasta küla, Viru-Nigula	Viru-Nigula spordiklubi	alar.peek@mail.ee
Viru-Nigula spordihoone	Spordisaal, sportmängud	Viru-Nigula vald	Kalvi tee 10, Viru-Nigula	Viru-Nigula vallavalitsus	vinisport@viru-nigula.ee
Viru-Nigula spordihoone, jõusaal	Spordisaal, jõu- /tõstesaal	Viru-Nigula vald	Kalvi tee 10, Viru-Nigula	Viru-Nigula vallavalitsus	vinisport@viru-nigula.ee
Võsu rannavõrkpalli väljakud	Spordiväljak, rannavõrkpall	Vihula vald	Võsu	Vihula vallavalitsus	
Võsu spordihoone	Spordihall, sportmängud	Vihula vald	Tõusu 4, Võsu 45501	Võsu Põhikool	vosu.kool@vihula.ee

Võsu spordihoone jõusaal	Spordisaal, jõusaal	Vihula vald	Tõusu 4, Võsu 45501	Võsu Põhikool	vosu.kool@vihula.ee
Võsu tenniseväljak	Spordiväljak, tennis	Vihula vald	Võsu	Vihula vallavalitsus	
Võsu-Nõmmeveski matkarada	Liikumisrada, matka- ja rattarada	Vihula vald	Võsu alevik, Vihula vald	RMK Oandu looduskeskus	oandu.looduskeskus@rmk.ee
Väike-Maarja Gümnaasiumi võimla	Võimla	Väike-Maarja vald	Pikk 1, Väike-Maarja	Väike-Maarja Gümnaasium	vmgym@v-maarja.ee
Väike-Maarja liuväli	Spordisaal, siseliuväli	Väike-Maarja vald	Väike-Maarja, õppekeskuse viihall, Tamme 6, Väike-Maarja	Väike-Maarja vald	spordikeskus@v-maarja.ee
Väike-Maarja spordihoone	Spordihall, sportmängud	Väike-Maarja vald	Pikk 1, Väike-Maarja	Väike-Maarja vald	spordikeskus@v-maarja.ee
Väike-Maarja spordihoone aeroobikasaal	Spordisaal, aeroobika	Väike-Maarja vald	Pikk 1, Väike-Maarja	Väike-Maarja vald	spordikeskus@v-maarja.ee
Väike-Maarja spordihoone jõusaal	Spordisaal, jõusaal	Väike-Maarja vald	Pikk 1, Väike-Maarja	Väike-Maarja vald	spordikeskus@v-maarja.ee
Väike-Maarja spordihoone jalgpalliväljak	jalgpalliväljak	Väike-Maarja vald	Pikk 2b, Väike-Maarja	Väike-Maarja vald	spordikeskus@v-maarja.ee
Väike-Maarja spordihoone maadlusesaal	Spordisaal, maadlus	Väike-Maarja vald	Pikk 1, Väike-Maarja	Väike-Maarja vald	spordikeskus@v-maarja.ee
Väike-Maarja spordihoone sisejooksurada	Sisekergejõustikumanees	Väike-Maarja vald	Pikk 1, Väike-Maarja	Väike-Maarja vald	spordikeskus@v-maarja.ee
Väike-Maarja spordihoone lasketiir	lasketiir	Väike-Maarja vald	Pikk 1A, Väike-Maarja	Väike-Maarja vald	spordikeskus@v-maarja.ee
Väike-Maarja Õppekeskuse võimla	automudelihall	Väike-Maarja vald	Pikk 4, Väike-Maarja	Bruno Vaher	

Tabel 32. Spordiehitised (hooned, saalid, rajatised) 2013.a. seisuga